

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תלמוד

מסכת בבא מציעא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון – (12x7) – 84 נקודות
פרק שני – (4x4) – 16 נקודות
סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (84 נקודות)

ענו על שבע מן השאלות 1–10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. שניים או חזין בטלית

א. "רישא במציאה וסיפא במקח וממכר".

העתיקו מן המשנה את ה"סיפא" שעוסקת במקח וממכר. (2 נקודות)

ב. "זה אומר אני ארגתיה וזה אומר אני ארגתיה" (רש"י).

(1) על פי רש"י, כתבו מהו הדין במקרה זה ומהו הנימוק לדין.

(2) הסבירו מדוע הדין במקרה זה שונה מן הדין במקרה של מקח וממכר.

(4 נקודות)

ג. (1) על פי התוספות, הסבירו מדוע הדין ב"ארבא" שונה מן הדין ב"שניים או חזין בטלית",

ומדוע הדין ב"מנה שלישי" שונה מן הדין ב"שניים או חזין בטלית".

(2) עיינו בדברי התוספות ממסכת בבא בתרא שלפניכם, וענו על השאלה שאחריהם.

ההוא ארבא דהוו מינצו וכו' – הדין כל דאלים גבר. וא"ת מאי שנא משניים או חזין בטלית דאמר בריש

בבא מציעא (ב, ע"א) דיחלוקו?... ולריב"א נראה דלאו דווקא או חזין, מדמדמי לה לשאר. ואדשמעתין

איכא לשנויי כדמשני התם: "אפילו תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי, הכא אימור תרווייהו בהדי הדדי

אגבהוה" (בבא מציעא, ג, ע"א). הכי נמי בארבא, כיוון דאיכא רמאי לא יחלוקו אלא הווי דינא כל דאלים

גבר.

(תוספות, מסכת בבא בתרא, דף לד, ע"ב)

על פי ריב"א, הסבירו מדוע הדין ב"ארבא" שונה מן הדין ב"שניים או חזין בטלית".

(6 נקודות)

2. מודה במקצת; חשיד אממונא לא חשיד אשבועתא

א. "דאמר רבה: מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה יישובע".

(1) הסבירו על פי רש"י ועל פי בעלי התוספות מדוע היה מקום לטעון שמודה במקצת פטור משבועה.

(2) הסבירו את תשובת הגמרא לפי בעלי התוספות.

(6 נקודות)

ב. רבי יוחנן נימק את דין המשנה מדוע שני האוחזים בטלית חייבים שבועה, אך אביי לא קיבל את נימוקו, והסביר נימוק

אחר לכך.

עיינו בדברי רמב"ן, וענו על השאלות שאחריהם.

ויש לפרש דאביי לא פליג אהא דאמרינן דמאן דחשיד אממונא לא חשיד אשבועתא, אלא אדר' יוחנן פליג דאמר שלא יהא כל אחד ואחד הולך ותוקף בטליתו של חברו, ואתא אביי ואמר ח"ו שאין חוששין לכך שאין אדם תוקף בטליתו של חברו חנינם. אלא היינו טעמא דמתניתין מפני שלא יהא כל אחד ואחד הולך ותוקף בטליתו של חברו משום ספק מלווה ישנה ואומר שלי היא, כלומר חוששין שמא משום מלווה ישנה תפיס ביה... דלא עביד איניש שיתקוף בטליתו של חברו בחנינם. ואף על פי כן משום ספק מלווה תפסי, משום דטעו בחושבנייהו ובשיקול דעתם שאין אדם רואה חובה לעצמו ופעמים שאין חברו חייב לו כלום והוא סבור שהוא חייב לו... אבל אוודאי ממונא לא חשידי כלל דהא עבר משום כל תגזול לדעת. הילכך משנתנו אין חוששים שמא יתקוף כל אחד בטליתו של חברו בחנינם, ומיהו אפילו מאן דחשיד אוודאי ממונא לא חשיד אשבועתא.

(רמב"ן, בבא מציעא, דף ו, ע"א)

(1) על פי רמב"ן, מדוע לא קיבל אביי את הנימוק של רבי יוחנן?

(2) על פי רמב"ן, הסבירו מדוע לדעת אביי יש מקום לחשוש שאדם תופס בטלית חברו בשל ספק מלווה ישנה.

(6 נקודות)

3. אלו מציאות שלו; ייאוש שלא מדעת

א. (1) "חצי קב בשתי אמות".

הסבירו על פי הגמרא את שני הצדדים של הספק בדין במקרה זה.

(2) בעלי התוספות שואלים: "תימה הלא קב בארבע אמות הווי נמי חצי קב בשתי אמות, ומאי קמבעיא ליה".

הסבירו בלשונכם תשובה אחת של בעלי התוספות.

(5 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרב יחזקאל פיינהנדר שלפניך, וענו על השאלות שאחריהם.

אם הגביה אבדה קודם ייאוש בעלים, ואפילו רק בספק אם יתיאשו, ינהג כך: אם המציאה יקרת ערך יניחנה עד שיבוא אליהו, ואם אינה יקרה ונראה שכבר התיאשו הבעלים, מותר לו להשתמש עימה, ויזהר לרשום בפנקסו שם האבדה ומקום מציאתה, וכשיבואו הבעלים ויזכירו שהאבדה שלהם, יחזיר.

שמעתי הדברים מהרב יוסף שלום אלישיב, ונבאר הדברים.

נחלקו הפוסקים איך ינהג בייאוש שלא מדעת. לדעת הבית יוסף (חושן משפט, סימן רס) הגם שאסור ליטלו, מכל מקום אם עבר ונטל הרי אלו שלו, כי אי אפשר לדעת מי הבעלים... דעת הש"ך (חושן משפט, סימן רס, ס"ק כו) שכל עוד שלא נודע מי הבעלים מותר לו להשתמש באבדה, אלא שאם הבעלים יבואו צריך להחזירה להם, כשיזכירו שהחפץ שלהם... אך דעת הטור (חושן משפט, סימן רס), וברמ"א (שם, סימן רס, י) שבכל אבדה שיש שאלה של ייאוש שלא מדעת, יהיה מונח עד שיבוא אליהו. וכנראה דעת הרב יוסף שלום אלישיב לעשות פשרה בין הש"ך ובין הרמ"א.

(הרב יחזקאל פיינהנדר, השבת אבידה כהלכה, עמ' סד-סז)

(1) הסבירו על פי הבית יוסף, על פי הש"ך ועל פי הטור והרמ"א מהו הדין באבדה שנטלה במצב של ייאוש שלא מדעת.

(2) על פי הרב יוסף שלום אלישיב, הסבירו מה מוצא אבדה צריך לעשות במצב של ייאוש שלא מדעת, ומדוע דבריו הם פשרה בין הש"ך ובין הטור והרמ"א.

(7 נקודות)

4. כלים חדשים ששבעתן העין; רוב כנענים או רוב ישראל

א. "תניא מודה רבי שמעון בן אלעזר בכלים חדשים ששבעתן העין שחייב להכריז".

בעלי התוספות כתבו שעל פי חכמים, אפילו לא שבעתן העין – חייב להכריז.

(1) הסבירו את הדיוק של בעלי התוספות מלשון הברייתא שממנו למדו על שיטת חכמים.

(2) בהמשך דבריהם של בעלי התוספות, הם מוכיחים ממשנתנו את דבריהם בנוגע לשיטת חכמים.

הסבירו את ההוכחה.

(6 נקודות)

ב. "איבעיא להו: כי קאמר רבי שמעון בן אלעזר ברוב כנענים..."

(1) העתיקו מן הברייתא את המקרה שבנוגע אליו שאלה הגמרא "איבעיא להו".

(2) בעקבות דברי הגמרא "כי קאמר רבי שמעון בן אלעזר ברוב כנענים", הקשו בעלי התוספות על נימוקו של

רבי שמעון בן אלעזר בברייתא. הסבירו את קושיית בעלי התוספות, ואת התשובה לקושיה זו.

(6 נקודות)

5. מצא פירות בכלי ומעות בכיס; מצא מטבעות של מלכים

א. "ורמינהו: מצא דבר שאין בו סימן בצד דבר שיש בו סימן - חייב להכריז. בא בעל סימן ונטל את שלו - זכה

הלה בדבר שאין בו סימן".

הסבירו את קושיית הגמרא. בתשובתכם כתבו את הדיוק בדברי המשנה שעליו הגמרא מקשה.

(3 נקודות)

ב. "אמר רב זביד: לא קשיא, הא - בכובא וכיתנא, הא - בצנא ופירי".

(1) על פי רש"י, הסבירו את תשובת הגמרא לקושיה.

(2) על פי הפירוש שהציעו בעלי התוספות, הסבירו את תשובת הגמרא לקושיה.

בתשובתכם כתבו מדוע בעלי התוספות לא קיבלו את פירוש רש"י.

(6 נקודות)

ג. "אמר רבי חנינא: לא שנו אלא של שלושה מלכים..."

על פי מסקנת הגמרא, הסבירו בלשונכם את הדין ואת טעמו לפי רבי חנינא באחד מן המקרים האלה:

– מצא שלושה מטבעות של מלך אחד כעין שלושה מלכים;

– מצא שלושה מטבעות של מלך אחד (שווים ברוחבם) זה על גבי זה.

(3 נקודות)

6. א. מציאה ברשות של אחר

(1) "מצא בכותל חדש מחציו ולחוץ - שלו".

מדוע הדין הוא "שלו", הרי החפץ הונח בכותל ולא אבד?

ענו על פי רש"י אן על פי בעלי התוספות.

(2) לדברי בעלי התוספות, "אין חצר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצאנו לעולם".

הסבירו את שתי ההוכחות של בעלי התוספות לדבריהם מהמשך הפרק.

(8 נקודות)

ב. בעלת בית הגישה בקבוק משקה לאורחת שלה, והאורחת מצאה תווית פרס בבקבוק. הרב רצון ערוסי פסק שתווית

הפרס שייכת לבעלת הבית. לכאורה פסיקה זו של הרב ערוסי אינה מתיישבת עם הפסיקה של בעלי התוספות.

עיינו בדברי הרב ערוסי שלהלן, וענו על השאלה שאחריהם.

אף אם נניח שהבקבוק עם התווית הופקר, עדיין יש מקום לומר שהמארכת, כבעלת החצר, זכתה בו בקניין

חצר. בעלי התוספות (בבא מציעא, כו, ע"א, ד"ה דשתין) שאלו מדוע בעל הגל או בעל הכותל לא זכו במטמון

מדין חצר? והשיבו: "דאין חצר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצאנו לעולם". אם כן, דווקא במטמון ישן שהוא

מוטמן עמוק בגל או בכותל ישן, שאין הרבה סיכויים שבעל הגל או בעל הכותל יגלו אותו, אז החצר אינה זוכה

לבעל החצר. אבל בדבר שיש סיכוי שיתגלה במהרה, החצר זוכה לבעליה. במקרה דנן, מפאת הפרסום של

המבצע בעניין תווי הפרס, רבים מבני הבית מודעים ובולשים אחרי כל תווית. לכן אין התווית דומה למטמון

הישן, שאף אחד אינו יודע על קיומו, ונמצא שחצרה של המארכת זכתה בתווית עבורה...

התוספות התכוונו לומר שבעל החצר לא יזכה על ידי חצרו, בדבר שהוא הפקר אם לא ימצאנו. ולא התכוונו

לומר שאדם שקנה מטלטלין במשיכה, ולא ידע שיש בהם אוצר שהמוכר התכוון למוכרו לו, שהקונה לא זכה

בו משום שהוא עלול שלא למוצאו. ודאי הוא שהמושך מטלטלין זכה בהם עם כל האוצר שיש בהם ושהמוכר

התכוון למוכרו לקונה עם האוצר שבו. אם הקונה לא ידע ולא הבחין באוצר, והוא עלול לזרוקו, חובת כל אדם

למנוע ממנו הפסד ממון, על ידי שייך אותו.

(הרב רצון ערוסי, תחומין כג)

על פי הרב ערוסי, אין ללמוד מן הפסיקה של בעלי התוספות על המקרה הנדון.

כתבו שני נימוקים של הרב ערוסי לטענתו. (4 נקודות)

7. הלוקח פירות מחברו; סימנים

א. "הלוקח פירות מחברו... ומצא בהן מעות..."

"אמר ריש לקיש משום רבי ינאי לא שנו אלא בלוקח מן התגר".

(1) על פי רש"י, הסבירו בלשונכם את המקרה המסומן בקו, את הדין במקרה זה ואת טעם הדין.

(2) הסבירו את הקושיה של בעלי התוספות על רש"י, והסבירו תשובה אחת על קושיה זו.

(9 נקודות)

ב. בנוגע למצוות השבת אבדה נזכרו בתורה ארבעה פרטים. שלושה מהם הם: שור, חמור, שמלה.

על פי המימרה השנייה של רבא בסוגיה, הסבירו מה לומדים מכל אחד משלושת הפרטים האלה.

(3 נקודות)

8. הכרזה על אבדה

- א. "ועד מתי חייב להכריז? עד כדי שידעו בו שכניו".
בגמרא מובאות שתי הצעות כדי להסביר על אילו שכנים מדובר במשנה.
(1) מהי ההצעה שנדחתה, ומדוע היא נדחתה?
(2) מהי ההצעה שהתקבלה, ומהו ההיגיון שבה?
(5 נקודות)
- ב. "אמר רבינא: שמע מינה כי מכריז – גלימא מכריז".
הסבירו את ההוכחה שרבינא מביא מדברי המשנה לכך ש"גלימא מכריז". (3 נקודות)
- ג. על פי הברייטא שבגמרא, בדיני ההכרזה על אבדה היו שלושה שלבים.
כתבו מה היה הדין בכל אחד משלושת השלבים, והסבירו מה גרם לשינוי בכל שלב. (4 נקודות)

9. אונאת דברים

- א. "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן נוח לו לאדם שיבוא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חברו ברבים".
דברים אלה נאמרו בנוגע למעשה דוד ובת שבע.
מדוע הוגדרה בת שבע "ספק אשת איש", ומה ענה דוד לאנשים שהלבינו את פניו? (3 נקודות)
- ב. אימא שלום הקפידה שבעלה, רבי אליעזר, לא ייפול על פניו בתפילה. מה גרם לכך שפעם אחת הוא נפל על פניו בזמן התפילה? כתבו את שתי האפשרויות שהתלמוד מציע. (3 נקודות)
- ג. עיינו בדברי הרב יחיאל מיכל אפשטיין שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.
מותר לחנווני לחלק קליות ואגוזים לתינוקות כדי להרגילים שיקנו ממנו, ואין שארי חנוונים יכולים למחות בו. ומי ימחה בידו לעשות כן? דרשות ביד כל אחד לעשות איזה השתדלות לפדיון, כמו שמבקש מאנשים שייקחו ממנו... וכן יכול למכור בזול ואין בני השוק יכולים לעכב עליו. אומנם נראה לי דזהו רק בתבואה מפני שעל ידי זה שימכור בזול גם האחרים ימכרו בזול, ומתוך זה ימכרו בעלי האוצרות בזול. אבל לזלזל במכירת סחורה איסור גמור הוא, ומתוך כך מקולקל דרך המסחר ומאבדין מעות אחרים.
(הרב יחיאל מיכל אפשטיין, ערוך השולחן, חושן משפט, סימן רכח, סעיף יד)
- (1) על פי הרב אפשטיין, מה הוא העיקרון המנחה בנוגע להורדת מחיר של סחורה?
(2) הרב אפשטיין כתב עוד: "וגם לעשות איזה הערמה שיפדה יותר, משמע קצת מגמרא שאסור, ואינו מותר לעשות רק דבר שגם האחר יכול לעשות כן". (שם)
- הסבירו את דבריו של הרב אפשטיין, הסבירו כיצד הוא לומד ש"משמע קצת מגמרא", וכתבו כיצד אפשר לבסס את דבריו על דברי הגמרא.
(6 נקודות)

10. יסודות תורה שבעל פה

- א. (1) מהו ההבדל בין המבנה של המשנה לבין המבנה של מדרשי ההלכה?
(2) ציינו שם של מדרש הלכה אחד.
(4 נקודות)
- ב. (1) מתי הייתה תקופת הסבוראים, ומדוע הם נקראו כך?
(2) ציינו שם של אחד מן החיבורים שחוברו בתקופת הגאונים.
(4 נקודות)
- ג. (1) על פי רמב"ן, מדוע יש לקיים את דברי החכמים אפילו כשהם טועים?
(2) על פי רמב"ן, מדוע נתן ה' לחכמים סמכות בלעדית לפסוק הלכה לפי פרשנותם לתורה, ולא אפשר לכל אדם מישראל לקיים את מצוות התורה לפי הבנתו?
(4 נקודות)

פרק שני – קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניכם משנה ממסכת בבא מציעא, דף קא, ע"ב, וסוגיית הגמרא בעניינה, שם, דף קב, ע"א.
 הגמרא עוסקת בדברי המשנה "הזבל של בעל הבית", והדיון הוא בנוגע לשאלה למי שייכים גללים ששורים ("תורי") הטילו בחצר הסמוכה לבית המושכר ("בחצר דאגיר ליה לשוכר" = בחצר שהושכרה לשוכר).
 למדו את המשנה ואת סוגיית הגמרא (היעזרו בפירוש רש"י), וענו על השאלות הנוגעות לסוגיית הגמרא, לפי ההוראה שבעמוד 10.

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מתני' המשכיר בית לחבירו המשכיר חייב בדלת בנגר ובמנעול ובכל דבר שמעשה אומן אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא מהיוצא מן התנור ומן הכירים בלבד:

מתני' ונגר. שנועלין בו את הדלת ומוחזין אותו נקורט האסקופה: הונל של נעל הנים. משכיר. ובגמרא מפרש לה: היוצא מן התנור. אפר הוא נעשה וזל:

גמרא

ותורי דמשכיר. דכיון דלא אוגריה ליה
 מסתמא דתורי דמשכיר הוו נה: נחלר דמשכיר. ואי שלא השכיר
 את התנור: ותורי דאחז מעלמא. וסתם גללים אפקורי מפקרינהו
 בעלים וקניא ליה חצרו ואפילו קדם
 השוכר והגדיהן לא זכה בהן: ילא
 לו שם מציאה בעיר. שילא קול בעיר
 שצא לני שצור נתוך שדהו או מן
 הנהר הליף לחוכה דגיס:

הזבל של בעל
 הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור
 ומן הכירים בלבד: במאי עסקינן אילמא
 בחצר דאגיר ליה לשוכר ותורי דשוכר
 אמאי של בעה"ב אלא בחצר דלא אגירא
 לשוכר ותורי דמשכיר פשיטא (א) ילא צריכא
 בחצר דמשכיר ותורי דאחז מעלמא קמו בה
 מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא דא"ר יוסי
 ברבי חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא
 מדעתו מיתביב אם אמר כל מציאות שיבאו
 לתוכו היום תקנה לי חצרי לא אמר כלום
 ואם איתא להא דא"ר יוסי בר' חנינא חצרו
 של אדם קונה לו שלא מדעתו אמאי לא
 אמר כלום הכא במאי עסקינן בחצר שאינה
 משתמרת אי הכי אימא סיפא יצא לו שם
 מציאה בעיר דבריו קיימין ואי בחצר שאינה
 משתמרת כי יצא לו שם מציאה בעיר
 מאי הוי כיון דיצא לו שם מציאה בעיר
 מיבדל בדילי אינשי מינה והויא לה בחצר
 המשתמרת

ענו על ארבע מן השאלות 11–15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. "הזבל של בעל הבית".

בתחילת הסוגיה נשאלת השאלה "במאי עסקינן", ומובאות שתי דרכים לפרש את המקרה שדין המשנה עוסק בו. בכל אחת מן הדרכים האלה יש קושי. הסבירו אחת מן הדרכים האלה, ואת הקושי שיש בה.

12. בשל הקשיים בשתי הדרכים הראשונות, פירשה הגמרא בדרך נוספת את המקרה שדין המשנה עוסק בו. כתבו מהי דרך זו, והסבירו מדוע הזבל הוא של בעל הבית ולא של בעל השוורים.

13. "מסייע ליה לרבי יוסי ברבי חנינא... שלא מדעתו".
הסבירו את הסיוע לדברי רבי יוסי ברבי חנינא.

14. "מיתבי אם אמר כל מציאות... בחצר שאינה משתמרת".
הסבירו את הקושיה מברייתא זו על רבי יוסי ברבי חנינא, ואת התירוץ לקושיה זו.

15. "אי הכי אימא סיפא... כחצר המשתמרת".
הסבירו את קושיית הגמרא מן הסיפא של הברייתא, והסבירו על פי התירוץ שבגמרא מדוע החצר היא "כחצר המשתמרת".

בהצלחה!

נספח – חוברת דפים ממסכת בבא מציעא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרק הראשון ובפרק השני במבחן.

עמודים 11–3 – דף ב, ע"א – דף ו ע"א

עמודים 32–13 – דף כא, ע"א – דף ל, ע"ב

עמודים 38–34 – דף נח, ע"ב – דף ס, ע"ב

מסורת הש"ס

(א) ב"ב קט. טו [לוקמן ט.],
(ב) לוקמן ט. ב"ב קיג.
(ג) רבינא רש"ל (ט) [עין
רש"ל] (ו) [לוקמן ט.],
(ז) [רש"ל] (ח) שהגהות.
רש"ל (ט) [דף קיג.],
(י) [דברים כג, (ז) נ"ב]
קב. ט [ד"ה אמאי].

תורה אור השלם
1 וכן תעשה לחמור וכן
תעשה לשמלתו וכן
תעשה לקל אברת אהרן
אשר תאבד מקונו
ומצאתה לא תוכל
להתעלם: דברים כב ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היו וכו'
אמר דרובם ומנהיג:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וזה כו' ה"ח
ה"ס וכו'. עין לוקמן דף
קמ ע"ה חס' ד"ה וכו':

מוסף רש"י

ומצאתה. שמה קריה
מלאה. דאחאי לידיה
משמע. ואפילו הכי אהרן
ולא עובד כוכבים. ולמך
שאינה נעמי מותרת, ולא
תימא כי אמטת אצרת
נעמי מלגרות אחיה
אמטת, אלא כי נקטה חייב
לאהדוריה (לוקמן כו.).
ואמרי לה כד. שם חס'
(ג'ס' פה.).

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא ב.

עין משפט
גר מצוה

א א"מ פ"ט מהלכות
טוען וטוען הל' ז סמג
עשן זה טוע"ע ח"מ סי'
קלח סעיף א:
ב ב"מ שם הלכה ח
טוע"ע שם סעיף ג:
ג ג"מ שם הלכה ז
טוע"ע שם סעיף א:
ד ד"מ פ"יו מהלכות
גולה ואצרה הל' א
סמג עשין עד טוע"ע ח"מ
סי' רקח סעיף א:
ה ה"מ פ"כ מהלכות
מסירה הל' ד ועין
בהשגות ובנתיב סמג עשין
פכ טוע"ע ח"מ סי' רכב
סעיף א:

רבינו חננאל

שנים אוהזין בטלית וזה
אומר אני מצאתיה
וכו'. ואקשי' ע"ה למה לי
למתנא תוב זה אומר כולה
שלי הלא באומרו אני
מצאתיה משמע דכולה
שלי היא. ופרקי' הא
אתא לאשמועי' בבראיה
בעלמא לא קני לה
למצאיה. הא לא מיבעיא
דהא אמר רבינא ומצאתה
דאחאי לידיה משמע.
אמר כולה שלי בקנייתא
בשטותן אני קניתי
ונתתי דמיה לבעליה

שנים אוהזין בטלית. דוקא אוהזין דשניהם מוחזקים זה ואין להם כח זה יומר מזה שאילו היתה ציד אחד לצדו היו ארבע המוצאים מחזירו ועליו להביא ראיה בעדים שהיא שלו ואינו נאמן זה לטול בשבועה: זה אומר כולה שלי. בגמרא מפרש למאי תנא

שנים

(א) אוהזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה יושבע שאין לו בה פחות מחציה וזה יושבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו יזה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי האומר כולה שלי יושבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי יושבע שאין לו בה פחות מרביעי זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביעי (ג) והיו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה יושבע שאין לו בה פחות מחציה וזה יושבע שאין לו בה פחות מחציה וחלוקו בומן שהם מורים או שיש להן עדים חולקין בלא שבועה: (ג) למה לי למתנא זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי ליתני חדא חדא קתני זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וזה אומר אני מצאתיה וכולה שלי ויתני חדא מצאתיה ואנא ידענא דכולה שלי אי תנא אני מצאתיה הוה אמינא מאי מצאתיה ראיתיה אע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תנא כולה שלי דבראיה לא קני ומי מצית אמרת מאי מצאתיה ראיתיה (ז) והא אמר רבנאי (י) ומצאתה דאתאי לידיה משמע אין ומצאתה דקרא דאתא לידיה משמע ומיהו תנא לישנא דעלמא נקט ומדחוי ליה אמר אנא אשכחתי ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תני כולה שלי דבראיה בעלמא לא קני לה וליתני כולה שלי ולא בעי אני מצאתיה אי תני כולה שלי הוה אמינא בעלמא דקתני מצאתיה בראיה בעלמא קני תנא אני מצאתיה והדר תנא כולה שלי דממשנה יתירה אשמועינן דראיה לא קני ומי מצית אמרת חדא קתני והא זה וזה קתני זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וכו' אמר רב פפא ואיתיבא רב שימי בר אשי ואמרי לה (י) כדאי רישא במציאה (י) וסיפא במקח וממכר וצריכא

שנים אוהזין בטלית. אידי דאירי בהגוזל בתרא (ב"ב דף קט. טו) מהלכות נסורת נגר ובעל הצית דקתני במעמד הרי אלו שלו ובכשיל הרי אלו של בעל הצית תני הכא נמי דיני חלוקות ואע"ג דבתרי מסכתא אין סדר למשנה (א) ואיכא מ"ד כולה מוקין לאו חדא מסכתא הוא ה"מ לענין מחלוקת ואח"כ סתם לפי שרבי לא היה לומר כסדר אלא כמו שהיו חפזים התלמידים אצל כשהצדק על הסדר חזרס וזריך בכל מסכתא טעם למה נשנית אחר שלפניה כדדייק בריש מסכתא שבויות (דף ג:) מכדי תנא ממכות קסליק כו' וכן בסוטה (דף ג.):

ויחלוקו. תימא דמאי שנא מההיא דארבע דלאמר כל דאליס גבר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף לז: וסג) וי"ל דאוהזין שאני דחשיב כאילו כל אחד יש לו בה בודאי החזי דאין ספקי דמאי דתפיש האי ידיה הוא וכן נמנה שלשי דממני בגמרא לטלית חשיב ההוא שהנפק חופס בחזקת שניהם כאילו הם עצמם מוחזקים יז לך משני דהסם ודאי דחד מינייהו הוא ואין החלוקה יכולה להיות אמת ולכן יהא מונח אצל טלית דאיכא למימר דמרייהו הוא יחלוקו וכן שנים אדוקים בשטר דממני לקמן (דף יא:) למתני משום דשניהם אדוקים יז דהחלוקה יכולה להיות אמת דאפשר שפרע לו החזי וזמנא אין דרך שיקנה לו החזי אחרי שהוא ציד חזירו אצל כהנא אע"ג דאפשר שהא של שניהם כיון דאין מוחזקין זו הוי דינא כל דאליס גבר ולסומכות אע"ג דאין מוחזקין זו ואין החלוקה יכולה להיות אמת היכא דאיכא דררא דממונא פירוש שצנא טענותיהם יז ספק לנית דין יחלוקו: וזה נוטל רביעי. וא"ת יהא נאמן דחזיו שלו מיגו דאי בעי אמר כולה שלי כדאמר ר' בגמ' (לוקמן דף ט.) האי מיגו גופיה לפטרו משבועה אי לא משום דאשמועינן קמערס ומפרש ריב"ס דמיגו להוציא לא אמרי' דבחזיו השני מוחזק זה כמו זה והיה דחוקת הבתים (ב"ב דף קט. טו) דגמין ולחש ליה לרבה אין שטרא זיפא הוא ומיהו שטרא מעליא הוה לי ציד ואצד והימניה רבה להוציא במיגו דאי בעי אמר שטרא מעליא הוא (ה) התם היינו טעמא משום דאפי' הוה שתיק רק שלא היה מודה שהוא מזויף היה נאמן כי החמימה היתה נכרת לעומדים שם ורז יוסף אית ליה דאפילו מיגו לא הוה כיון שטענה ראשונה שהוא טוען דהאי שטרא הוא שקר ואין לומר מיגו אלא היכא שטענתו

ראשונה היא אמת מיגו שהיה טוען אחרת ולכן אינו מיגו אפילו להחזיק כגון בעובדא קמיימא וא"ת וימא דאין ספק מוציא מידי דאי דהאומר כולה שלי יז לו בודאי חזיה והאומר חזיה שלי ספק אס יז לו זה כלום כדאמרין בפרק החולין (יבמות דף לז.) ספק ויבם שצאל לחלוק בנכסי סבא ספק אמר אלא בר מתנא אלא ואית לי פלגא ויבם אמר את ברא דדי וליה לך ולא מידי הוה ליה יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי וי"ל דהתם יבם שהוא בנו של סבא הוה דאי יורשו ולא יוציא הספק מספק ממונו אצל הכא אין סבא מה שהוא ודאי בחזיו שיועיל לו לחזיו השני: **בראיה בעלמא קנה.** אע"ג דקתני בנתיב (לוקמן דף ט:) ראה את המציאה ואמר לחזירו מנה לי דלא קנה בראיה וכן ראה את המציאה ונפל עליה (לוקמן דף י.) קתני נמי דלא קני מאי למדחי כיון דלמר מנה לי או שנפל עליה גלי דעתיה דלא ניחא ליה למקני עד שיגיע לידו: **דבראיה בעלמא לא קני.** והא דאמרין בפרק הצית והעליה (ב"ב דף קט. טו) הבטו בהסקר קני היינו שטענה מעשה כל דהו כגון שגדר גדר טען: **והא** זה וזה קתני. איכא דוכתי דפריך כי האי גוונא ואיכא דוכתי דלא פריך: [ע"י חס' בנרות דף קט. טו: ד"ה א"כ:]

א

ענין משפט גר מצוה

א מ' מ' פ"כ מהלכות
מכירה הלכה ד' ועיין
בשמות ונמ"מ סמג עיין
פ"כ טו"ע ח"מ פ"י רכ"כ
סעיף ג':

רבינו הגאון

ואמרי' א' הכי נשאל
למכור למי מהן מכר
ומי קבל דמיה ושני
באמר לא ידעתי ואמר
ששניהן חבועה ממני
לקנוה ואמרתי להן מי
שיחן לו דמיה הרי היא
מכורה לו ונתן לי א' מהן
דמים והא' השליק המעות
לפני ולקחו השלית ואני
יודע מן מהן שנתן ומי
השליק כגון זה שנינו
עשהו לשבעת וחולקין.
וכיון שא' הוא שקנה והא'
טוען בשקר ונתן תנא
שניהן נשבעין ונטילין
מכלל דהאי תנא לא
חיש לשבעת שוא של
אחד מהן. מחנ' דלא
כגון נס דאי בן נס
יודע מן מהן וקנה ונטילין
נטילין בלא שבעה. דברי
בן נס הם בשבעות
פרק כל הנשבעין שבתורה
הלכה וחזוני על פנקס.
והחזין אפי' תימא ב' דברי
נגס [תנא] איכא למימר
דלמא תריוהו בתרא
אנבהו וז"ה בקנייתא
שנייה כא' קנאה ואין
ביניהן שבעות שוא. תוב
אמרי' לימא מחנ' דלא
כסומכוס דאמר מון
המוטל בספק חולקין בלא
שבעה ותנן שור שנח
את הפרה ונמצאת עובדה
אצ"ה וכו'. ואמרי' בנמי
בריי אמר שמואל זו
דבר סומכוס אבל חכמים
אמרי' זה כלל [גדול]
בדין המוציא מחבירו
עליו הראיה. תניא נמי
הכי שור שנח את הפרה
ונמצא עובדה בביצה
ואינו יודע אם עד
שלא ננחה לידה ואם
משנחה ילדה משלם
ח"ו לפרה ורביע נזק
לולד דברי סומכוס וחכמי'
המצי' ואמרי' אלא מאי
מחנ' אינה כסומכוס
אלא כרבנא אמאי נשבעין
והא המוציא מחבירו
עליו הראיה אמרי'. ופרקי'
היכא תפסי' חד ואידך
טעין עליה אמור רבנן
המצי' הכא דתרייהו
תפסי' לה אמרי' רבנן
חולקין בשבועה. אלא
אי אמרת סומכוס השתא
ומה התם דלא תפסי'
תרייהו וכו'. דברי רבה
בר [רב] הונא דאמר אמר
סומכוס אפי' ברי וברי
בהמולף פרה בחמור
בפ' השואל את הפרה
והדרי' ר' חייא בר אבא
אמר סומכוס אפי' ברי
וברי רבה בר [רב] הונא
בסוף פ' המניח את הכר.

ב:

א' תנא מציאה. משום דמורה ואמר חזרתי לאו מידי חסר לכך
תפסי' אע"ג שידע שחזרו מנאח ורמו רבנן שבעה עליה כדי
שיפרש אכל מקח וממכר דליכא למימר הכי שאס יודע שחזרו קנאה
לא הו' תפסי' ומדמתי' צה סבור שלו הוא ונתרצה המוכר כדמסיק

לקמן דנקיט וזו מתריוהו אימא לא
ישבע משום שבעה לא פירוש שהרי
סבור הוא לומר אמת קמ"ל דאפ"ה
ישבע והיכא שודאי אינו סבור לומר
אמת כגון דקא טעין כל אחד אי
ארגמיה שאלה מהן טוען שקר
במוד או כגון שנים ארוקין בשטר
לקמן (דף יא.) התם פשיטא דיחולקו
בשבעה דע"ז שבעה ודאי יפרש
דחזיר אמונה לא חזיר אשבעתא:
ולחזי' וזו ממאן נקב. פרש"י
נשאל למוכר ואע"ג דאין
המוכר נאמן כשאין מקחו בידו כדאי'

בעשרה יוחסין (קדושין דף ע' וס' ד"ה
ד"ה) ה"מ דנקיט מתריוהו אכל
דנקיט מחד נאמן אפילו אין מקחו
בידו וגרסינן בתר הכי ולא ידעין
ונתנם דחק לפרש כן דהכא פריך
שפיר דאע"ג דאין מקחו בידו נאמן
הוא כעד אחד ואמאי שניהם נשבעין
אותו שהמוכר מסיעו יפטר משבעה
ואידך ישבע שבעה דאורייתא והשתא
גריס שפיר ולא ידע דאי ידע הוה
נאמן כעד אחד ומיהו ה"מ לשנוי
ליתיה קמן דנשייליה ור"י מפרש
דנשאל להם ממי קבל המוכר המעות
שאין אנו חושדין אותן לשקר צוה
לומר נתתי והוא לא נתן וגם הם
אינם חלוקים אלא למי נתרצה המוכר
אכל ננתינת המעות אינם חלוקין:
לימא מחנ' דלא כבן נס. מצינו
למימר דידע שפיר דמתני'

אפשר דתרייהו צדדי' הדדי' אגבהו
ומ"מ פריך שיחולקו בלא שבעה אחרי
שאפשר נגזל ליד שבעה שוא ומשני
התם ודאי איכא שבעה שוא:
התם דלא תפסי' תריוהו. כ"א
האחד ואע"ג דאפי' בעומדת
באגס אית להו לרבנן המוציא מחבירו
עליו הראיה מ"מ מיקרי האחד

תפסי' מחמת חוקת מריה קמא ואית דגרס התם דחזיר מינייהו הוא:
היכא דאיכא דררא דממונא. פירוש שנאל טענותיהם יש ספק
לצ"ד דיש לאחד תביעה על חזירו בלא טענותם כגון
שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.) ומחליף פרה בחמור' אחרי
שהספק נולד מעצמו דין הוא שיחולקו אפילו בלא שבעה:

ומה התם דאיכא דררא דממונא. ואיכא למימר כולה דמר.
לא פריך אלא אי סומכוס ס"ל כרבנן דבן נס דלא
חיישי' לשבעה שוא דלבן נס אדרבה היכא דאיכא למימר כולה
דמר פלגי בלא שבעה משום דאיכא צודאי' שבעה שוא:

ומה התם דאיכא דררא דממונא. בפרק ח"ה (ב"ב דף ק' וס')
גבי ארצא דלאמר רב נחמן כל דאליס גבר פריך מהמחליף
פרה בחמור דיחולקו ומשני התם איכא דררא דממונא ולא פריך
ומה התם דאיכא דררא דממונא ואיכא למימר כולה דמר יחולקו גבי
ארצא דאיכא למימר דתרייהו הוא ואין חולקין אלא כל דאליס גבר
דפרריך הכא היינו משום דלענין חלוקה סברת דררא דממונא
היא טובה מאחר שספק גמור הוא בלא טענותם דין שיחולקו אכל
ארצא אע"ג דאפשר דתרייהו היא כיון דליכא דררא דממונא ואין
חלוקין הו' דינא כל דאליס גבר אכל לענין שבעה אין מועיל סברת
דררא דממונא לחלוק בלא שבעה אחרי שגור צודאי' של אחד
מהם סברא הוא שיחולקו בשבעה אולי יודע אחד מהם:
התם

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

דמורה ואמר. מורה הימר לעצמו לאחור צה בלא משפט: **לאו מידי**
חסר. אינו מפסיד כלום בנכנס בזה לו ואף בלא טורח: **אכל מקח**
וממכר דליכא למימר הכי. ואע"ג שזה גס הוא נתן את המעות
למוכר כדאוקמינן לקמן דנקט מתריוהו חד מדעתיה וחד בע"כ

וכשיחולקו יטול זה חצי מעותיו וזה
חצי מעותיו אפ"ה חסרון הוא אלא
דאי לא הוה צריך לה לא הוה מהדר
אצתרה למצוה וזה שצ"ל לחלוק וליתן
חצי דמים שלא כדין מחסרו: **דמי קא**
יהיבנא. דמים אני רוצה ליתן: **אכל**
מציאה דליכא למימר. חזרי ילך
וימנא אחרת זה ודאי מחסרו ממון:

ולחזי' וזו ממאן נקב. נשאל את
המוכר ממני קיבל דמיה דלא תפסי'
בדקדושין (דף עג.) נאמן בעל המקח
לומר לזה מכרתי וזה לא מכרתי.
ואע"ג דמסיים דנ"א שנקחו בידו אכל
אין מקחו בידו אינו נאמן שלא נתן
לז' לדבר כל כך להיות זכור מאתן
ששניהם חזרו אחריו צפיסוק דמיה
הא אוקימנא התם דנקט וזו
מתריוהו מחד מדעתיה ומחד בע"כ

דכיון דלא עליה רמיא לאסהודי לא דק
כולי האי להיות זכור משהכלכו מלפניו
הי מדעתיה והי בע"כ אכל היכא דלא
קיבל דמים אלא מחד מידכר דכיר
ליה: לא צריכא דנקט וזו מתריוהו.
ה"ג ולא ידעין מהי מדעתיה ומהי
בעל כורחיה. ולא גרסי' ולא ידע דאפי'
ידע צו אין המוכר נאמן משהכלכו
דמוקי התם: **מפני'.** דמשבע
לתריוהו וחד משבעה לשיקרא: **דלא**
כבן נס. במסכת שבעות (דף מה.)
גבי חנוני על פנקסו: **אלו ואלו.** באין
לצ"ד על מנת לישבע אחד מהם
לשוא חמר בעל הציט לחנוני תן לבני
חטיס דדינר ועלי לשלם או לפועלים
בסלע מעות שאני חייב בשכרם ועלי
ליטן סלע הוא אומר נתתי והוא אומר
לא נטלתי ושניהם תובעין את צדד' צ'
שניהם נשבעין ונטילין מצדל הדיט
אמר בן נס כיצד אלו ואלו באין ליד
שבעה שוא אלא שניהם נטילין
בלא שבעה: **אימור צדדי' הדדי'**

אגבהו. למציאה וכל אחד ואחד סבור אני הגבתימה תחילה וכולה
שלי וכי משבעה על חזיה קושטא משבעה. ולענין מקח וממכר
נמי שמא לשניהם נתרצה: **כסומכוס.** בצדא קמא גבי שור שנגח
את הפרה ונמצא עובדה צדדה (דף מו.): **עליו הראיה.** בעדים
ואי לא לא גבי מידי והכא חולקין [בשבעה]: **ה"ג אי אמרת**
בשאלא רבנן הסס דלא פפסי' פרוייהו אמור רבנן כו' הכא דפפסי'
פרוייהו פלגי בשבעה אלא אי אמרת סומכוס ומה הסס דלא
פפסי' פרוייהו אמר סומכוס פלגי בלא שבעה הכא דפפסי'
פרוייהו לא כל שכן: פרוייהו פפסי'. ואין כאן מוציא מחבירו:
בשבעה פלגי לה. כיון דמחמר גוביינא צמה שחזירו תופס
דהאי תפסי' ככולה והאי תפסי' [בכולה] לא קיס להו לרבנן
להוציא ממון מחוקתם כדדי' כדאמר' התם לרבנן דבעי ראייה
הצריכוס שבעה: **שמא ושמא.** כי התם דקתינא מנאל עובדה
צדדה ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה אם משילדה נגחה
ולא מת הולד מחמת הנגיחה אלא מאליו וכיון דכל חד שמא
טעין ליכא לממר עליהו שבעה: **דרבה בר רב הונא.** בפרק
השואל לקמן (דף ק.) **דררא דממונא.** חסרון ממון. שאם
יפרע זה שלא כדין הו' חסרון ממון ואם נפטרנו שלא כדין
נמנא זה חסר וזו פרתו: **ומה הסס דאיכא דררא דממונא**
כו'. איזה מהן שמפסיד החצי שלא כדין אתה מחסרו ממון:
ואיכא

מסורת הש"ס

(א) קדושין עד, (ב) שבעות
מה, (ג) ב"ק לה: וש"י, (ד)
(ד) שם לה: [פי"ש] (דף
מו.) לקמן ק. (ה) [רש"י],
(ו) [לענין ק.].

הגהות הב"ח

(א) גבי ולי תנא מקח
וממכר ה"א התם הוא
דרמא:

מובן רש"י

וראוי וזו ממאן נקב.
קא ס"ד שלא קיבל מעות
אלא מאחד מהם, הא ודאי
דמכיר דכיר וזו דמאן קיבל
(קדושין עד.). כיצד אלו
ואלו באין ליד שבעה
שוא. באין לבי' לישבע
שבעה שוא מביניהם,
דלימנאו דאיתו משקר
(שבעות מה.). אמר
סומכוס אפילו ברי
וברי. דשניהם טוענים
טענת ברי, ואפילו הכי
דלמנא טוען ברי לי שאני
חייב ואפילו הכי כיון דלבי
דינא מספקא מאן קאמר
קושטא חולקין (ב"ק לה.).

עין משפט
גר מצוה

א מ״י פ״ו מהלכות
 טוען ונטען הל' ג
 ׳נפס׳ו הל' א' טוש׳ע ח״מ
 סימן פא סעיף ח:
ב מ״י פ״א מהלכות
 גביהו הל' ה ופ״ג שם
 הל' ז ופ״א מהלכות טוען
 ונטען הל' טו יז טוש׳ע
 ח״מ סי׳ פו סעיף יז:
ג מ״י פ״ג מהלכות
 שגבות הלכה א סמג
 עשין ריג:

הגהות הב"ח

מוסף רש"י

[illegible]

והאי בכוליה בעי דלודי ליה והאי דלא אורי
אשתמוטי הוא דקא מישתמש מיניה סבר עד
דהוו לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי
שבועה עליה כי היכי דלודי ליה בכוליה אבל
העדאת עדים דליכא למימר הכי אימא לא
קמ"ל ק"ו ומאי ק"ו ומה פיו שאין מחייבו ממון
מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו ממון
אינו דין שמחייבין אותו שבועה ופיו אין
מחייבו ממון והא"י⁶ הודאת בעל דין כמאה
עדים דמי מאי ממון קנס ומה פיו ש' שאין
מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמחייבין
אותו קנס אינו דין שמחייבין אותו שבועה מה
לפיו שכן מחייבו קרבן תאמר בעדים שאין
מחייבין אותו קרבן הא לא קשיא רבי חי'א
כרבי מאיר סבירא ליה דאמר עדים מחייבין
אותו קרבן מק"ו⁷ דרתנן אמרו לו שנים אכלת
חלב והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב
וחכמים פוטרים אמר רבי מאיר אם הביאוהו
שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי
קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד
הייתי יפטר אלא מה לפיו שכן מחייבו אשם
אשם היינו קרבן אלא מה לפיו שכן מחייבו
חומש הא לא קשיא רבי חי'א כרבי מאיר
סבירא ליה כי היכי דמחייב ליה קרבן מק"ו⁸
מחייב ליה חומש מקל וחומר אלא מה לפיו
שכן אינו בהכחשה ובהומה תאמר בעדים
שישנן בהכחשה ובהומה אלא אתיא
מעד אחד ומה עד אחד שאין מחייבו ממון
מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו ממון
אינו דין שמחייבין אותו שבועה מה לעד
אחד שכן על מה שהוא מעיד הוא נשבע

דחשיד ארמונוא חשד אשנעומא:
פיו שאינו מחייבו ממנו. בהודאתו
ולקמייה מפרש לה: מחייבו שבעה.
על השאר: עדים שמחייבין [נאום]
ממנו. צמה שהעדין: אינו דאס
אשר ישיעוהו שבעה. על השאר: דווקא
בעל דין כמאה עדים. צריימא היא
בתוספתא דבבא מניעא צפ' ראשון:
פיו אינו מחייבו קנס. דליפנין (צ"ק
דף עה.) מקריא דמודה בקנס טעור
אשר ישיעוהו אלהים פרט למרשיע
אשר עמנו: פיו מחייבו קרבו. דכתיב
והמודה אשר חטא והוציא (ויקרא ה)
עדים אין מחייבין אוסו קרנן. אס
(ט) מבחשין (ט) אומו דכתיב (ד ט) או
הודע אליו ולא שודיעוהו אחרים:
הוא לו שנים חלב שגוג.
אסו אומו לא נאלמין. טעור שריה
יכול לומר מוזד הייתי ויפטר מן הקרנן
אף כשאמר לא אכלתי טעור דמה לו
לשקר: רומש ואס. אס שנצע וכפר
ממון והודה כתיב א' מכל אשר ישבע
עליו לשקר וגו' (ה): אינו
בהכחשה וכומוה. אס הודע לו כמנה
ובאו עדים והכחשוהו לומר איך חייב
לו כלום אינו נפטר בכך דהודאת בעל
דין כמאה עדים: שישנן בהכחשה
וכומוה. שאס צאו שנים עדים
והכחשוהו או היומסו אין זה משלם
ממון על פישה: מחייבו שבעה.
טעמו צבירו מנה לי צידך והוא דאמר
אין לך צידי כלום ועד אחד מעידו
שהוא חייב לו הרי זה שנצע להכחש
אם העד דכתיב (דברים יט) לא יקום
עד אחד באלים וגו' לכל ועל הכל
תטאטם הוא דלמי קס אכל לשבעה:
קס (שבעות דף קמ.) מ: לעד

אחד. כלומר היכי ילפת שבועה דשנים משבועה דעד אחד מה לעד אחד שכן על מה שהעד מעיד הוא נשבע להכחישו: תאמר

פיו ולא בהשגחת עדים וחומר שאינו בהכחשה ובהזמה ויחל ליה
ולא מסבירא לך לא מייתי לקמן סברא דמשמית: **מ"ה** א"פיו שבן
ס מכחשין אותו ואומרים לאו חלב הוא אלא שומן דאי אין העדים
קרבן אם אינו מכחשין ואפילו עד אחד אם אינו מכחשין מחייבו
דמפרש טעמיהו דרצנן לקמן דלאמר לו אכלת חלב והוא אומר
פיו מחייבו קרבן אפילו עדים מכחשין אותו ועדים אין מחייבין
ד' דיבוריה ואמר דלא אכלתי שוגג אלא מחייבו ומיירי דכשאר לא
א"כ חשיבי עדים מפיו שכן חייבוהו קרבן אפי' מכחשין והוא לא
א"כ **ר"ב** חייא בר"ם **בבבא** א"ה. וא"כ א"כ יומא ק"ו דר"ם
מספיק דלמיחא שכן על מה שהן מעידין הוא מתחמך גבי
אומר מויד חייא. לישנא דלדס נאמן על עצמו יומא מק' עדים א"כ
נרין לו (סד דף ג' וסד) דלאידך לישנא דעמא דנפשיהו קאמר ויין
דבעי אמר מויד חייא דהא מגו במקום עדים הוא אלא כלומר אף
מויד ומיירי דכשאר לא אכלתי לא דקדן אותו איך היה דעתו
ומה שלא אכל שוגג אלא מויד ור"ם א"ע"פ שלבסוף אמר מויד חייא
דכשאר מויד חייא שומעין לו אם היה דן עמו כל היום ובאחרונה
א"כ לאו אין אדם משעב עצמו רשע דלמך ב"פ. דסנהדרין (דף ט'
א"ה) הכל עושה תשובה ואינו רואה להשיב חטויו לעושה:

ד'צמחתי' דד' שומרון (שעשועות דף מט. וסז) מן היקן שורי נגנב
כפל הודה מעמנו משלם קרן וחומש ואשם אצל על פי עדים אין
צדיק בהנול קמאי' כר"מ וי"ל דקטוילא דהכר דלרבי מאיר עדים
היתם נכאכלו טריפה והתיא קטוילא דהכר דהכר דלרבי מאיר עדים
א לאשם היינו קרבו וילך במה אצל מפיו ועד אחד דמטסינא דכא:

בשמייה שצוהה חמורה עליהם אל
לקמן מייחז מרצ נחמן דמשציען
אחורו שלש שצוהה ואחר מן של
שלשחתי צו די ומשמע דהגול קמא
ויקן דף ק: וס) דלוי דלורייתא
בין בנסא דר' אבא (שצוהה דף ב:)
ומשמע דאי אמר לא חטפתי היה
שצוה להחשיך את העד שצוה
דלורייתא מדאמר מתוך דאיתן יכול
משלם דלשצוהה דרבינו לא
אמר הכי לן י"ל ובכולהו צעי דלודי
אלה כלומר מאחר דאין מעיז א"כ
הוא שאין חייב לו יותר ולמה
שצוה יאה נחמן ממנו דאי צעי כופר
הכל ומשני דאין זה העוה דלשחטוטי
קמשתמטי ואם תאמר כופר הכל נמי
קמשתמטי קא משתמטי ואינו העוה
דלאמר צפי שצוהה דיינין (שצוהה
דף מ:) אמר רב נחמן כופר הכל
משציען אחורו שצוהה היסח משום
חוקה דאין אדם מצוה אלם א"כ יא
עליו ופריך דלשצוהה אין אחר מעיז
אפיו צפי צ"ח ומשני קמשתמטי קא
יאה דל"מ דמ"מ העוה יא שחט
בכופר הכל מבכופר חלי וליכא מגו:
אבר הערתא עדים דריבא רמייר.
כל כך משתמטי כיון שכפר
הכל אלא כיון דחשוד לנול
חשוד נמי אשצוהה קמ"ל ק"ו דלא
יהי גולן הכי דלשחטוטי קא משתמטי
דהכופר במלוה כשר לעדות ואע"ג
דלאמר לקמן (דף א.) דלא אמרינן מגו
דחשוד כו' מ"מ גם הסנא אשמעינן
דלא אמרינן מק"ו אמרינן ועד אחד
אלא תאמר למה לא נטריין לטעמא
דלשחטוטי לימא אי לאו ק"ו

ההודאה פיו גדולה מהעדאת עדים משום שכן אינו בהכחשה ובהזמה בדפריך לקמן ולקמן נמי הוה ליה למפרך מה לפיו שכן משתמיט וי"ל דהבא דאתא לפרושי דהודאת פיו גדולה מהעדאת עדים ניחא

זוהי למינקט טענה דאסמשיט קערנל האו דעמטעס אז ישנב צהור
למנקט קמן לסמור ק"ו שכן דרך הגמרא למספר פירכה על קל וחומר
מחייבו קרבן תאמר בעדים ב' פ"י שכן מחייבו קרבן אפילו
מחייבו אותו היכי קאמר תאמר צעדים כ"ו עדים נמי מחייבו
קרבן וזאת הסוגיא סובבת כלשנא דפרק אמרו לו (ברכות דף יב.
ו) אז אכלתי דפסור משום דלאס זמן על עמנו וימר ממאה איש
אזו קרבן אס מחשן דלאידך לישנא דמפרס טעמייהו דרבנן דמפרס
אכלתני לא צדקנו אותו היאך היה דעמו אכל להכחיש העדים אינו
מחייב עמנו קרבן אס היו מחייבין אותו ואמי רבי מייא אפילו כ
דיאס הביאורו לירי מיתה לא יביאורו לירי צועה הקלה ו"ל דייכי
צועה שאל מה שהאו כופר הוא נשבע דמפרס לקמן: **זה** אס דייכי
אס ירע לומר דבריו ד"מ קאמי "דמחל (דמחלתי) בפרק
לפפסא ומה אס ירע לומר כ"ו שיהא נזמן לומר לא אכלתי מגו ד
מה שאמר לא אכלתי יכול למרן דבריו ולומר לא אכלתי שוגג א
ולנסוק אומר שמזיד היה וסביר רבנן דמה שאמר לא אכלתי כן היה
צחקאין צק כלוס דהכי אמר (במורה הכהנס) אמר רבי מאיר אס
אמר מזה הייתי אס שומעין לא מה תאמר וירא נזמן לומר מזה
אס) גבי פלוני דבנינו לנרוני ו"ל דאין נזמן לפסול עמנו

אָשם היינו קרבן. דלרבי מאיר עדים מחייבין אותו אשם מי שביעור אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משל חומש ואשם יום מן צפיק הגחול קמח (ב"ק דף קה.) ומוקי לה במחייבין אותו אשם לא יעמיד האשם המנה כ"מ אלא כדברי לוקאממאסא אשם משום דבני אשם תביע והודיע לא כל כדברי ר' תנאי

יבינו חננאל

והאמר זו חמורה מזו
הדתה אע"פ שהיה ציר
ההוראה מנזון וקדיל
ההוראה בע"ז כק' עדים
ומדי אלה מחייבת קנס
לפניו כדור כקנס פטור
ההוראה במקצת הטענה
השטתה שבוש' העדא
עדים שמהיבתו קנס אינו
שיחייבוהו שבושה
במקצת. ופירכנו כ'
לפניו שכן מחייבת קרבן.
לפניו שכן אלה כי יאש
למאת מאלה וחתודה אשר
שטת עליה הדיא
האמר 'וגו'. תאמר
שם (שמעדין) עליו
שטת אן מחייבן אותו
קרבן למש שאם ירצה
לאמר מדי הייתי ואן
קרבן למדור אף ויה
להם כי שגג הייתי
ההוראה מחייבין ולא
בעדות העדים. ודח' הא
א' קישא רד' חייב כ"מ
ס'ל' האמר עדים מחייבין
אותו קרבן חסר במדות
(אמר) 'ד' מחוסר (כפרה)
(אמר) לו שנים אכלת חל
והוא אמר לא אכלת
'ד' מחייב א' א' מאיר א'
ההיבדוהו ב' לוי מיה
שחמורא לא יביאוו ידיו
קרבן קל אמר לו ומה
א' רצה לומר מדי הייתי
מלכור מה חלעל עדותם
א' רצה לומר מדי הייתי
חור ופירש פירא
האחרונה מה לפי שכן אין
הבחיבה והבזמה מלכור
א' ויהי שדורתי מפלוג
מנה עדים עליו במקס
כ' פירא ויבאו עדים ויעידו
כ' שם היינו עמך ב' עדים
לביאית מקס שאמרת אלה
היה אותה ממנ כלום
א' ויהי אה שולח את
יאמרו לו אותו היום היית
עמנ במקס עליו ויהי חות
מדי המקס ויהי ממלך
א' ויהי ממנש דכל כי
הדי' גונא אמר' הוראת
עדים כ' מחייב עדים ואן
העדים יכילו' להחשוש
לפני' להדימ' ולפני' ש
שלמדו מקצת הטענה
מחייב תאמר בעדים שישנ
הבחיבה והבזמה מנא
מנז' חסר העדים חסר מהוראה
מדי כ' בחיב שבושה כ'
העדים פחת את מהוראה
פ'י. ונדחה זו חמורה
לפני' זו חמורה. ומה
הדי' ש' שאין מחייבין אותו
מחייבין שבושה שמהיבתו
א' קום עד אחד באש
לכלל עמך ו' ורשנין ליה
לכלל עמך חסר אתה אהר
א' קום עמך בל עמך הוא
לשבושה עדים שמהיבתו
אותו מחייב אינו
שיחייבוהו שבושה. ודח'
מה לעד א' שכן עד מה
ששעידה ונשכב עדי

מסורת הש"ס

אלא חתיו מגלגול שבווע
דער ונחנה גע
ווארטן ליריבה מפי
ועד אחר וואריה הכי
קנס מחייבו שבווע עדי
משחיבין קנא קנס אל
לשן. ופריקני געל לפי
שכן אינא הבחשה מע
פישרשנו למעלה. דער
יוביט שכן פאר פאר הבחשה
וואריבו שבווע. מע לער
אחז שכן געל פאר שיער
עליו הוא נשעו אמר
כדעס שעל מה שפער
הוא נשעו פיו יוביט
פשלשלה במה שהורה
והנשעו על מה שפער הוא
לחזן וכו' ופריקני מה
אלא הוחזק פארן פיו אם
פער הלוה והניע עליו
דע אחר אל הוחזק פאר
בשאר אל יקום דע אחר
באשו וגו'. וכן אם אפר
ווארטן ווארט אל הוחזק
פארן כדארב אמר אכל
אף קרב אכל עצמו
ואש אדם משיש עצמו
רושן אדם בערש אשם
כפר כבא ערש והניעו
עליו [שחיין] שהחזק
פאר ונפסל. ודחי' אל
הוא ימי שפער מלוה
נפסל ווארט רב חסדא
הנפער מלוה שרע לודות
דע חיי מלוה הוא
והניעו דע הפריקני

עין משפט גר מצוה

בא א מ"י פ"ד מ"ג
טוען וטוען ה"י ה
סגן עשין ל"ט טוע"ע ח"מ
ס"י פ"ד טע"ק ל"ג
י"ב ב מ"י ש"ס פ"ה ה"א
סגן ש"ס טוע"ע ח"מ
י"ב ב מ"י פ"ד ש"ס ה"א
סגן ש"ס טוע"ע ח"מ
י"ב ב מ"י פ"ד ש"ס ה"א
סגן ש"ס טוע"ע ח"מ
י"ב ב מ"י פ"ד ש"ס ה"א
סגן ש"ס טוע"ע ח"מ

רבינו חננאל

מורה מקצת הטענה הוא
ומתני' תחנת הכמים היא
וכי' וזמן' מיתובי סלעין
דברים וכו'. פ"י שטר
שכתוב בו סתם פלוני חייב
לפלוני סלעים או דירנן.
מלוא אמר ה' סלעים חייב
ל' ולזה אמר ר' שמעון
בן אלעזר אומר הוואיל
הוודה מקצת הטענה
ישבע. ודמיון' טעמא
דהורא ב' ה' הוודה ב'
פטור מאי טעמא דשטר
כיון דמורה בכולה בשטר
כי הילך דמי דקיימא לן
מלוא בשטר תורתו בקרקע
והמורה בקרקע הילך הוא
דדמיון' דבשמים פטור
קשיא לר' חייא. ופרקי' לא
ואילו הוודה בשמים חייב
הוא דקתני ג' לאפקוי
מדר' עקיבא דאמר
הדארתו בשלישית משיב
אבירה הוי מנו דאי בעי
אמר תרתי דכתיב בשטר
סלעים ואמר ג' משיב
אבירה הוא ופטור
משבות'. ואקשי' אי הכי
דר' שמעון אמר בשמים
מחייב והוא הדין ל' אף
זה חייב לישבע היה לו
לומר ופרקי' לעולם שמים
פטור ושמי' כחם שמים
דמשיב היה דכתיב בה
סלעין וסתם סלעין שמים
הן. אי נמי משום דהוי
שטר שיעבוד קרקעות ואין
נשבעין על כפירת שעבוד
קרקעות. פ"י נמצא המלוא
טוענו ד' סלעין ועדי
השטר מעידין שחייב לו
סלעים לא פחות משמים
לדבר ר' חייא דאמר מנה
ל' בריך וזלה אומר אין
ל' בריך כלום ועדים
מעידים אותן ג' אותן ג'
נזון לו ונשבע על השאר
וכל שכן במשורה לו
במקצת היה כן הדין
לחייבו בשבועה גם
במשורה בשמים ואמר לך
דמאן דדריש צריצה ומיעט וריצה
כריך שני מיעוט לקרקעות ועדים
ואע"ג דרשב"א היה תלמידו של ר"ע
אין לחוש מה שחולק עמו *והוכח
*קודם דכעין זה מנינו לקמן (דף 1)
גבי שנים ארוקים בשטר דפליג רבי
עם רשב"ג אצ"ו ויש ספרים דגרסי
הכא ר' יעקב: **הא בלי' ובלי'**
חייב. הוה מלי' לשנויי בחפץ זה
צורות שמי' ומעורות כדכנסמן. **[הוודה במקצת בלי' חייב.**
וא"ת יאה נאמן במינו דלי צעי כפר כללים והיה מודה במקצת
קרקעות וי"ל שמה חפץ בקרקעות יותר] ס"א:
למ"ד

חייב. אף על הקרקעות לישבע כדאמרין לקמן שהנכסים שאין להן אחריות וזקקין את הקרקעות לישבע עליהן משנמתיב לישבע על

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

סלעים דינרין. שטר שכתוב בו פלוני לזה מפלוני סלעין ולא פירש
כמה וכן שטר שכתוב בו דינרין סתם: **אינו אלא כמשיב אבירה.**
מדהוה ליה למימר שמים והשטר מסייעו לכיון דלא פירש ניכרים
הדברים ששנים היו לכן לא הוזכר לפרש דמיעוט סלעים ג' וכיון

דאמר ג' משיב אבירה הוה וסמכים
פטרו את משיב אבירה מן השבועה
דמתן המנוח את המציאה לא ישבע
וכי' (גיטין דף מח:). **טעמא דאמר**
שלא. קס"ד שמה דמיתי מיתבא
מדנקט פלוגמיהו בשלש וחסם ולא
נקט ולזה אמר שמים ש"מ בשמים לא
מחייב ליה רשב"א וכדמפרש ואזיל
לכיון דכל הודאמו בשטר כתובה
דשטר נמי שמים משמע וכל משמעות
השטר הילך הוא שהרי הקרקעות
משועבדים על כך אצל כי אמר שלש
סלעים שלשי מלוא ע"פ הוא דלא
בשטר כתובה ואין הקרקעות
משועבדים ולאו הילך הוא: ה"ג
ושטר דקדומה הילך הוא ול"ג כיון
הטענה ביה דכלאו דאמרו נמי כל
שטרי הילך הוא. וה"פ ומלי' דקדומה
ציה דכמות בשטר הילך הוא: **לאפקוי**
מדר"ע ב'. דלי מנה שמים לא הוה
פליג ר"ע: א"ר. דבשמים נמי חייב
אמאי מנה הוואיל הוודה וסמך
הטענה ישבע רשב"א אומר אף הוה
ישבע מציעא ליה ושמעינן דלא משיב
אבירה חשיב ליה ומדנקט הוואיל
משמע דמיוצא משום דגרס לעצמו
שהוה במקצת דשמה הוא דהוה
הוודה משום דסלע שלשי לא הילך
הוא אצל שמים לא הוה הוודה משום
שמים חייב חייב חייב חייב חייב
לכו כדכיו שאלה הוה שמים וכן לא
פירשו מניין הלך א"ל שבועה:
א"ל להכי לא הוה שמים הוודה
לחייבו שבועה לפי שהשטר אומר כן
ושטר הוה שבועה קרקעות וכס
שאלו נשבעין על כפירת קרקעות כן
הודאמן אינה מציעה לדי שבועה
דקרקעות אמעוט מתורת שבועה
במס' שבוות פ' שבוות דדינן (מס:)
אצל כי אמר מלוא חסם ולזה שלש
איכא כפירה והוודה במה שאין כתוב
בשטר: **הא שמים.** דליכא משיב
אבירה: חייב. מדלא מנה פטור
בשמים וימנא טעמא משום הילך:
מודה מקצת הוי. ואינו משיב
אבירה דאיערומי קמערים דלחוקיה
בנאמן: קמ"ל. כיון דבשמים נמי
פטור ליכא למימר איערומי מערים
אלא משיב אבירה הוי: **הי נמי**
מסבירא. דבשמים פטור: **ואלא**
קשיא לרבי חייא. דהא איכא דשמים פטור כדאמרין
דלי ס"ד כו': **שאיני הכא.** האי דאמר שמים פטור טעמא לאו
משום הילך אלא דקא מסייע ליה שטרא: **טענו.** חזירו צ"ד כלים
וקרקעות: **פטור.** דלא כפירתו ולא הודאמו מציעה לדי שבועה:
עליהם הכא עיקר התם אגב גררא נסבא
ולאמן

קשיא לרבי חייא. דהא איכא דשמים פטור כדאמרין
דלי ס"ד כו': **שאיני הכא.** האי דאמר שמים פטור טעמא לאו
משום הילך אלא דקא מסייע ליה שטרא: **טענו.** חזירו צ"ד כלים
וקרקעות: **פטור.** דלא כפירתו ולא הודאמו מציעה לדי שבועה:
עליהם הכא עיקר התם אגב גררא נסבא
ולאמן

מסורת הש"ס

(א) [ב"ב קמ"ג]
(ב) [שבוות ל']
(ג) [במסות פ"ד: ד] וי"ח
ב"ב מ"ח מסיק
הספרים (א) [לקמן מ.א]
(ו) שבוות ל' מ.א (ו) לקמן
ק: דקדוש ט. שבוות ל':
מ.א (ח) [ש' מוס' סוטה ד.
ד"ה בן עזאי]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אין וכו' והוה
קריב. ע"י מוסיף פ"ג
משה ידבר:

מוסף רש"י

ר"ע אומר אינו אלא
כמשיב אבירה. כנעל
השטר, דלי הוה צעי
הוה אמר אין אלא
שמים, דלענין מ"י משמע,
והוה מסייע משבועה
דמפרש משום דקא מסייע
ליה שטרא (רשב"א
קמ"ג). דהוה ליה שטר
שעבוד קרקעות. מן
השטר משמע משבועה
והוה במקצת הקרקעות
וקיימא לן דאין נשבעין על
הקרקעות (שבוות ל').
הוודה במקצת הקרקעות
משמע דלאורייתא
לא על הקרקעות ולא
על כללים, דהא הוודה
קרקעות מציעה לדי
שבועה, שאין דין שבועה
בקרקעות (שבוות מ.).
מקצת כללים, הוה
מקצת כללים, דלענין כללים
דקדושין (מס:).
(שבוות מ.). וזקקין ב'
לישבע עליהם. א"ל
דאין נשבעין על הקרקעות
לנדר, דכנסתא לן בשבועות
(מס:). היכא דשבע כללים
וקרקעות ומתחייב לישבע
על המטלטלין, וזקקין
המטלטלין את הקרקעות
לשבע עליהן. האי וזקקין
אמריש קאי שאין להם
אחריות ולאו אכתי דין
(קדושין ב.). וזקקין.
גורלין (שבוות מ.).

רבינו חננאל (השקף)

קרקעות כו'. כדפרשין
לזה ליליא. ש"מ דרבי
הכל הוה בשמים פטור כי
פליגי בשמורה ב'. ר'
עקיבא סבר מינו דאי בעי
אמר שמים ואמר ג' משיב
אבירה הוי פטור דכי
אמרה תורה כי הוה אזי
דשמעינן מינה מודה
מקצת הטענה חייב הא
פריש רבה טעמא דקרא
דאמר מפני מה אמרה
תורה מודה מקצת הטענה
ישבע חזקה אין אדם מעיז
פניו בפני בעל חובו והאי
בכוליה בעי דליכפריה וכי'
הוא כיון דאית ליה עליה
שטרא לא יכול לכפור בכל
לית עליה הדין דינא הלכך
פטור הוא. ור' שמעון סבר
לא שאל אלא חזר הוא בכל
זוטא דשלימא הריהו

ה.

א ורנ אלפס כאן
ובשניות פ"ד ק"ה ש[ח]:
ב ב פ"ג מל' טוען
ווען ה"ח פתח עוין
זה טוש"ע ח"מ ק"ר פס
סעיף ו:
בא ג מ"ש שם הלכה ה
ופ"א שם הל' ג
ופ"ע מל' ג"מ הלכה יא
סגנו שם טוש"ע שם ק"ד
וק"ר ט"ז:
בב ד מ"י פ"א מהלכות
טוען וטוען ה"ב סגנו
שם טוש"ע שם ק"ר עה
ק"ו וק"ר פו סעיף א:

[illegible][illegible]

תמימה הא ליכא קרע
מיומר למעוטי קרקעות אלף מכלל
ופרט וכלל ממעטין להו וכלל ופרט
וכלל לאטריך למעוטי שטרות ויל
דקשי ליה לאמלי אטריך מנא
למילף קרקעות מכלל ופרט כיון
דהילך פטור וא"ת לימא דלאטריך
למעוטי משבוע עד אחד מהיו ויל
משום דמתיי דלין נשבעי עלה
הקרקעות מתיי נשבעי לדמיה
במלת: **א"נ** דשעני ב"ים
וקרקעות. מהכא משמע דטענו חטין
ושעונים והוה נאחד מהן דחייב
דדוקא כלים וקרקעות פטור הא חטין
דשעונים וכן וכן סברי שמואל ורבי
יותן לחד לישנא פרק שבועת הידינין
(שבועות דף מ:): **שומר חנם.**

רבי חייא תנא הוא ופ"ג. א"ר גרס
לעיל (ג.) * א"ר חייא א"ר ופ"ג
א"ר גרסין תני ר' חייא א"ר דהכי
קאמ' דלפניו דא הוה ברייתא
הוא ופ"ג: **והורדה** בשעורים
פ"ג. א"ר ח' מן שעורים דמזוזה
שלהי המנין (ב"ק דף ק"ו ופ"ג דה"ה
ב"מ:) * **מכרי** ר"ה בבהיר. ומיימי
דלמרי ליה אל תחזיר אלף צעדים
דל"ב הא ק"ל (מכזות י"ג). המולה
א"ר מצרכי צעדים א"ר לפרכי צעדים:
א"ר איתא דרבי חייא. נחלה * הלכה
כרבי חייא דהא לעיל מוקי לה

ותקנתא

קרקעות: ד' שומרין. שבעה
האמורה צדן בשומר חנם שנגנבה
הימנו ושומר שכן שנאנסה ובשאל
שמהא ממחנה מלחמה: צריכין פטירה
במקצת ופדויהם במקצת. כפירה לא
היא אלא כזכור ממנ או לא היו
דברים מעולם או הוצרכו לך הודאה
לא היא אלא"כ הודה ממנ שיש לו
צדו שחייב להחזיר לו נמנא שאין
חייב שבעות השומרים צדא אלא שאין
כן טען של פרות צאחא כפר לו
ובצחח הודה לו שישנה צדו והשלשית
אומר לו נאנסה או אם שומר חנם
לא אומר לו צלשית נגנבה דחייב
לפדויה צדויה האמורה נגנבה

רעיא דהוו מסרי ל
בסהדי יומא חד מסר
אמר להו לא היו דבר
אסחידו ביה דאכל
זירא אם איתא לד'ר'
אשארא אמר ליה אמר
והא גזלן הוא א
השתא נמי דליתא
מדבר נחמן דתנן
בידי פטור ואמר רב
שבועת היסת דרב

חיי כל העולם יצאוהו ל ידי שצוה ויטלו כל אשר לו ועוד דהסח
הוא בראון יצא אס נניחנו ולכן לא ישלם: **אין** אך בירי פטור ו
(שם דף מה. ושם ד"ה מאן) ללא בעי דררא דממונא אלא אפי' כופר ה
פירש בשערים דרב האי ואי טעניו

יאמר הנהב"כ כי הוא שאהה טוענני אינו כולו אלא והו כלבד שנמצאת כפירה במקצת אצל כפירי במקצת והוראה במקצת ושיבועה באונסין אלא בטוען ג' פרות מסתיר' לך כמו ועוין' לך כל שבתות' אלה טוען חו"ל וזה דברם עמולו אחר מהת באונס פירה איכא מהת בפשיעה' ודוא באונס הוראה איכא כפירה ליכא הלכך לא משכחת כפירה במקצת כהה באונסין אלא בטוען ג' פרות מסתיר' לך כו'. ואע"ג דפרים רבי חייא כל מושיא דאפשו

(א) לקמן לה. ב"ק קל
(ב) [שבוטות לט: ג] לקמן
ק: ב"ק לה: שבוטות
לח: מ. (כחוצות קח):
(ד) שבוטות לה: (ה) [שם מ]
לקמן וי. (ו) רש"ל מ"י
(ז) [דף ג.ה.] (ח) [דף ג.ה.]
(ט) רש"ל י' ע"י י"ג כ"ה
ובגמ' שם, כ' צ"ל המדמי
דף ע. ה. (ל) [וע"פ מוס'
שבוטות מו. ד"ה בטועני]
(מ) [לכ: מו. ויב"ב לג:]

תורה אור השלם
 1 על כל דבר פשע ע
 שור על המזור על ש
 על שלמה על כל אבדו
 אשר יאמר כי הוא נ
 עד האלהים ; בא דב
 שנים אשר ירשיע
 אלהים ; שלם שני
 לרעה ; שמות כ ד

תגהות הב"ח
 (א) נמ' דסבר ליה כר
 מגילת:

תוֹם' ד"ה רבי חיי
וְבו' א"ר"ה א"ש. עיי
נדה דף כו ע"א גרס'
ד"ה אומר אָמִי: ד'
א' וְבו' דלהלכה ב"ר
עיינן שנועות דף מ'
ע"א תוס' ד"ה בְּנוֹעֵנָה
ד"ה שִׁנְנָדוּ. ווא'
ב"ש. יש לפרש אִלֵּי
תלי הקושיא לָקֵיין
דין זה ערוך בְּמִתְנֵי
כפ"ו דשנועות שִׁנְנָדוּ
חשוד נשבע וטעם וואר'
לשכח שם בְּמִתְנֵי:

הגהות הגר"א
 [א] גמ' (וס"ל כר"ג דתנ
 טענו חמין והודה ל
 בשעורין פטור ור"ג מחייב
 תא"מ:

ומקשי' על רש שטת מה
דאז דער רב און אהרן
קאמ ליבן לן ואל
הקדן. ד שוורצן ווייזא
כפרה במקצת חורא
כפרה וועלן קין שומו
והטורא נאטש נטש
והחשכו און האר הקדן
טודה ליהן הקדן
הקדן. דאז רב שטת
לעולם הילך טור ווא
נען ענין ל' ב' במחנה
מטורן לן ואל ואל
בשעיתקן וואס
בשעיתקן וואס
בשעיתקן וואס
דאז לא היו דברים מעולם
און ארץ כפרה
וואס שטת ב' ומתחיל
און חייב לשלמה ל' ו
זו ארץ כפרה
ואינו הקדן לית
ביצט אל' און חיי
ביצט קאמו ל' ו
מה ל' באנו ונס
מה דאז חורא
לשמוך שרובה כענע
אטקין מרת ב' קין א'
והטור וואס
זו כל בהמה לשמוך
וען השלכו מן האדם
נשבר ואל נשבה שרובה ד'
חורא חין שטת.
כפרה חורא
כשאר כל כפרה
מכור כל כפרה
כפרה חורא

יֵאמֹר כִּי הוּא זֶה וּפְרִירוּשׁוֹ
וְהוֹדָא בְּמִקְצַת וְאִי אֶת
שְׁפִירֵשְׁנוּ לְמַעַלָּה אֲבָל
הוֹדָא לִיכָא וְאִי טַעֲיָן
וְהוֹדָא בְּמִקְצַת וְחִיּוּב

מסורת הש"ס

(א) שבושׁת מ: (לעיל ה:)
(ב) שבושׁת מ: (א) ז״ק ק:
(ג) (לעיל ב: ד) שׁוּב
(ד) ע״ז שׁוּב ז״ק קלג:
קדושׁן כח: נדרים כט:
תמורה ט: (תוס׳) קדושׁן
פ״א תוספתא ז״ק פ״ד
תוספתא ערכן פ״ד
(ו) ע״ז שׁוּב ז״ק כח: ט״ש
ט: חו״ן קלט. תמורה ט:
ט: ערובין קלט. (דף
מ: ה:) (ח) יעב״ץ מ״א
מ: דף כ״ז ע״ל ק״ל ר״י
בפולחן שׁוּב ר״י תעמל
ור״ע א׳ (שׁו״ן לע״ה)

1 וְאִישׁ בִּי יִקְדֹּשׁ אֶת
בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה
וְהִעָרִיכוּ הַכֹּהֲנִים בֵּין טוֹב
וּבֵין רָע בְּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ
אֹתוֹ הַכֹּהֵן בֶּן יִקּוֹם:
וַיִּקְרָא כֹזֵד

[א] גמ' אלא שתקפה אחד בפנינו. נ"ב וכה"ג דאי בשמיק לא מהני ראייה. רמב"א וטור (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' קל"ח ס"ק ט"ו דלא כמ"ש הש"ך שם בדעת הטור):

[illegible]

משביעין אורו. לשאלנו מודה במקל: **נימא מינו.** למעוץ פניו לכפור הכל לאו לאשמועי בעי וחשוד אשכזעה: **מניס נשניס.** גבי חנוי על פנקס וקשה לי אחאי שזקה למנח" דשבעות" ומייתי לה מברייתא: **נימא מינו.** כיון דהר מנייהו ודאי חשד אממונא: **שלא שבעותא משביעין אורו.** שדד חזק חס סטוען נגנבה: **שלא שלחסי בה יד.** לעשות מלכתי דאי שלא בה יד הו גזן עליה ומיחייב בזונסיא ואפילו אלנסה ברשותי היא קיימא ודידה היא: **נימא.** גבי שבעות שאריה ברשותי מינו דחשד אממונא שמה ברשותי הוא וכופר בה חשד נמי

אשבעתא: **אזני אחר**. טעמא דמתני' לאו כדר' יוחנן דאי הוה חשיד לן אהלין ומוקף בטלית חזירו חסן הוה לא חשוד אשבעתא אלף חיישינא שאל מלוה ישנה יס לו עליו על זה ומכר בו ששכמה ויפסור בו והולך ומוקף בטליתו וגשבע שס לו כזה דמי חליה וטלית וז' שלו דהא אפי' גלימא דעל כתפיה שבעיד ליה: **אי כפי**. אמאי רמו עליה שבעתא כיון דאי לא הוי עליה לא הוי תפיס בה: **נשקנה בלא שבעתא**. לגבות מלוה שלו: ולא פרשי **מספק ממונא**. אבל מודאי דממונא פריש ומאלן לא פריש חשד נמי אשבעתא: **תקפה אחר**. הוסיף מיד חזירו בחוקה והרי כולה בידו קודם ששבעת: **יולאה מספק ירו של אחד**. **הסס**. יולאה (לצדו) לפני צ"ד מתחת יד האחד שהולך לצדו אחוז בה ולא חזירו: **הראיה**. בעדים: **כדקטני**. זהו לצדו אחוז בה וזא: **אלא לאו כו'**. וכדלוקמנין דשמיך ונכסוף כוונ: **אפי' לסומכוס כו'**. כלומר ואליבא דסומכוס דמיקל בחלוקה ולא מתריך אפי' שבעתא איתנריך לאשמועינן דבעה"א מודי סומכוס דאפי' בשבעתא לא שקיל דהא לאו ממון המוטל בספק הוה: **דסרט לאו כלום היא**. ואין שור שסרט לפניך וקל דמי לנפלא עברה בצדה (ב"ק דף ע"ז. מ.) **אזני**. בשאלתנו לפשוט דמוציאין אותה מידו ויחלוק: **קדישה**. בלא תקפה: **אינה מקודשת**. דלא אליס הקדישה מתקפה: **הא לא תקפה**. ואין יכול להקדישה: **מסותא**

בִּלְא שְׁבוּעָה מוֹדֵה סוֹמְכֹם הִסְרַכְא לֹא כְּלוּם הִיא :
אֶחָד בְּפִנְיָנוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ הַקְדִּישָׁה אֵינָה מִקֵּר
תִּקְפָּה אֶחָד בְּפִנְיָנוּ יֵאֵין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ הַקְדִּישָׁה
דְּאָמַר מֶר 'אֲמִיתְרוֹ לִגְבוֹה כְּמִסְיִתָּו לַהֲדִיט דְּמִי כְּמֹאֵן
הִשְׁתָּא מִיָּה אִיד לא תִּקְפָּה וְכַתִּיב וְאִשִּׁי כִּי יִקְדִּישָׁה
וְהָאֵל בִּיתוֹ בְּרִשְׁתּוֹ הָאֵל כִּי בְּרִשְׁתּוֹ לֹאפִיק הִיא לִדְלֵא

הקדישה ב"א תקפה מהו. ומיירי נמי כגון ששקל בשעה שה' כו' הוה הקדש כמקפה דכיון ששקל אדוויי אדוי לא הוה זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו דכדמו דכיון דלא הוה הוי כפדקו דף פה. גבי ההוא דאיימי קרי כו' דאי לא קיימי דמיהו הוי קדושות א' מסותא דהקדש חד ושקל איך ומסקנא דלא הוי הקדש אלמא שמי מביעי ליה במסותא כיון דמקרקעי היא והוה דינא כל דאלים גבי וכיון דכדירי ומקפה ממנו כ' הקדש בלא מקפה נמי הוי הקדש אלא דלמא הקדש בלא מקפה לא יחול הקדש כלל כגון דחצירו אלא מקפה

[illegible]

שְׁבוּעָה שְׁלֹא שִׁלַּחְתִּי בָּהּ יָד. פֶּרֶשׁ"י לֹאֵשׁ שָׁלַח בָּהּ אֶפְיָלוֹ נֹאכָסֶה חֵיִב וְאָף עַל פִּי דַמְסָהּ צוּרֵה פְּטוּר כְּדִמְתָּהּ בַּחֲמִיכָה (לְקַטָּן דף ט"ז) עַל מִצְוַת נֹאכָסֶה קוֹסֵד שֶׁהַצּוּרֵה אֵצֶל קֶשֶׁה מְשַׁלֵּי הָאוֹמִינִן (לְקַטָּן דף פ"ב). דְּקָאֵמֵר וְנִשְׁכַּר אִשׁ נִשְׁכָּה אֵין רוּחָה הֵא יֵשׁ רוּחָה יִצְחָק רֵאִיָּה וְיִפְטֹר וְהָא שְׁמָא שָׁלַח בָּהּ יָד וְיִ"ל שֶׁיִּפְטֹר מִשְׁבוּעָה שֶׁנֶּאֱמָרָה אֵין יִשְׁעֵי שָׁלַח שָׁלַח בָּהּ יָד וְיֵי נִמִּי שָׁלַח שְׁלַחְתִּי בָּהּ יָד אֵינוֹ נִשְׁכָּה אֵלֶּךָ ע"י גִּלְגּוּל שְׁבוּעָה שָׁלַח פְּשָׁעֵינִי בָּהּ וְכִשֵּׁשׁ רוּחָה שֶׁנֶּאֱמָרָה פְּטוּר לְגַמְרִי וּר"מ מֵהֶרֶשׁ אָפ"י גִּלְגּוּל לֹא יִשְׁכַּח הֵיכָל שֶׁהָא מִתָּה כְּפִטְרֵי דָּן מְגַלְגֵּלִין אֵלֶּךָ כְּדִבְרֵי הַדּוּמָה דְּלִמָּה יִ"ל שֶׁשָּׁלַח בָּהּ יָד דְּוֹקָא בְּשׁוֹמֵפִין שְׁחָלְקוֹ וְתַחֲמִיִּב שְׁבוּעָה מִמָּקוֹס אַחֵר מְגַלְגֵּלִין מִשּׁוֹם דְּמִדּוֹרֵי הֵיכָלָא שְׁבוּעָה שָׁלַח שְׁלַחְתִּי בָּהּ יָד מֵהֶרֶשׁ ר"מ שָׁלַח אֵלֶּךָ דְּלִינוֹ כֻּלְלֵי שְׁבוּעָה שָׁלַח פֶּשַׁע בָּהּ וְשִׁאִינָה כְּרִשְׁמוֹ:

ספק מלוא ישנה יש לו עליו וההספק דמשמעין אותו ג' שבוטות ודשניהם נשבעין ונותנין נמי חיישין שמה מלוה יסד יס לו עליו ולכן אין לפוטרו בלא שבוטה וגם לא יטול בלא שבוטה אבל בגזון ודאי וכופר בפקדון אין להכשיר מטעם שמה ספק מלוה ישנה יס לו עליו:

מבומן אפרח בחבורה, אם לא חזור יחזור ויבחר, יעכבנו מספק אבל אין לפדוה אם חזור שאינו חייב לו יחזור אבל לא חזור יעכבנו אם יס מספק שלא חזור עוד דלי"כ גם חייב שבוטה לא יפדוה:

את ביתו קדש וגו'
ברשותו ת"ש דההיא
מסותא

אגרת ליה ב"א סהדי. ואינו נאמן
במיגו דאי צעי אמר תקפה
ממני דמיגו במהוס עדים הו':

ידש ולצדקו כששאלה הגוֹזֵר צוֹחַ ומצִיעָא לִיה כִּיּוֹן דלמִיתִירוּ לגִּבּוֹהַּ
הַקֶּדֶשׁ וְלֹא דמי לגִּזּוֹ וְלֹא מִיִּיאִשׁוּ הַבְּעִלִּים דְּשִׁמְרִי אִין יְכִיּוֹן הַקֶּדֶשׁ
הַקֶּדֶשׁ לוֹ בִּיד אַחֲרִישׁ יְדִיבּוֹל לַהֲקֵדֶשׁ דְּמִתְכּוּב כְּשִׁמְרִי אִם אִסְפִּינָהּ (בבב)
לְגַלּוּת הַקֶּדֶשׁ לֹא הֵיטָב מְתִקְפִּיהָ לְהַלְוֵה יָצוּחַ שְׂבִיל דְּבִרִּי וּמִיִּימֵי מִהֲרִיא
לְאִנּוּ כַּדּוּחָא: **וְהָא** חֲבָא רַבִּי תַּקְפָּה כַּהֵן ב'ו'. נִרְאֵה דְּהִי
אִם תַּקְפָּה הַאֲחֵד וְהַקֶּדֶשׁ כְּשִׁיחַ בִּידוּ מִסְתַּמָּא מוֹ לֹא פַקַע אִפִּי חֹזֵר
וְיוֹן דְּלִפִּי גַבֵּר הַאֲחֵד אִם יִכּוֹל הַמִּי לַחֲזוֹר וּלְתוֹקְפָה מִמֶּנּוּ וּזְכֵה ה"ה
הַ זְכֵה לֵאלֹא אִלִּים הַקֶּדֶשׁ מִתְקִיפָה וְהַשְׁמָא אִיִּמִי וְהֵא חֲבָא אִם
תַּקְפָּה

כח א מיי פ"ו מהל'
 שאלו ופקדון קטני'
 א סמו עשן פ"ו טושע'
 ח"מ ס' (רז) סעף ח'
 (ס') רלח סעף ח'
כב ב טושע' ח"מ ס' כז
 סעף ב'
ג ד מיי פ"ט מהל'
 טוען וטענן הלכ' יג'
 ופי' כשטוען ובזמני טור
 ש"ע ח"מ ס' קלח סעי'
 ח:
ל א טושע' שס סעף ה' יא'
לב ו מיי שס סעי' יג'
 טושע' שס סעף:
לז ז מיי פ"ח מהלכות
 מכירה ה"א א סמו
 עשין פ"ו טושע' י"ד ס'
 רמז סעף יג'
לד ח מיי פ"ח מהל'
 ערכין ה"א כב סמו
 עשין קלח טושע' יג'
 סעף:

והוא דאמר רב נחמן ב' שביעית משביעין אקרא. וזהו ח' הוי' הגדול קמו. ואקסי' פרשי איניש מסספ' שביעית ולא פרשי מסספ' שבונו מאי עטמא אמר אפשר בחורו. שביע' לא יוצא בחורו. כפי' ר' יוסי חקפא א' שביעית מהו כי ח'ש כ'ר'א בששנים אורוקן בא חלל איה יוצא ממלתי איה אחז העיפ'ה. ופסקין אקמ' במאי עטמא אקמ' שניה אורוקן בא ואמר' וזהו ר'נא אדון דפלטיוני ואלו ודורדי כי תפס לא ר' מתנו וטען אדורי לא ואמר לא שקלא רירך היה. ואדורי שפין אגורתה היה דאמר' וזהו ח'ש וטען שרדתי ליה בגללו וטענת

כלה ידידי הוא ואתה הוא
ותפיס אותי ואתה אותי
והשתא אפרת אשתך ליה
אלא סהדי שקרא אנת.
א' בעיזי חשמי לעולם
דאתו לקמן כי תפסי ל'
חד ואידך אפילו סורכי
דאדמי' אפילו סורמוכי
דאדמי' ממוק מוולט בספק
חולקין בלא שבועה דא
סומוכו וסדרכו אל כלום
א.ה.א. א' תמצא לומר
חקתא א' בפנינו מוציאני
למר מידו הקדישא אינא
מקדשת. ואם תמצא
לומר א' מוציאני אותה
למר הקדישא מקדשת.
הקדישא בלא חקת מהו
מי אמרי' קין דאמר מו
אפיוטו לבנה כסמיתו
להרדוט דמי כמאן דחקת
דמי וא' חלמה השתא מיה
א' חלמה השתא מיה
דאדמי' חקתא חקתא חקתא

המשך הנספח בעמוד הבא.

כא:

עין משפט
גר מצוה

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מסורת הש"ס

דל"ב נפ"א מיניה לא מציאש. ואע"ג דהשתא מציאש אקראי בעלמא הוא ומתחילה לא היה עומד לנאש: **ר"ש** המוצא מעות בור, תימה כיון דכבר הקשה ממנו דמעות מפוזרות אמאי פריך תו מהך ברייתא ורבי יצחק נמי אמאי דבריימא אלימא ליה לאקשוי דמשמע דכל ענין הרי אלו שלו אע"ג דאליא סימן מדמוקי טעמא (א) שהרצים מציין שם ומשמע נמי אע"ג דכסוף הגביה עדיין היה בעל אצידה צבית המדרש ולא ידע שנפל מיניה:

ופמטורות במעשר. במס' פאה (פ"א מ"ו) מוכח דוקא

בהפקיר קודם גמר מלאכה פטור מן המעשר אבל אם הפקיר לאחר גמר מלאכה שנתחייב כבר במעשר אין בכך כלום וה"נ מיירי קודם גמר מלאכה שלא נתייבשו עדיין כדמוכח בצ"ה פרק המצוי (דף ק"ז): דתלמיס העומדין לשטותן צדקה ולעשות מהן קציעות לא נגמר מלאכתן למעשר עד שתייבשו ואפילו וזה כן המוצא קודם שתייבשו פטורות מן המעשר כדאמרין ב"ק (דף ק"ח).

המפקיר כרמו והשכים צנקה וצנרו פטור מן המעשר וגבי הקדש אינו כן שם הקדש קודם גמר מלאכה ונפדה קודם גמר מלאכה חייב במעשר כדמוכח ק"ח במס' האומר (פ"ג): **תאנה נמי מידע ידע דתנא.** פירוש בשלמא לאביי

תאנה מותרת כיון דרגילות היא דתנא מעיקרא מתאש לפי שסבור שהמוצא יתנה כי הוא לא ידע שנפלה מן האילן אלא סבור הוא מעוברי דרכים נפלה וזימית וצמחיו אין אסור דלא עבדי דנמרי אע"ג דאס היה יודע דנפלו היה מתאש לפי מעוברי דרכים השמא דלא ידע סבור שלא נפל אסורה דהוה ליה יאוש שלא מנעת מאן לנדה דהוה יאוש אמאי אסור וא"ת אס דין הוא לתלות בעוברי דרכים ולא צאלין שאלא אמאי אסור צומח וצמחיו וי"ל דצדין דלאי אין לתלות בעוברי דרכים אלא צאלין אלא שהצעלים מתאשים לפי שצמחיו עשירי דרכים דלא מעלי יורו הימירא צפירות שמואלים ויתלוס בעוברי דרכים וא"ת אס כן מאי פריך לנדה נימא דזימית ומרובין אסירי משום דלף לאחר שידעו הצעלים שנפלו לא נתיאשו לפי שידעין שהמוצא לא יקחם שיתלה שנפלו מן האילן כאשר הוא האמת שאין לתלות בעוברי דרכים וי"ל דאס אינן מתאשים כמאנה אמאי מותרים מהו אית ספרים דגרסינן שאין זית הואיל וזיתו מוכיח עליו דבזה מתורץ מה שהקשינו כלומר לפי שזה תחת הזית יתשבו הצעלים שהמוצא לא יקחם לתלות בעוברי דרכים אלא תאנה ע"כ נפילתה נמאסת פירוש מתלכלכת ונמאסת צעיני ומפקיה אכל צנור ספרים גרסינן הואיל וחזותו מוכיח עליו ואע"ג דמנמאס מידע ידע דוכא דאניס איניס פירוש זיתים שנפלו דומין לזיתים שעומדין צאלין ולפיכך אף כשידעו הצעלים שנפלו לא יתיאשו ואין דומין לאותן זיתים שצאלין לאי נמי גרסינן נמאסת וממאסת שמתלכלכת אינה דומה לתאנה שצאלין:

יאוש שלא מדעת. דבר שסתמו יאוש לכשידע שנפל ממנו וכשמצאו עדיין לא ידעו הצעלים שנפל מהן: לא הוה יאוש. לקמיה מפרש פלוגמיהו: **דמיאש לכסוף.** לאחר שנפלו זה, וכלל דלמיה כגון דלמך ווי ליה לחסרון כיס דגלי דעמיה שנואש מהן: **באיסורא אסא**

לידי. דדבר שאינו עשוי להתיאש הוא: וזוהי של ים. מקומות צפת הים שדרך הים לחזור לאחוריו כן פירסאות או חמשה פשר פרסאות פעמיים ציוס ושופך מה שמואל שם והולך. וזוהי לשון גודל ושירוע כלשון יונו כמו שכתבו הזקנים לתלמי המלך ולא צאלין ולא זאטווי (מגילה דף ק"ט). ושלוליוס של נהר. כשהוא גדל ויואל חוץ לגדותיו ושלול שם ושופך הנמלא: **רחמנא שרייה.** ואפי' נהר כו'. מהספא הוה יאוש. שהרי נפל וכשידע שזו אין דעתו עליו: **דאצידה מדעת היא.** שלא נפלו ממנו ומדעת הניחם הפקר: **עשוי למשמש.** וקודם שנפלו זה נודע לצעלים שנפלו ונאוש: **דיקורי.** כד נשא: **פני דאלי אסירא.** זקנים עניים הולכים על משענתם צנחם ורואין כל שצולת ושצולת. ולשון נמושות כמו 'לא ימושו' (שעה ע"ט) שמתמששין והולכים: **לקוטי צפר** לקוטי. לשון נמושות כמו זה יתל (שמות י"ג) שנוטלין ומשין אלא מלפניהם: **ואמאי.** אי יאוש שלא מדעת לאו יאוש הוא: נמי. דלגבי עניים דהכא הוה יאוש מדעת שאלו שהלכו בה הנמושות ומתיאשו אלא עניים דעיר אחרת עדיין לא ידעו והאין מותרין זו אלא משום דיון דלמי ידעי מציאש הוה יאוש משעה שהלכו זו וזההר צלו ליד זה: **קציעות.** תלמים שקורצין אותם כחזמל ומוהל שזו וזוהר צדקה שדה יבש: **ואפי' צדקה קציעות.** שדה ששועטים בה קציעות דידע דמהנהו אסור: **מוסרות משום גול.** אע"ג דמי נפל לא ידע כיון דלמי ידע מציאש מהשתא הוה יאוש כדכא: **ופטורות מן המעשר.** כיון הפקר דהפקר פטור מן המעשר: **צומח וצמחיו אסור.** כדאביי רישא אביי. מציאש איכא עניים בדוכתא אחריתא דלא מציאש אמרי כיון דאביא עניים הכא הנך. מעיקרא איאוש מציאש ואמרי עניים דהתם מלקטי ליה ת"ש קציעות בדרך ואפילו בצד שדה קציעות וכן תאנה הנושה לדרך ומצא תאנים תחתיה מותרות משום גול ופטורות מן המעשר בביתם ובחרובים אסור בשלמא רישא לאביי לא קשיא אגב דחשיבי במשמש בהו תאנה נמי מידע ידע דתנא אלא סיפא לרבא קשיא דקתני ביותים ובחרובים אסור אמר רבי אבהו שאני זית והואיל וחזותו מוכיח עליו ואע"ג דנתרין זית מידע ידע דדוכתא דאיניש איניש הוא אי הכי אפילו רישא נמי אמר רב פפא תאנה עם נפילתה נמאסת תא שמע הגב שנטל מזה ונתן לזה וכן

גולן שנטל מזה ונתן לזה וכן וכן

מה

הוה דקליס מוזקין לחימ בני יאוש נינהו או דקליס בכריס דלא שכיח בהו קציעים למיכליהו אסירא. יש מי שאומרים פי' כרכתא דקליס הרבה ודקליס ומקשי רבא לאביי מצא מותרות. ופריך אביי מתני' כו' יצחק דאמר אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה וכן המוצא מעות בביתו כנסיות וכו' מדרשות הרי אלו שלו. ואקשי' והא דלמא לא ידע דנפלי מיניה. ופריך הכי נמי כו' יצחק. וכן כל דבר חשוב ממשמש בכל שעה כמו מעות. פי' נמושות סבי דאולי איתגרא. וקנים תשויי בהו שהולכין במשענת בידם שאין בהן כח לילך הרבה והשדה שיכנסו בה ללקט לא יניחו אחריהן כלום. האי דאמר מצא קציעות ואפי' בצד שדה קציעות מותרות משום גול כיון שאלו הקציעות דבר חשוב

(א) ב"ק ק"ח: (ב) טעמיה: (ג) פאה פ"ח מ"א: (ד) גי' רש"י רש"י לתלמוד וי"ה בעינן ערך נמשך (ד) ס"א קליתא מעשרות פ"ג (מ"ד). (ה) ס"א דחמא. (ו) (מס' דכטות פ"ח) (ז) (לקמן כ"ג). (ח) (שמות כד). (ט) (דף כ"ב). (י) גי' רש"י ואל ייחשון חפלים קטן, (ס) (מלה) פ"א (מ"ג). (ט) (תפסע) ב"פ האומר דקדושין ופסקה האומר דעין ולא מלאה אף ב"פ ר' ייחשון דמחנות סו: שמתן כן ואולי י"ל ב"פ העומר בעינן ויטו ר' י' ישמעאל ה"ל דכל הפסק מיירי דעין עומר כמו שרגילים הפוסק לנטע פקח אחיו נשך בשם פקח הרבות ולכאורה י"ל על התוס' שהזכיר לדקדק מן הגמ' והלא משנה שלמה הא' פ"ד ממש פאה מ"ח: ואפשר לומר שהתוספות רצו לשמור דכאורה ט"פ שאפי' היה מלחם גידולו כד הקדש אפי' חייב אם פקח קודם מיתו ולא לא שמתין ממנו: ויטו ר' י' שגל צד הדינו ואח"כ הקדש אכל מפקד ר"י ה"ל משמע דאפי' גיד צדו הקדש נמי חייב אם פקח קודם מיתו וזמלן או צין בגל צד הדינו או צד הקדש כעין זה מלטי גבי מיתו הכי דוק. העתק מחלפי גרסאות:

הגהות הב"ח

(א) ג' דמיאש לכסוף (ב) שם משפחה (ג) דבי דרי עסקין: (ד) תוס' ד"ה פ"ש וכו' שהרצים מציין שם. נ"ב ע"ל דף ק"ח ע"א:

גליון הש"ס

ג' מעיקרא איאוש. קשה לי לא סג לנשים קטנים י"ל לטעם חלק ומקרי יאוש שלא מדעת דלמא דף כ"ב ע"ב וינין בתים ב"ב דף קמ"ב ע"ב ד"ה ואס ועדיין י"ע:

הגהות הגר"א

[א] ג' אב דיקורי. נ"ב גיטת הרא"ש דחשיבי כיון דלמי ידעניו יניחו וכן מותרות ומחיות וכן גלגלות אכל ניזי ואליעי כתב משום דיקורי ולא פריך גמ' מכריסות משום דהתם דרך היטות ושעלא חמירא להו ע"י מוס' (ע"א) (ש"ס) דא"ר כו' (ועמ"ס ריב"ז ע"ה) ס"י ר"ס ק"ח ע"א:

מוסף רש"י

כל אדם. אפילו העשירים (תענית). שגלה דמלמך. הנמושות. שגלה דמלמך. ואין מציאש שלא שתיים. לפי שידעין אס נשאר לקט שכה ופאה נמושות עליוס (שם). איתגרא. הולכין צנחם ומעייני טפי. מחוקי כפץ (ש"ס) מתרגמה לתגרא. לקוטי בחר לקוטי. עי מולין צו אחרי שנטלן ואליק פוסקין שאר עניים מללקוט (שם).

ואצדת חפץ ה"ז אימר אדם אחר הפסיד אצל הכה מהדרין דאין גריות
ששמי בני אדם אצדו חפץ זה כזה ובמקום אחד ולפרש"י הוא מכר
במקום דהכל פירושו ממש דומיא דמכריו מניין דשליה פרק קמא
(דף ע"ג:) ורבה אמר מקום לא הוא סימן. ולפי דסבירא ליה לרבה
במקום לא הוא סימן הולך לומר דסי' העשירי לידרס לא הוא סימן:
אין

מסורת הש"ס

(א) [עירובין סד:]; (ב) [לעיל כה:]; (ג) [לקמן כה:]; (ד) דנכריס, ר"מ, (ה) אלא, רש"י.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והא איהא וכו' גבי ניפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

מוסף רש"י

דאין מעבירין על האוכלין. המולא אוכלין דרך דרך אע"פ שיש לו ענין לנפול הנמלא אלמא כל היכא: (ב) ד"ה סימן וכו' כיון שניכר בחורין וכן דבר:

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

בג.

עין משפט
גרי מציאות

בה א מיי פיד מהל' ג
גולה ואחריה הל' ג
סמך עשין עד טושי"ע ח"מ
סי קספ קטף ה:
בו ב מיי שם פטיו הל'
ח סמך שם טושי"ע ש
סעף ט:

רבינו הגנאל

ח"ש ככרות של נחתום
שלו של בעל הבית
נוטל ומכריו והנה ככרות
של בעל הבית אע"פ
שדורשין הן רפתא דכל
הז וזו כיון ששם דרסו
מתפתחין ואין ניכרין למי
הן למה מכריון תיובתא
לרבה דאמר לא הוי
סימן. ופרקי רבה שאני
ככרות דלא מדרסי כלל
דאין מעבירין על האוכלין
ומתני' באמתא דלית ביה
לא בהמה ולא אפי'
כלבים. פי' סימן הוא
מאילו כנון מעות שנפלו
בעיסה ונאפו בתוך הככר
וכיוצא בהן. אמר רב
זבדי כללא דאבידתא כיון
דאמר ווי ליה לחסרון
כיס מיהא מינה. אמר
רב זבדי משמיה דרבא
הלכתא כריכות ברשות
הרבים הרי אלו שלו
ברשות היחיד אי דרך
נפילה מצאן הרי אלו שלו
אי דרך הנחה נוטל ומכרו
וזה דבר שאין בו
סימן [אבל ביש בו סימן]
לא שנה רשות הרבים
ולא שנה רשות היחיד לא
שנה דרך היחיד ולא שנה
דרך נפילה נוטל ומכרו.

אין מעבירין על האוכלין. פי' אינו ראוי לעבור מעליהן כדפרש
רש"י אלא לר"ך להגבירן אצל אין לפרש דאין מעבירין היינו
אין דורסין עליהם כדאמר בפרק הדר (עירובין דף סד: דל"ל ר"ג לרבי
אלעאי טול גלוסקא משום דאין מעבירין הרי משמע שר"ך להגבירם
ועוד דקאמר מהם אצל דורות

אחרונים שפרושות כשפים מעבירין
ואי אין מעבירין היינו אין דורסין
א"כ האי דקאמר נמי שפרושות
כשפים היינו דורסין והכא משמע
דנפלתא דחיישי לכשפים אין
דורסין אלא ודאי לר"ך לומר
דפרשית: והא איכא נכרים
דלא איכפת להו. פירוש שדרסו
הנכרים קודם שיצא שם שם ישראל
ויגביר וכו' ולפרוך והלא נכרים
שקלי ליה וי"ל דריקסא שכיח אי לאו
משום כשפים לפי שדורסין דרך הילוכן
אצל נפילה לא שכיח שיראים שבעל
הככר רואה שסבורים שזעזע הניחו
שם אצל קשה להיך פריך נתיחוש
שדרסו וכו' נכרים קודם שיצא שם
שם ישראל ויפטר מהכרה אדרבה
ניחוש לר"ך ישראל שרואין הככר
ויגבירוהו וניחוש לחומרא לחייבו
הכרה דהא זליצורי מעות מכרין
אע"פ ששם יראו אותם הנכרים
קודם ודאי שקלי להו ועוד דבעי
למימר דלפילי דכיוצא נכרים פליגי
רצנן ומחייבי להכריז ואע"ג דליכא
למיחש דלמא שקלי להו ומסתמא
נתיחש ועוד דהוה ליה למימר
דמנכרים נפול וניחל צמר רובא
אפילו לשמואל דלמר דמנוחין אין
הולכין אחר הרוב היכא דליכא
חוקה מודה דמנוח כפרק לא יחפור
(כ"ד דף כג: ושם ד"ה חזן) גבי ניפול
הנמלא (ה) אצל כל היכא דלפטר
לתמן להשיג ממון לנפלים ע"י הכרה
מתקנין וא"כ מאי פריך הכא:
והא איכא בהמה ובכבים. וא"ת
לרבה נמי יקשה והא איכא
צמחה וכללים דלכלי להו כדאמר
לעיל דליכא שקלים ורמשים דלכלי
וי"ל דהכא מיירי צמחות גדולות
שאי אפשר שיאכלו:

סימן הוא מאילו הוי סימן.
פרש"י דלשם סימן נתנו שם
ולא נפל מאילו וקשה דאין דרך לתת
מעות ככר לסימן אלא י"ל דלימור
ידע שנפלו לו שם ומ"ד לא הוי סימן
כיון דרגילות לצא מאילו ומסתמא
לא ידע כיון שאין ניכר צמח אצל
סימני צמחה שהן מאליהן הוי סימן
כיון שניכר (ו) וכן דבר שאין ניכר
צמח אס אין רגילות לצא מאילו
הוי סימן:

מחזורות

מחזורות
הוי סימן ור"י סבר הוי סימן ורבה אמר לך דכולי עלמא סימן העשוי לידרם לא הוי סימן ואין מעבירין
על האוכלין והכא בסימן הא מאילו קא מיפלגי תנא קמא סבר סימן הא מאילו לא הוי סימן ור"י
סבר הוי סימן אמר רב זבדי משמיה דרבא כללא דאבידתא כיון דאמר ווי לה לחסרון כיס מיהא
ליה מינה ואמר רב זבדי משמיה דרבא הלכתא כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו ברשות
היחיד אי דרך נפילה הרי אלו שלו אי דרך הנחה נוטל ומכרו וזה דבר שאין בו סימן אבל
דבר שיש בו סימן לא שנה ברה"ר ולא שנה ברשות היחיד בין דרך נפילה ובין דרך הנחה חייב להכריז:
ומחרוזות

ומדרסא. וסימן העשוי לידרם הוא: דמינשפא. מתנגלגל צרגלי
אלם וזהמה ואינה נמלאת במקום שנפלה מחילה: דיקורי.
כידות: הא של צעל הבית חייב להכריז. ואע"ג דזהדיא מני
לה צמחיתין. אידי דנקט לאותביה מרישא כריכות צמחות הרבים

ומדרסא ברשות היחיד נוטל ומכריו דלא
מדרסא והאלומות בין ברשות הרבים ובין
ברה"י נוטל ומכריו כיון דגביהן לא מדרסא
ורבא מתרין לשמיהא במקום כריכות
ברה"ר הרי אלו שלו דמינשפא ברה"י
חייב להכריז דלא מינשפא והאלומות בין
ברה"ר ובין ברה"י נוטל ומכריו כיון דיקורי
לא מינשפא ת"ש ככרות של נחתום הרי
אלו שלו הא של בעל הבית חייב להכריז
של בעל הבית מאי טעמא כיון דאית בהו
סימן דמידע ידיע רפתא דאיניש איניש
הוא ולא שנה רשות הרבים ולא שנה
רשות היחיד נוטל ומכריו אלמא סימן
העשוי לידרם הוי סימן תיובתא דרבה
אמר לך רבה התם היינו טעמא משום
דאין מעבירין על האוכלין והא איכא נכרים
נכרים חיישי לכשפים והאיכא בהמה וכלבים
באתרא דלא שכיחי בהמה וכלבים לימא
כתנאי ר"י אומר כ"ל דבר שיש בו שינוי
חייב להכריז כיצד מצא עיגול ובתוכו חרס
כבר ובתוכו מעות מכלל דתנא קמא סבר
הרי אלו שלו סבריה דכולי עלמא סימן
הבא מאילו הוי סימן ומעבירין על האוכלין
מאי לאו בסימן העשוי לידרם קא מיפלגי
מר סבר לא הוי סימן ומר סבר הוי סימן
אמר רב זבדי משמיה דרבא אי ס"ד דקא
סבר תנא קמא סימן העשוי לידרם לא
הוי סימן ומעבירין על האוכלין ככרות של
בעל הבית ברה"ר אמאי מכריו אלא אמר
רב זבדי משמיה דרבא דכולי עלמא סברי
סימן העשוי לידרם הוי סימן ומעבירין על
האוכלין והכא בסימן הא מאילו קא
מיפלגי דתנא קמא סבר סימן הא מאילו
לא הוי סימן ור"י סבר הוי סימן ורבה אמר
לך דכ"ע סימן העשוי לידרם לא הוי סימן
ואין מעבירין על האוכלין והכא בסימן הא
מאילו קמיפלגי ת"ק סבר לא הוי סימן
ור"י סבר הוי סימן איכא דאמרי סבריה
דכ"ע סימן הא מאילו הוי סימן וסימן
העשוי לידרם לא הוי סימן מאי לאו
במעבירין על האוכלין קא מיפלגי דמר סבר

מעבירין ומר סבר אין מעבירין אמר רב זבדי משמיה דרבא אי ס"ד
סבר ת"ק סימן העשוי לידרם לא הוי סימן ומעבירין על האוכלין ככרות
של בעל הבית ברה"ר אמאי מכריו אלא אמר רב זבדי משמיה דרבא
דכולי עלמא סברי סימן העשוי לידרם הוי סימן ומעבירין על האוכלין והכא
בסימן הא מאילו קא מיפלגי דתנא קמא סבר סימן הא מאילו לא

הוי סימן ור"י סבר הוי סימן ורבה אמר לך דכולי עלמא סימן העשוי לידרם לא הוי סימן ואין מעבירין
על האוכלין והכא בסימן הא מאילו קא מיפלגי תנא קמא סבר סימן הא מאילו לא הוי סימן ור"י
סבר הוי סימן אמר רב זבדי משמיה דרבא כללא דאבידתא כיון דאמר ווי לה לחסרון כיס מיהא
ליה מינה ואמר רב זבדי משמיה דרבא הלכתא כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו ברשות
היחיד אי דרך נפילה הרי אלו שלו אי דרך הנחה נוטל ומכרו וזה דבר שאין בו סימן אבל
דבר שיש בו סימן לא שנה ברה"ר ולא שנה ברשות היחיד בין דרך נפילה ובין דרך הנחה חייב להכריז:
ומחרוזות

עין משפט
נר מצוה

רבינו חננאל

הסם מדקדק על עצ
ליוו רן ריוו

מַדְמִשְׁקָל הוּא סִימָן מֵדָה וּמִנּוֹן נִמְי הוּא סִימָן. מִשְׁמַע דִּמְדָּה עִדְפָּא וְאִתּוּ וְהָא אִמְרִי (לְקַמֵּן דֵּן כֹּה). יִתְנָן לְאוֹמֵר מִשְׁקֻלָּתוֹ וְלֹא לְאוֹמֵר מֵדָה אֲרָכוּ וְרַחְבּוֹ מִשְׁמַע דִּמְשָׁקֵל הוּא סִימָן טַיִף וְיִ"ל דְּהִי"מ צִבְגַּל דְּלֵין דְּרִךְ לִשְׁקוֹל הֵתֵם וְחָי מִשְׁקֵל עִדְיָא:

אתלתא קרנתא. וא"ת דרבי
אמר ב' אין מעמידין
(ע"ו דף נט: ושם) חזי"ת אסור בחומס
אחד ושמואל נמי לא פליג עליה
אלא בחלב אבל בשר יין ומכלת מודה
ומפרש ר"ת דהתם מיירי בישראל
חשוד וכן משמע דמיירי התם לעיל
בחבר ועם הארץ וישראל חשוד לא
מרתם כמו נכריי:

במסכת. וא"ת והאמר (קדושין
דף ג.) ושננתם שיהו
דברי תורה ממחודדין בפ"ך שאם
ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו
אלא אמור לו מיד וי"ל דהיינו דוקא
באדם הבא לשאלו דין או הוראה
או להתחללם אבל הכא שבה לנסותו
אם יודע מותר להשתנות ולומר לא
למדתי זה:

בפוריא. אין רבילות ששאלוהו
כפירוש רש"י אם שמש
מטמו אלף אם בעל קרי היה ולא בא
לצית המדרש ושאלוהו למה לא בא
ישנה ויאמר שחולה היה או שאר
אונס אירע לו אי נמי שאלוהו שכבת
על מטתו לו לא יאמר לו כן פן יראה
בה קרי וימנה:

דאמריין צערנין (97 מ.ז.) מנצח
רעהו בקול גדול⁹ צחקר השכם
מנצח הללר תחשד לי ואל"ם ורל

אמרין בצרכות (דף נח.) אורח טוב
אומר כל מה שטרה צעל הבית לא
טרה אלף צבצילי וי"ל דהטח מיירי
צין בני אדם מהוגנים והטח צין
בני אדם שאינם מהוגנים והטח דלא
חשיב הכא מותר לשנות מפני דרכי
שלום כדאמרין פרק הבא על יצמת

וה"ה מחרוזות של צשר
ת והא' אמר צפ' גיד הנשה
שומה צשר צחרוזים הוי
ילולו טפי ¹ דאין הלכה כרצ

ומחרוזות של דגים: אמאי להוי⁶ קשר סימן בקטרא דציידא דכולי עלמא הכי מקטרי ולתוי מנין סימן במנינא דשוין בעו מיניה מרב ששת⁷ [מנין] הוי סימן או לא הוי סימן אמר להו רב ששת תניתוה מצא⁸ כלי כסף וכלי נחושת גסטרון של אבר וכל כלי מתכות הרי זה לא יחזיר עד שיתן אות או עד שיכוין משקלותיו יומדמשקל הוי סימן⁹ מדה יומנין נמי הוי סימן: וחתיכות של בשר וכו': אמאי להוי משקלא סימן במשקלא דשוין ותהוי חתיכה גופה סימן או דרפקא דא דאטמא נוי לא תניא¹⁰ מצא חתיכות דגים ודג שנוך חייב להכריז¹¹ תבואה ושל יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו שלו יחבא במאי עסקין בדאיכא סימנא כפסקא כי הא¹² דרבה בר

רב הווא מחתך ליה אתלתא קרנא
 דיקא נמי דקתני דומיא דגג נשוך שמע
 מינה אמר מר חביות של יין ושל שמן ושל
 תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים הרי אלו
 ששלו והא תנן כ"ד יין וכדי שמן חייב
 להכריז א"ר זירא אמר רב מתניתין
 ברשום מכלל דברייתא בפתוח אי בפתוח
 אבידה מדעת היא אמר רב הושעיא במציף
 אביי אמר אפילו תימא אידי ואידי ברשום
 וילא קשיא כאן קודם שנפתחו האוצרות
 כאן לאחר שנפתחו האוצרות כי הא דרב
 יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא לאחר
 שנפתחו האוצרות אתא לקמיה דאביי א"ל
 זיל שקול לנפשך בעא מיניה רב ביבי
 מרב נחמן מקום הוי סימן או לא הוי סימן
 אמר ליה תנייתיה מצא חביות של יין ושל
 שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ושל זיתים
 הרי אלו שלו ואי ס"ד דמקום הוי סימן
 לכרוז מקום אמר רב זביד הכא במאי
 עסקינן ברקתא דנהרא אמר רב מרי מאי
 טעמא אמרו רבנן רקתא דנהרא לא הוי
 סימן דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לדיך
 אתרמי נמי לחברך איכא דאמרי אמר רב

מרי מאי טעמא אמרו רבנן מקום לא הו' סיימן דאמרינן ליה כי היכי דאתרמי לדידך והאי מקום אתרמי נמי לחברך האי מקום הוא וגברא דאשכח כופא בי מעצרתא אתא לקמיא דרב א"ל זיל שקול לנפשך חזייה לדהוה קא מחסם א"ל זיל פלוג ליה לחייא ברי מיניה לימא קא סבר רב מקום לא הו' סיימן א"ר אבא משום יאוש בעלים נגזע בה דהוא דקדחי ביה חלפי: ר"ש בן אלעזר אומר וכו': מאי אנפריא א"ר יהודה אמר שמואל כלים חדשים שלא שבעתי העין היכי דמי אי אית בתו סיימן כי לא שבעתי העין

מאי הוי אי דלית בהו סימן כי שב
דלית בהו סימן נפקא מינה ללאהדורי ל

שבעתן העין קים ליה בגוייהו ומהדרין
לא קים ליה בגוייהו ולא מהדרין ליה ד
בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו

(יציאות 79 טה:) משום דהני נמי משום דרכי שלום הן

ידין לחרוץ כמנין הזה בחרוץ אחד:
יזכות של חצר: שיוון משקליו.
: במסקלא דשין. שנהגו הטבחים
ה: חסיכה גופה סימן. יאמר מאזר
פלוני היה: או דדפקא. לואר שמעתי.

ומשם רצי יצאך צר' מנחם שמעמי
דדפקא פלנך"ן מקום שדופק כשרא
יע: חסידות דג חייב להכריז. קא
ס"ד כשאין צמן והאחידה גופה
סמך וא מאלל הרשע וא מן הוצנ:
ידוע וזו סימן שלו: הכל במאי
עסקינן. דקמני חסידות דג חייב
להכריז: דחייבא סימנא צפסקא.
שלא נחתכה כדרך החומשין: כי הא
כשרה שולה צטר להאשמו
דינ דכרי: מחסך לא אסלם קרנסה:
טושה החסידה צמ (א) חרות מה:

דומיא דדג נשוק. דיט צו
סימן: מסני'. דחייב להכריז:
צבאש. חציוניהם של חרם

היו וגפין אחרם במגופה חרס ושורקין
טיט סביב לדגם המגופה שלא יא
ריח היין ובימי שבט או ניסן שמוכרין
בעלי בתים חפצות לחמוצי כעשר או
כט"ו יחד נוטלין מגופותיהם וטועמין
הם היין וחחר וסוממו וטח בו טיט
סביב המגופה והטח קרוי רוסס
ונושאן המנווני לביתו. ומתחמין
בבחיט רשומה והיינו סימן שיש
רושמיין ויש שנושאין אותה פתוחה
למורכב מיד: ופרקין **מכלל דבריאל**.
דקמי הרי אלו שלו בפתוחה קמי
בחימה פשיטא דהא ארידה מדעת
היא שהיחיה פתוחה וכל שקלים
ורמשים ונחשים שומים הימנה:
במלף. שהיח מגופה עליה ולא
שרקה בטוט סימן ליכא וארידה
מדעת נמי ליכא: קודם **שנפחהו**
האלולורס. שעדיין לא הגיע זמן מוכרי
הביתין ויחד נוטלין הוא דגודר

היו רובם סימן: בקראם דנברא.
והיין בא לעיר בספינה והלוקחין
מפני הספינה ומניחו על שפת
הנהר ונשאין אחת אחת ופעמים
ששוכות: אינא דאמרי בו. נפקא
מינה דאפי' הווי ואמר מקום מושבה
מסוים לא הווי סימן: כופרא. ופת
דבר שאין בו סימן הוה: מחסס.
לשון לא מחסוס (דברים כה). ומגנס
דבר ולבו נוקפס: דקדוה ציה חלפי.
אורטייא בלע"ז גליו עליו. ש"מ מינים
רבים היה שם וכבר נאספו העגלים:
שלא שבעסן. עדיין לא הורגל
בדאיין ותשמען שיהא מביין יפה.
ונשק אנפורה ונטיחין און פיה ראה:
נפקא מינה בו. וכגון וליא הסובב:
אורבא מרבנן הוה: חזסטה. ים
דיך מסכת פלוני סדורה בגירסא או
לאו ואע"ג סדורה היא לו יאמר לו
לאו ומדת עבודה היא: צפורה. שימשת
מטקן יאמר לאו. מדת גניעות היא:
בזופסא

תן העין מאי הוי לעולם
רבא מרבנן בטביעות עינא

לֵיה כִּי לֹא שִׁבְעַתָּן הָעֵץ
מִרַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל
בְּמַלְיָהּוּ ^ובְּמַסְכַּת וּבִפְרוּרֵי
וּבְאַשְׁפִּיזָא

יילין יוֹתֵר מֵאַחֲרֵיס לֵהֲכִי נִקְטָה הַגִּי:
וּמִוֹדָה

מסורת הש"ס

(א) וְלַעֲלֹל כִּי לִקְמֹן כֹּהֵן׃
(ב) רֹשֶׁל׃ (ג) וַעֲנִי חוֹסֵי
יְבוּמֹת קָטָן׃ דִּוָּה אֶתְמַמִּיחִי׃
(ד) בִּצְלָה כֹהֵן׃ חוֹלֵן לֹהֵה׃
(ה) לִקְמֹן כֹּהֵן׃ (ו)
חוֹסֵי קִדּוּשֵׁן לֹהֵה דִּוָּה אֶתְמַמִּיחִי׃
(ז) וַעֲנִי מַהֲרִים וּפְדֻרָּם סִי׃
סִי סִי קִי׃ בִּצְלָה׃ (ח) וַעֲנִי׃
חוֹסֵי עִי׃ דִּק לֹהֵה דִּוָּה אֶתְמַמִּיחִי׃
(ט) הִדֹּם מַהֲרִים וַעֲנִי׃
שִׁם׃ (י) שִׁמְשִׁים צִבְקִי
לִבְרוֹת אֶת עֲבָרֵי קִלְלָה מַחֲשָׁב
לֹהֵה׃ רֹשֶׁל׃

הגהות הגר"א

[א] גמ' מלא כסף ונחשת
בסטרוך של אבר וכל מיני
מתכות. כ"ל (ועי' רא"ש
ועי' רש"י לקמן כ"ד ב'
במתני' ד"ה מלא כו'):

לעזי רע"י

פלנק"ן [פלנק"א]. כסלים
(השרירים הפנימיים של
הירך סמוך לכליה).
אורטי"א [אירטיא"ש].
סרפדים.

מוסף רש"י

ליהיו קשר סימן. שם
 קשרים שאין דומין זה לזה
 ויחמר קן וכך הוא עשו
 (עירי ב:). מחנה לה
 אחתלה קרנא. כשהיה
 משתלה בשבץ ליתו היה
 רגיל לעשות כל חמיה
 בעלת שלש קרנות, וכבר היו
 מביינין אנשי ביתו שם:
 סימן שלו (ביצה ב:). ואי
 תמסו סימן שלש יניבו
 ממנה אנשי ביתו (חולין
 צ:). בטבירות עינא.
 שיון שאמר את מריה, אף
 על פי שאינו תומך בה סימן
 (שבת קיד).

רבינו חננאל (המשך)

הוא (מטבס רוא) [מנות]
הוא המקום ובר
תנאיה העלבים: ובר
ר' יהודה אמר כל
ששבו ב' שניו חיבו להכריז
בשם יצולו חייבין חוש
ש' יגול כל ב' ביכל
אכלי כלי אפורי כל
חדשים של בשנת חזן
כלומר כל עין חזן
אכל שבעה שני בראיהם
לפיקרני אני מן חושמה
על כלכל שני
סימן א שבעת
ומכין ידעה ברוד
מקורין לה לרצוב
מכניתי עני
עני ומלי בעבור מני
אכל משכ בבריות
בחי חלמי מכל
שקראת אמר אני יודע
אחתי כ' לה קריתני
אכל לה חזקוני כל ששק
ועדכ כרכן ראמי לעלם
לעלם לשון ראמי
אני כן בריא
יאמר כל ב' שישמתי
אכל י' שנה אחי
אכל י' שנה אחי

728 JOURNAL OF DOCUMENTATION

מסורת הש"ס

(א) וצ"ב קס"ג, (ב) סוכה מד: [ע"ש דמחמל הא"ל, (א) ע"ז מה, (ד) [למנן כ"ה, (ע) חס' כ"ב כג: ד"ה חס' (א) [לעיל כא: (א) ס"ה צבורין ועין רש"י, (ח) מכשירין פ"ב מ"ח ע"ש, (ט) למנן כה: (י) שם, (י"א) [ל"ל ודרכו יעב"ד, (ט) [לעיל כא: (ט) כ"ה דהאוד,

הנהרות הב"ח

(א) גבי מלא ומורה ר"ש: (ב) רש"י ד"ה ונמל ווי' להכי נקט: כ"ב ע"ד דף ע"ב:

גליון הש"ס

גמ' פליגי רבנן עליה: קעין זה דברים כ"ב ע"ב:

הנהרות הגר"א

[א] גמ' כ"ב מחטין: כ"ב הרמב"ם ור"ע לא תכנו כ"ב אלא מחטין כ"ו בלא דין וע' ר"ש ור"ע (בס' רמ"ב ס"ק ר"ג) [ב] שם דמנן רש"י קו עליו וצ"ב דלמיתין וצ"ה כצ"ח ר"ש: [א] רש"י ד"ה ע"ה, גמ' סוכה ג"י ס' ד"ב תמה מלא (ועי' דברי רבנו ב"ה ס' תרמ"ז ס"ק י"ד):

לעזי רש"י

פוט"א ש"פ פוט"ר [ש], חולדה.

מוסף רש"י

עלה אחד בדר אחד. דה אחד ובי עליה אחד דיו (סוכה מד:). ומן זוטו של ים. לשון ים החרו לחרויו עשר וחמש עשרה פרסאות וסוף כל מה שחולל בדרך חורמין, וכן עשה בכל יום (ע"ז מה), ומשולחיתו של בחר. כשהיה גדל ויולל על גדותיו ופוטט (שם), אפילו ברוב ישראל. דענין דמלאש ולא סוף ליהדרו יתהיל, דלא מפלגי בן דבר שיש בו סימן לאין בו סימן (לע"ז מה). מוכסה לא יגע בו. דלאין לא אכזה שיהא מחנה עליה בלא מוכל להסתכל, דמסתמך הוא (לע"ז מה).

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא כד.

ומורה ר"ש בב"ב ששבעתן העין ב', מדקאמר ומורה משמע לרצונן אפילו לא שבעתן העין חייב להכריז וכן מצינו בדרה דר חנה דאמר בפ"ק (לעיל דף יט.) אי טביעות עינא אית לי בגויה וגט לא שבעתו העין דלא משהה אינש גיטא בדיה וקשה דלא מצינו דלמרו רבנן זה בפירוש וי"ל דמלנקט במתני' כריכות ועיגולי דבילה ומחרוזות וככרות הרי אלו שלו ואלו דברים אין דרכן להיות בהן טביעות העין משמע דברים שדרכן להיות בהן טביעות עין בכל ענין חייב להכריז אפילו לא שבעתו העין אי מלא במקום דשכיחי רבנן: **אבל** שנים חייב להכריז. דמנין הוי סימן וממתינן דקתני

מחרוזות וככרות הרי אלו שלו אי מיירי דרך נפילה חמי שפיר דלא לא היה מנין סימן שאינו יודע שנפלו בזה אחרת אי מיירי דרך הינוח וליכא אלא ממחרזה אחת וכן עיגול וככר והא דקאמר מחרוזות היינו מחרוזות דעלמא ולקמן (דף כה.) גבי צבירי פירות וגבי צבירי מעות דפרין ש"מ מנין הוי סימן ולא משני צבירי דעלמא דומיא דרישא מחרוזות ועיגול וככרות וכריכות היינו משום דלא הוה ליה למתני אלא מעות צבירות ופירות צבירות דקתני מעות מפוזרות ופירות מפוזרות: **ב' קאמר ר"ש** ברוב כנענים. וא"ת אי"כ מה צריך טעם מפני שהנעלים מתיאשים ת"ל דיש לתלות דמנענים נפל דהו רובא וי"ל דליתרין דלפילו יודע ודאי שמישראל נפל קאמר הרי אלו שלו (ח) דהמפסקי מתיאש ואומר דנענעם שקלי ליה ואפילו אם ישראל ימנעם לא יכריז דפולה דמן הנענים נפל דהן רובא: **אפ"ר** ברוב ישראל נבי. הוי שלו וטעמא משום דליכא אינש דלא מעלי וסקלי לה:

אם תמצא לומר פליגי פליגי ברוב כנענים או לא. להך גירסא מספקא אי פליגי אפילו ברוב ישראל ואי ספירס דלא גרסי הכי אלא גרסי את"ל אפילו ברוב ישראל פליגי רבנן ברוב כנענים או לא ולהך גירסא פשיטא ליה דרבנן פליגי עליה ברוב ישראל ומיזי להכריז ולא מישינן לאינש דלא מעלי וכן נראה דלא תנן אלו שחייב להכריז מלא פירות בכלי וכן כולוה דאית בהו סימן ומשמע דאפילו צב"ר דרבים מצינן שם חייב להכריז דלא מדכר רש"י אלא גבי כריכות דוחק הוא להעמיד בסמטא וכן לקמן אמר לעולם רבנן כו' ומי קתני אלו שלו אינו חייב להכריז קתני ויניח והשתא מ"מ תפשוט דפליגי רבנן ברוב ישראל דקתני אלו שלו ישראל חייב להכריז אלא ודאי הא לא מספקא ליה אם פליגי ברוב ישראל ופשיטא ליה דפליגי מנכח מתני

דפרישית: **מאן** שמעת ליה דאוי' בדר רובא. פירוש גבי מציאה ולא שייך הא לפלוגתא דחיישין למיעוט: **ותפשוט** מינה דמודו רבנן ר"ש ב'. וא"ת אי צני למפסד דמודו רבנן נימא ר"ש הא וי"ל דמ"מ תפשוט דלא מצינו למימר דלר"ש אפילו ברוב ישראל הרי אלו שלו ולרבנן אפילו ברוב כנענים חייב להכריז דאי כר"ש אחי' אס כן ברוב ישראל חייב [להכריז] לר"ש ואי כרבנן אחי' אי"כ ברוב כנענים הרי אלו שלו: **בבבבב**. ולא צני לאוקמה שאין רבים מצינן שם מדמפליג בין רוב העיר אלא אם רוב כנענים או ישראל שכיחי במקום שמאל וא"ת וצטונן למה יגע בו אי משום שיפנה אותה המפנה יקחנה ויכריז וי"ל דשמא המפנה יהיה כנעני או שמא לא ימצאנה המפנה ויפליגנה לחן עס הוצל וא"ת ואמאי יכריז יקחנה לעצמו דכשלא ימצאנה בעליה יתייאש ויאמר שאינו הגון לקחה ואע"ג דליכא רובא ישראל דהיינו טעמא דר"ש דשרי ברוב ישראל וי"ל דהוי יאוש שלא מדעת דצעה שולקחה עדיין לא ידע האודר שנקלחה וצב"ר כנענים הוי שלו דתלינן דנענעם הטמינה דהו רובא:

עין משפט
נר מצוה

ל"ה מ"י פ"ד מהל' גולה ואפילו בלכה י"ג פתח ששן עד טו"ע ח"מ ס' רבב ספיקא כ"ה ב מ"י פט"ו שם הל' א פתח עין עד טו"ע ח"מ ס' רבב ספיקא ט"ז: ג מ"י פ"ו מהל' ג' כ טו"ע ח"מ ס' תרסד ספ"ז: לו ד מ"י פ"ו מהל' גולה ואפילו ב' ג ועין השגות ובמנין משה פתח שם טו"ע ח"מ ס' רבב ספיקא: לו ה ו' מ"י שם פ"א הל' ז פתח שם טו"ע שם ספיקא ד"ע"ש:

רבינו חננאל

הלילה שפיר ששן דרך ארץ לגלות בני אדם שיחתם עם נשיהם לבני אדם וכן בארשפוא אס כיכרו וישאו לו סטענים הרבה ותיקן הבית בכלים מכבדים ושינה האורח מפני כי פחד שלא ירגישו בני אדם וירדו אחריהם בביתו דכתיב בגין דערו בקול גדול וכן ושינה כל שינוי בענין זה אין מחזיקין אותו בשקרי אלא הרי הוא בארשפוא ואם יאמר ברי לי שאעלי כלי הן מחזיקין אותו בטביעות של בלבד בדין נתינת סימנין לפיכך מורה ר' שמעון בן אלעזר בכלים חרישים ששבעתן העין שחייב להכריז מאי טעמא דלא אית צורבא מרבנן דלא משנה בדיבוריה דאמר טביעות עינא אית לי בהו ושקלי להו. ואילו הן (הן) כלים חרישים שאין חייב להכריז וכן מחטין וצינורות ומחרוזות אחד אחד וכן היה ר"ש אומר המציל מן הארץ ומן הדוב ומזוטו של ים ומשולחיתו של נהר והמוצא בארשפוא ופליטא ומעות בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואפי' צורין ובכל מקום שהרבים מצוין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשים מהן. ואיכתי' לן ברוב כנענים או אפי' ברוב ישראל נמי הרי אלו שלו ולא איפשטא ויקמא לן ותיקן דממוא לקולא. מעשה דמר וזוטא חסידא פשוטה

מסורת הש"ס

מסורת הש"ס

(א) ד"ה תני לבורי וכו'
(ב) רש"י ד"ה תני
(ג) נמ' טבעי מכריז:
מנין הוא דהוי:

[illegible]

מצא מירות ככלי או
כח כמות שהוא חזק
אמרו: תנינא דהוה ודבר
פרוב מצא עליו ולפניו
מירות כס ולפניו מעות
היה אלו שלו. מקצתן
ככלי ומקצתן בקרע
חכם להדריכו ואם לא
ישראל נתן סימני הכלי
נחלם גם הפירות וכו'
כח כיצודם בלון. ורומן
עלה הוא תרתי מצא
בר שאין בו סימן בעצ
דבר שיש בו סימן (א)
נחלם הדבר שיש
סימן וזה הכלי ברבר
שאין בו סימן. ורומן
הוא בעצא ופתי
ובכון שנתנו בו הפירות
בעצא לכו קשיא א'
היה חכם להדריכו ומשפט
שחזרם גם הפירות בעצא
דמתי או תנינא וכו'
כפחות להוכיח דאמרי'
היה צנא איתתפסא
פתי איתשפון בו הצנא
והני פירי (דאיתשפון)
(דאיתשפין) בכוה תנינא
נמנעם מלהשפין בזה

(א) נראה דלא גרס בצרייתא דהש

"שלושה ממבעות זת
 ברה"י וככרות של
 חלקוחין מבית האומן
 אלו חייב להכרוז:
 פירות בכלי ומעות
 פירות כים ולפניו מעו
 להא דתנו רבנן ימז
 הכים ולפניו מעות ד
 בכלי וממחצת זול ור

על גב זה יכריכות
בעה"ב וגזיו צמר
כדי יין וכדי שמן הרי
מ' מעמא דמצא
בים הא כלי ולפניו
הרי אלו שלו תנינא
כלי ולפניו פירות
י אלו שלו מקצתן
מבנה מקצתן רבים

חייב להכריז ומינהו
 יומן בצד דבר שיש
 בא בעל סימן ונטל
 שאין בו סימן אמר
 ככזבא וכיתנא הא
 אמר הא והא בצנא
 שתייר בה מירי הא
 ואיכעית אימא הא
 מירי ולא קשיא הא
 מירי הא דלא מהדרי
 עית אימא הא והא
 מירי ולא קשיא הא
 הא דלית לה אוגני
 יבורי מעות: שמעת
 צבור פירות שמעת
 תני צבורי פירות:
 גב זה: אמר רבי
 שעשוין כמגדלן

אמרת מצא מעות

י הא משלחי של
הכריו הא משלחי
א"ה פחות קרי להו [2]
חד אינו חייב להכריי
נמי ואי דאין עשויו
זי אתמר הכי אתמר
(אבל של מלך אז)
רויחא תתאה ומציע
ן אב של מלך אחד
לו שלו אימר אתרבי
ילו של מלך אתרבי
אפ" תרין נמי א
ר כשורה מה
דאמר רב נחמן אמר
זו ונוטלם בבת אח

וּלְכִים שְׁחֻקִין בְּרַחֲבֵי דְוִו
 ע"ג דְּרִי הִדְרִי מִנְחִי. זֶה
 קוֹם לֵלָא יֵדַע הִיכֵן נִפְסִי
 פִּרְבִּין מֵאִי מִכְרִיו מִנִּין.
 סִימְנָא הוּא דְמִיעוּט מִטְבִּי
 סִינִי (כֹּה): ° ° כְּפֹלֶם. רַחֲ
 א: כֵּן שְׁאִילוֹ מִכְנִים כֹּרִי.

רש"י דמנ"י כצובא וכמנא וקסא
 "א דרימנא אקאן פירי כדאמרינן
 ה'אלהמא זרק פתרי הביא ודוקא
 ויון דאין הפירות מחזורים יחד אלא
 מן הכלי נפלו היה קצת נשאר מהם
 ככלי אבל פשתן שקשור צידה יכול
 להיות שצבלי היה ונפל ר"ח פה
 דפריך חמידי דקאמר מוקפתא על גבי
 קרקע אפי' להכריז ורמיניהו מנא
 דבר כו' בא בעל סימן ונטל את שלו
 וזה המונא צמה שצדו היינו מה
 שבחן אע"פ שיש פנים קצת פירות
 ואפילו בעל כלי אומר שכוון שלו
 ולפי זה גרס כמנא הא אלא
 דאשמיירי ציה:

שמעת מינה מנין הוי סימן.
אע"ג דשפיטא ליה
לעיל¹ דמחשקל עיי סימן מדה ומנין
נמי הוי סימן בעי לאוכוחי הכא
ממנני² ועלי³ (דף דה.) נמי דקתי
אבל מלא שנים חייב לא קאמר ש"מ
מנין הוי סימן⁴ (דלא אלימא ליה
ברייחא למפשט מינה) אי נמי דמאי
למדתי דמנין ותרואה אי סימן:
והוא שעשוין במגדלין. אי מנין
הוי סימן במה שעשוין
במגדלין ידעינן דדרך היטות הוה
וצברי לא כגי דנבעא מכריז אברי
אם מקוס הוי סימן אפילו צברי
ועשוין במגדלין ידעינן דדרך היטות
הוה דאי צברי אפי' עשוין במגדלין
לא ידעינן דדרך היטות הוה דאמור
דרך נפילה הוה דאמרימי הכי א"כ
לקמן מלא פריך ט' (ארי) יוחנן) מלא
אריא מלאה אפי' צברי סימן וי"ל
דשפיר משני נבעא מכריז:

הא גופא קשיא. אמתני' לא פריך
דמלין למימר דג' מטבעות
היינו פירוש לנצורי מעות:
כאזני

י חייב להכריז אימא סיפא
 חופי הרי אלו שלו תנא כל
 ינינא לא שנו אלא של שלשה
 ויכי דמי אי דעשוין כמגדלין
 כמגדלין אפילו של שלשה
 א שנו אלא של מלך אחד
 אינו חייב להכריז והיכי
 עילויה וזוטא עילויה מצינא
 יכולהו כי הדרי נינהו אע"ג
 אתרמי ובהרי הדרי נפול
 נמי מכריז מאי מכריז
 רבינא (6) (7) מבעא מכריז
 כחצובה מהו כסולם מהו
 רבה בר אבוח ככל שאילו
 חייב להכריז בעי רב אשי

כאבני
לג' מטבעות: ה"ג וסילי דמי כגון
זה ולאו משלפתי: אימור נאסרמויין
אפי' של מלך אחד מכריז. האיל
וכך מטבעות מלאכי זה בא ונתן
ז' כשי. מוטלין בעגול כאצעה:
אחאנעי על התחתון ורוב העליון על
זי הו כקולס נטילים צבת אחת:
כרזי

הוא ועלו בתיקו. פי' כשיר עגול כצמידין דמתרגמ' לו

[illegible]

אשקולינו"ש
[אישקילונ"ש]. מדרגות.

כרכות ברה"י. כגון שדה
זרועה שאין רוב צמי אדם
דרכין זה ויש מיעוט
שהולכין זה (לעיל כב:)

הלכך הפירות בטר צנא גרידי בא מי שנתן סימני צנא נוטל גם הפירות. והא דתני דזכה הלה במה שבידו בצנא דלית ליה

[illegible]

אלו מציאות פרק שני בבא מציא

מסורת הש"ס

כִּאֲבָנֵי בַּיִם קוֹלִים. מִרְקוּלִים וְהֵאָּה שֶׁ עָ"ו וְלִקְמִיָּה מִפ' הִיכֵי עֲבָדֵי:
 אֲחֵם מִכָּאן וְאֲחֵם מִכָּאן. וְהַשְׁלִישִׁת חֲלִיָּה עַל זֶה וְחֲלִיָּה עַל זֶה:
 נִירוֹנִים הֵיא. נִירוֹן קִיסָר כְּמוֹד עֲלִיָּה: בְּרִתָּנִי' מֵאָה אַחֵר הִגֵּפֶה
 נֵאָו אַחֵר הִגֵּדֵן גּוֹלֹם מִשְׁרָן. גֵּפֶה סִימָתִם כֹּתֵל שֶׁל עֵץ אוֹ
 שֶׁל קֵיסָר: גֵּדֶר. שֶׁל אֲרֻנִּים מִקֵּדֶשׁ:
 בָּקָן. עֲמֵמָה מִפ' בְּגִמְרָא: בְּגִמְרָא: בְּגִמְרָא: בְּגִמְרָא:
 לֹא יַעֲזֶה צוֹ. דִּלָּן וְזוֹ אֲרֻדִּיה שִׁיחָה
 מוֹחֵר עֲלֵיהָ בָּלָא מוֹכֵל לְהַעֲלֵם:
 דִּמְשִׁתְמֵר הוּא: גְּבִ' בְּחִדְרֵי.
 מִמְּחֹם לְמִחְסוֹ: מִעֲלֵמָה אֲסוֹ. וְזִין

ה'י' חנו שנה: והיה נתינת חיות
אלהינו: הואל ומקושרין: ספק
היות. דבר שאין בו שום ו"ס
ודאי הינו: לנחילה לא יעול.
דאי שקלם לה ליכא למרייהו סימני
למנע דהו ויפקיד הלכך לא יעול
והבעלים זכרו ויצאו ויעלו: ואם
נעל לא יחזיר. דהא ליכא דיהיב
סימנא: שו דרד אפס לניפוס.

וְאִי לֹא שָׁקִיל לִי־הוּא הַשְׁמָח לְנַפְשׁוֹ
 יִטְלֶנָּה נִכְרִי אִו יִשְׂרָאֵל מְשׁוֹד הַלֵּכֶךְ
 אֲצִידֶה הִיא וּמוֹחֶזֶר עֲלֶיהָ: כּוֹזֵי
 וּכְסִי: טְמוּמִים מִדַּעַת הוּאִי וְלֹא יַעֲ
 בֶה: כִּינִי וְהַמִּנְקִי: שֶׁהֵן כְּלִים
 קִטְנִים אֲצִידֶה שֶׁהַשְּׁלִיכִם שֶׁסֶּעַם
 הַאֲשָׁפָה שֶׁהַיֹּאשִׁים מִן הַבֵּית: וְלִקְנוֹת
 פְּרִיךְ מֵאִי שֶׁהֵן דֶּרֶךְ אֲשָׁפָה לְפָנוֹת
 אֲצִידֶה מִדַּעַם הִיא: דְּהוּא לִיָּה לְאִסְקוּי
 אֲדַעְתִּים שִׁפְטוֹה: כִּינִי דִקְטִי שֶׁהֵן
 דֶּרֶךְ אֲשָׁפָה לְפָנוֹת: שֶׁהַבְּלִים
 נִמְלִיכִם לְפָנוֹת: לְפָנוֹת לֶה כְּלִים
 קִטְנִים: מִן הַבֵּית שֶׁלֹּא מִדַּעַת:
 בְּרַתְנִי^א מֵלֵא כְּגַל: גִּל אֲצִינִים
 מַחוּמָה שֶׁנִּפְלָה: הִרִי אֵלֶּן שֵׁלֹ
 בְּמִרְמָה מִפְּרָשׁ: מַחְזִי וְלִחוּךְ: בֶּאֱחָד
 מַחוּרִי כּוֹתֵל הַסְּמוּכִים לְרֶשֶׁת הַרְצִים
 מֵאֵלֶּה מַחְזִי עוֹבֵדִי שֶׁל כּוֹתֵל וְלִחוּךְ
 שֵׁלֹ דִלְמִרְכִּין אֶחָד מִזְבִּי רֶשֶׁת הַרְצִים
 נִתֵּן שֶׁסֶּ וְשִׁכָּה: דִּלְעִי^ב דִלְמִרְכִּין לְעִיל
 סֶפֶק הֵינוֹם לֹא יִעוֹל וְהִיא וְדִלְי הֵינוֹם
 הוּא הֵם מוֹקְמִי^ג לְמַתְנִי בְּמִרְמָשׁ^ד
 דִּשְׁתִּין טַפִּי דִלְיֵאֵל יֹאשׁ עֲבָלִים:
 וְהִפְּטִי מֵלֵא כְּפֹךְ הַבֵּית כּוֹ: דִּלֵּא
 יִדְעוֹת דִּמְאֵן יִיְהוּהוּ מִיְּהוֹשׁ וְנֹאשֵׁא:
 גִּמְ^ה סֵלֵא: גִּבִּי גִל וְכוֹתֵל יִשׁ:

אבותינו היו: ישראל לא מצנעי. ומצני
ולפנים אמאי שלו הרי בעל הבית
זה משתמש בה זה כמה שנים:
דשמך

כאבני בית קול'ים. מכאן אר"ת דל'ין שם ע"ו מרקולים אל'ה קול'ים כדאמר'ין הכ'ה וה' דקרי ל'יה צעלמ'א מרקול'ים ה'י'נו חילוף קילוס דה'ס קור'ים קילוס לשון שג'ה ותממ'ים ההל'פו לגנא'י לשון לעג וקל'ס (תפ'ס מה) ומר הוא חילוף כמו מר דשמוט'ה דפרק ג'ד הכ'ה (חול'ין דף ז'ד.) ומר דפרק'א דה'נח'ל צתמ'א (ד"ק ק"ג): ע'
אחר הגפ'ה. מקוס שמשמ'רות ק'ס אצל מנ'א מתקוס שא'ין משמ'ר כל' וד'א אציד'ה ה'א ונתי'אשו הצעל'ס כ'ון שא'ין צ'ה סימן ולא מ'ייר הכ'ה צעלמ'ר לגמ'ר מדפ'ר'ך צנמ'ר'א ול'ה'ו קשר סימן כלומר ויטול ויכריז ובמקוס המשתמ'ר אפ'י י'ש צו סימן לא יגע צו ד'ה'א תנן מנ'א כלי טמון צ'אספ'ה לא יגע צו וצ'ס צו סימן מ'ייר מדק'אמר ו'ס מגול'ה טוטל ומכריז וכן לעל' (דף כ"ד.) אמר מנ'א אציד'ה א'ס ר'וב ישר'אל ח'י'ב להכריז א"כ צ'ס צ'ה סימן מ'ייר ומקוי לה צנמון צ'אספ'ה ומנ'ל' עלי'ה לפנות'ה אצל א'ס לא נמל'ך לא יגע ו'לרצ'ה דלמ'ר מקוס ה'א סימן נקט דוק'א גחול'ת דמדק'ו אצל דבר אחר לא ד'ה'ו מקוס סימן ויטול ויכריז כ'ון דל'ינו משמ'ר לגמ'ר ו'לרצ'ה דלמ'ר מקוס לא ה'ו סימן נקט גחול'ת לאשמועינ'א דאע"ג ד'ה'ו ספק ה'ינו'ת דל'יכ'א למימ'ר דמעלמ'א א'סו לא יגע צ'ה:

כחצוצרה זה למעלה
 מהמקום (מורדך.
 סמולנסקיס מסר דבר
 והפרש בניהן. ה"כ
 מברין עשוים כמגדלים
 אמר רבינו אברהם
 בניהן וקחן סימנים
 ושלט. אבנן יקחן
 בית צ"ז שמה מרקוליס
 בכרתו גרמניה אבנים
 ועיקרן אבנים שהיו
 נגדו וזו ואחז לעיניהם
 אמו מצא מטענות כי
 אלו הונח ח"כ הכרוז:
 ח"י המוצא שלע בשוק
 ואמר לו חכריו שלי א"י
 נדוניהו א"י כמטבע
 ח"י קרסו א"י כ' דע
 דור א"י שמה כחוב
 עינה אמר כלום שאין
 למטבע דאמרן אפוקי
 אפקה ומתאחרתו נפל:
 ח"י מצא אתה חרפה

ח"י נח דלמח חתם מיניה ונח
אשכחיה ומיאו ומיאו אס נטל
לא יחזיר משמע רק שנטלה ואש"ג
דלא הוליעה לשום מקום לא יחזיר
וש לפרש דמיידי הכא בספק אצידה
לפ"י הניחה צעלים שם מדעת
דומה ששכחוה דכלל משתמר כ"א
קתא מיידי דאש"ג דמתי" דעל מתי"ג
קח רבי צדא ולבך קח נטל לא
יחזיר דהשטא אצידה היא ושכחוה
הצעלים וכיון שאס היה יודע שהיא
אצידה היה מחויב בהשטמה כלל
הוא הגבהה אס הוא יודע של מי
הוא דכיון שהוא משתמר קתא לא ימייאשו הצעלים היכא דהגביה
שכר עד שחבא ליד הצעלים ולא דמי לזון ואינה לפי כבודו דלמח
(י"ב דף פח.) אימור דאמר רבה בצעלי חיים דלנקטניהו נגרי צדי
כלל ולבך כי יחזיר למקומה אינו חייב בשמירתה וכן כלליותה דמי
היא ואינו חייב כלל בהשטמה כלל הכא אס היה יודע שהיא אציד
ועתה שהוא ספק אס הגביה חייב בשמירתה דכין אצידה ממש וכן
דאס לא הייתה אצידה מדעת א"ש דמחייב בנטיילתה ועובדא
במקום שמשתמר לגמרי שלא הייתה אצידה ואינה צת השבה ו
דקתם חפיהה כי זו סימן ואי לא הוה משתמר לגמרי א"כ שפי
(דף נא.) מלא טלית או קורדוס בצד גדר א"ש זו אצידה ולא יגע
הונח שם ולא יגע זו אפילו כי זו סימן דדקר פועלים שמיניס
ללא יחזיר לילכא איניש דליבס סימנא תשה דפשיטא ללא יחזיר

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

מסורת הש"ס

(א) [ב"ק פ"א:] (ב) שם נה',
(ג) [למנוח ספ:] ב"ק מתא,
(ד) [תולין ע"ג:] (ה) ב"ק
ק"ג: ע"ש לע"ב, (ו) [לעיל
כ"ג: ע"ש וספ' א"ח:] י"ש כ"ג
[הולקין:] (ז) [ע"י מוס'
סנהדרין ד' ד"ה ו"ה] י"ש
(ח) [לעיל י"ח: תולין
ע"ג:] (ט) [דברים כ"ב,
כ"ג:] [ב"ק ס"ז:] (י) אולי י"ל
לכאמרי, (יא) [מכילת ב"ק
ד"ג].

תורה אור השלם
1 וכן תעשה לחמור וכן
תעשה לשמלחו וכן
תעשה לכל אבדת אחיך
אשר תאבד ממנו
ומצאתה לא תוביל
להתעלם: דברים כ"ב ג
2 לא תראה את שור
אחיק או את שווי נדחים
והתעלמם מהם: דברים
תשיבים לאחיק:
דברים כ"ב א

הגהות הב"ח
(א) גבי לברבינא דלמח
רבינא ומלכא: (ב) שם
אלא פרוטת שהוולח
ומרה והוקרה יוכא
ביניהם כ"ל ויחית
והוקרה ממנו: (ג) ויחית
ד"ה בלוקח וי' א"ח ש"ס
הורה לפול:

גליון הש"ס
ג"מ משפחות הורשין
א"ב: שפועת ד"ק ע"א:

מוסף רש"י
ושה דאבדו: מין דמכיר
לכל אבדת אחיק: למה לי
דמכר רחמנא חמור וסור
ושה ושלמה: ויפקדו
מלאות דרשין וכללו בר
משה (ב"ק ד' ד' ו): ומצאתה
דאחיק לידיה משמע:
ואפילו הכי אחיק ולא
עריס ולא מימא כי
היכל דלא אחיק לידיה,
דשכחל לא מייחיד למטרה
עלה ולא הדורה: אלל אחיק
לידה מייחיד להחזירה:
לדבריה אסור (ע"פ ב' ב')
ששטפה נהר שהיא
מוחרת: הולל ומתאש
הבעלים (ב"ק ס' א') אשר
תאבד ממנו: ממת קרא
יתירה: הולל לאשמעין
שליט אבד אלל הימנו
(ע"פ ב' ב').

בלוקח מן הסגר. שאף הוא לקח בתבואה זו מאלגשים הרבה ולא ידע דמאן ניהו וכיון דלית זהו סימן נתיאשו הבעלים: דשן. וכן הוא עצמו דש את התבואה הזאת הלא פועלים הרבה דשו אותה: איסמיי. אסיר ברייתא זו מוגרסת: אמר ליה לא. תסמי. תתרגם מתנית' כו': **במתני' כולל כל אלו.** בגמרא מפרש לה: **למה יאסר.** וכן תעשה לשמלחו: סמס שמלה יש זה סימן וכל שמלה יש לה בעלים תובעין אותה שלא נעשית אלל ביד אדם ולא באת מן ההפקר: **אף כל שיש לו סובעין.** למעוטי מידי ידיעין ביה דמלאש: **גמ' שור וחמור שם ושמלה.** לא תראה את שור אחיק או שיו וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלחו: **בסימני אוכף.** אס אין לו סימן בחמור ויש לו סימן באוכף שעליו: **כסד רחמנא חמור.** קרא יתירא לדרשה: לגיוס ונבו. שאפי' שער שנסוף הזנ יחזיר: **חמור דבור לרבי יהודה.** דמחייב על נזקי כלים בצור קשיא לן למאי אתא. דלילו לרנן מבטי להו שור ולא אדם חמור ולא כלים: **לגלוס.** להחזיר את גללו דאי כתב שור הוה אמנא כי אתא לגיוס ונבו אתא אלל גללוס לא חשיבי ולא יסהר כתב רחמנא קרא יתירא לאחיק גללוס: **אפקורי מפקד להו.** למי שטרס בו ולא אתא קרא לרבייהו דליו לו תובעין הוא: **לסימנין אתא.** לאשמעין דליהדריה בסימנין בלא עדים דקמיציה לן לקמן סימנין דאורייתא או דרנן ועינן למפשט ממתניתין דליוף להו משמלה. ודמין ואמר תנא תובעין אכטריכא ליה סימנין כדי נסבה נפשוט מקרא יתירא דשה לסימנין אתא וסימנין דאורייתא: **אמרי מדקט סנא.** במתני' למיוף סימנין משמלה כהדי תובעין פשיטא ליה דשה למלתא אחריתי אתא ואלן הוא דלא ידעין משום הכי לא פשיטא ליה לקמן סימנין משה הלכך קשיא לן למאי אתא: **אשר תאבד.** שתתא קרייה אבדית: **ומלכא.** שתתא קרייה מלכא: **דאסא לידיה משמע.** ואפילו הכי אחיק ולא עובד כוכבים ולמדך שאבדת כעני מותרת ולא מימא כי אמשוט אבדית כעני מלטרות אחרים אמשוט אלל אי נקטה חייב לאהדורה: **מי שאבדת ממנו.** ואידי דכתב ממנו כתב אשך תאבד: **ומלכא.** הוי' יתירה משמע ומלכא ככר: **סאולה.** דשעת אבדית שור פרוטה ונשעת מלכא סאולה: **לאהדורי**

לכדרי יוחנן דאמר רבי יוחנן משום ר' יוחנן בן יוחי מניין לאבדית ששטפה נהר שהיא מותרת שנאמר יכן תעשה לכל אבדת אחיק אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבדוה הימנו ומצויה אצל כל אדם יצתה זו שאבדוה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם ואידך הא דרבנאי מנא ליה נפקא ליה "מומצאתה ואידך הא דרבי יוחנן מנא ליה נפקא ליה ממנו ואידך ממנו לא משמע ליה רבא אמר פרוטה שהוולח איכא בינייהו מ"ד מאשר תאבד איכא ומ"ד מומצאתה איכא ולמ"ד אשר תאבד הא בעינן מוצאתה וליכא אלא פרוטה שהוקרה איכא בינייהו מאן דאמר מוצאתה איכא ומאן דאמר אשר תאבד ליכא ולמאן דאמר וחזרה והוקרה איכא בינייהו 'מאן דאמר אשר תאבד איכא ומאן דאמר מוצאתה בעינן דאית בה שיעור מציאה משעת אבדית ועד שעת מציאה: איבעיא להו סימנין דאורייתא או דרבנן מאי מינה לאהדורי

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

כו.

בלוקח מן התגר. פרש"י שלקח מאגשים הרבה ועירב פירות יחד ואינו יודע של מי הן ובאין בו סימן מיירי וא"ת אמאי לא מוקי בלוקח שהוא תגר וי"ל דלא פסיקא ליה דאם מלא קודם ששהא כדי לערבו צפירות אחרים חייב להחזיר אלל בלוקח מן התגר ככר עירב התגר ועי"ל בלא טעם דמערב עס שאר הפירות לא שנו אלל בלוקח מן התגר שאינו יודע למי להחזיר או לתגר או לבעה"ב אפי' אס אינו (א) הוה ליפול בתבואה כ"א בשעת דישה ואין להסתפק בתגר מ"מ אינו יודע מלכא בעל הבית קנה התגר ולזה הפי' הו"מ למיגר בלוקח שהוא תגר ומתאש בעל הבית שסגר שכבר מכר התגר ואין הקונה יודע למי יחזיר אלל כמו כן משום דלא פסיקא ליה דאם התגר מלאה קודם ששהא כדי למכור לאמר לא נתיאש צעה"ב ומייד להחזיר: **מה שמלא מיוחדת שיש לה סימני' ויש לה תובעין.** נמרוזה

(ב"ק ד' ס' וס' ד"ה מולא) אמרינן בגיטא יליפין יאוש מאבדית וא"ת ואבדית גופה מנלן וי"ל דמהכא נפקא לן דמה שמלה מיוחדת שיש סימן ואין הבעלים מתיאשין אלל מוצעין שיעוריה להם בסימנין אפי' אי סימנין לאו דאורייתא ואין מחזירין אלל בעדים מ"מ יליפין משמלה דדווקא דבר שיש סימן חייב להחזיר דע"י שיש בו סימן ימלא עדים שאמר להם מכירים אתם שמלה שלי שהיו זה סימנין כך וכן וגם המולא לא יוליא השמלה להראותה לכל אדם אלל למי שמונה סימנים אע"פ שאינו מחזירה לו בך מ"מ דומה שהיא שלו ומראה אותה לעדים אלל דברים שאין בהן סימן הו' שלו לפי שהבעלים נתיאשו והא דקאמר בגמרא סימנין דע"י נסבה אע"פ דלרין הסימנין דע"י זה יש לה תובעין מ"מ כדי נסבה דאפילו אי לא תני אלל שיש לה תובעין מ"מ ידעין דע"י סימנין יש לה תובעין ואין הבעלים מתיאשים כדפרישית ומיירו צירושלמי יליף מניין ליאוש מן המורה אמר רבי יוחנן אשר תאבד ממנו מי שאבדוה ממנו ומלויה אלל כל אדם יאסר וז' כו':

בעדי אוכף. פי' אי סימנין לאו דאורייתא: **לגיוס ונבו.** וא"ת אס יש זה שור פרוטה הא ממעטין ואס אין זה שור פרוטה הא ממעטין לקמן מהסבה וי"ל דאכטריך שחייב לגיוס צעהא אע"פ שאין זה שור פרוטה צעהא שגויה: **חמור דבור לרבי יהודה.** הא דלא קאמר גם לז"ה קשה דלא חשיב אלל צהמות: **ושא לאבדית לרביי הכ' קשיא.** מקשינן וינמא מלתא דלמיתא בק"ו טרם וככז לא קרא ומיגר הר"י כהן דמין דנכתב שור לגיוס ונבו הו' גיטא שם ככלל כל אבדית אחיק: **פרט לשאין בו שור פרוטה.** דס"ד דחייב מכלל כל אבדית אחיק: **מ"ש**

לאהדורי

עין משפט
נר מצוה

פ"א א ב מ"י פ"י מהל'
אבדית הלכה י' סנה
עשין עד תוש"ע ח"מ ס'י
רס"ב ספ"ק ח'
פ"ב ג מ"י שם פ"י' הלכה
ה'
פ"ג ד מ"י שם וסנה
טוש"ע ח"מ ס'י
רנט ספ"ק (ג) וס'י רס"ב
ספ"ק ז'
פ"ד ה מ"י שם וסנה
טוש"ע ח"מ ס'י רס"ב
ספ"ק י'
פ"ה ו מ"י שם סנה
טוש"ע ח"מ ס'י רס"ו
ספ"ק י'
פ"ו ז מ"י פ"י' שם הלכה
ה'
פ"ז ח מ"י שם פ"י' הלכה
ה' סנה י' סנה
טוש"ע ח"מ ס'י רנט ספ"ק
ז' וס'י רס"ב ספ"ק ז'
פ"ח ט י מ"י שם פ"י' ח'
א סנה שם טוש"ע ח"מ
ס'י רס"ב ספ"ק ז':

רבינו חננאל

אם תתגר לקח או מבעל
הבית דרשיו לו מופלים
הרי הן שלו ואם מצאן
צורחין או אפי' מפורזין
ולקח מבעל הבית שדרש
על ידי עבדיו הכנענים
וכיוצא בהן גזל ומכור:
במתני' אף השמלה הייתה
בכלל כל אלו חמור יצאת
להקיש אליה לומר לך מה
שמלה מיוחדת שיש לה
סימנין ויש לה תובעין אף
כל שיש לה סימנין ויש לה
תובעין. אמר רבי [תורת]
דבור לר"י ושה דאבדית
לדברי הכל קשיא. חמור
דבור פי' חמור שכבת
בבור אליא דרבנן דאמרי
שור ולא אדם חמור ולא
כלים שפיר כותב בקרא
ונפל שמה שור או חמור
אלא לר' יהודה דמחייב
על נזקי כלים בבור חמור:
מה בא למעט קשיא. שה
דאבדית שנאמר כי תראה
את שור אחיק או את שיו
נדרים וגו' אם השור שיש
לומר הוא יחזירו שרוב
השורים שנושים מלאכה
בהן אין נמסרין לדורה
הזהירה תורה להשיכן שה
לא כל שכן שה דכתב
רחמנא למה לי קשיא. פי'
גליון צפיעי בקר. מלשון
והוא בגליל צוואת האדם:
ה"ר אשר תאבד ממנו
פרט לאבדית שאין בה
שור פרוטה וכו' אמר ר'
יוחנן פשוט ר' שמעון
בן יוחאי מנין לאבדית
ששטפה נהר שמוחרת וכו'
הא דאמר רבנאי ומצאתה
דאחיק לידיה משמע הוא
כפ' הגזול תתראה הלכה אין
פורשין מותבת המוכסין.

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

[illegible]

מסורת הש"ס

(א) ב"ק ט: לקמן פה. שבוטעו מר. מדרס לג; (ב) ר"ל טעין ז"ל וסל מירוק חזק. רש"י א (ב"ב קיד: קמג); (ד) ויטרי טוס' מגילה כט: ד"ה והלכתא כ"ל.

הנהגות הב"ח

(א) 'תוס' ד"ה והו וכו' והא דלקמן מוקי רבא קרא דהושב תשיבס: (ב) ר"ה לפיכך וכו' גבי מפקיד דאזכרין למימר אינו חייב: דקמני:

גליון הש"ס

גבי לפיכך דר"ע. כעין זה נדה דף ט ע"א ודף ס ע"ב:

מוסף רש"י

שומר אבדה. הכנס אבדת חצרו לנימוס כדמתיב (דברים כג) ואשפתו אל מוקי' (ב"ק נ: ולקמן סבג). כשומר שכר. שכן מלוה (שבוטעו סד:).

אלא. משום שכן שימוש מעות אצל שכן שמירת מלוה דנימא מנו דלל בעי למיתב ריפתא לענינא דהעוסק במלוה פטור מן המלוה לא מחייבין ליה: כשנשפסם. לאו דוקא אלא משום שכן שימוש קאמר מפני שמומר להשתמש בהן: כשומר חנם. ואינו חייב אלא בפשיעה: כשומר שכן. וחייב בגניבה ואצידה דשומר שכן מלוה הוא דהעוסק במלוה פטור מן המלוה: כולי עלמא לא פליגי דמחייב דין שומר שכן: מאי לפיכך דר"ע. כיון דלמר לא ישמשם מהיכא תיסק אדעתין למיזבזא דאזכרין למימר אינו חייב: כדנרע

רבנן לאשתמושי בגוייהו וזהוה ליה שואל עליהו ור"ע סבר לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו הלכך לא הוי שואל עליהו א"ה לפיכך דאמר ר"ע למה לי א"ה בשלמא בגניבה ואבדה הוא דפליגי היינו דקתני ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן ס"ד אמינא שומר שכר הוי כדרב יוסף ובגניבה ואבדה מחייב קא משמע לן לפיכך השתא דאמרת לא ישתמש בהן שומר שכר לא הוי ולא מחייב בגניבה ואבדה אלא אי אמרת בגניבה ואבדה דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי באונסין דשואל מאי לפיכך דרבי עקיבא הכי מבעי ליה למתנא ר"ע אומר לא ישתמש בהן ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב באחריותן* לפיכך דרבי עקיבא למה לי משום לפיכך דרבי טרפון ולפיכך דרבי טרפון למה לי י הכי קאמר כיון דשרו רבנן לאשתמושי בגוייהו כמאן דאישתמש בגוייהו דמי וחייב באחריותן והא אבדו קתני כדנרע

שיבא עני בשעה שמתעסק בה לזכרה ואין סביר שיהא שומר שכן בעצור זה כיון דלא שכיח דשפעה שהאצידה צבית ואינו מתעסק בה פשיטא דלך לרב יוסף אינו פטור מלמיתב רפתא לעני שהרי אדם שלבוש צינור או שיש לו תפילין בראשו וכו' יפטר מכל המזות והא דלקמן (דף לג.) מוקי רבא קרא (א) דהשג תשיבס לגינתו המשמרת וקמ"ל דלא צעין דעת בעלים כדמוקי רב יוסף בפרק הכונס (ב"ק דף נ. וס) דרעה מוקי לה בשאינה משמרת שמירה מעולה כמו צבית ומימי ראייה מינה דשומר אצידה כשומר חנם הוי אין ראייה דהלכה כרב יוסף דרעה גופיה הדר ציה כשחיתן לו רב יוסף דקמ"ל דלא צעין דעת בעלים ומוקי לה בגינתו המשמרת דהא קרא שור ושה כמיז ומודה רבא בצעלי חיים דהוי עלייהו שומר שכן דלמקטניהו גברי צריחא וכשרוצה להציא ראייה לדבריו ולא ידע שינוא דרב יוסף היה צריך לדחוק ולהעמיד בפניהם ועוד דוחק אחר דהוי מוקי קרא לגינתו שאינה משמרת ואשמועינן קרא דהוי שומר חנם ולרעה אית ליה מסבירא דהוי שומר חנם דלא מטי הנאה לידו ועוד וי"ל דלקמן ה"פ היכי דמי אי דלא מיטנרא למר כדאית ליה מפשיעה ולמר כדאית ליה מגניבה ואצידה אמאי פטור ואי דמיטנרא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכו' ושלחי האומנין (לקמן דף פא: וס) דלמר ר"א ישבע שאבד המשכון ויטול מעותיו ר"ע אומר אצד המשכון אצדו מעותיו ומוקי מתני' דהללוהו על המשכון שומר שכן דלא כר"א ומסקי דפליגי בשומר אצידה וקאמר למה דרב יוסף מנאי היא ופרש"י דרעה ודאי תנאי היא דלא מטי סבר כר"ע אס כן משמע דאין הלכה כרעה דהוי כר"א דשמותי הוא וגם דמתניתין לא אמיא כוותיה וי"ל דרעה ודאי לאו תנאי היא ואפילו לר"ע משום מלוה לא הוי שומר שכן וטעמא דר"ע דלמר אצדו מעותיו כדשמואל דלפילו דלא שוי שיעור וזי אצדו כל מעותיו דהוי כאלו פי' שאם יאבד המשכון שאבדו מעותיו ור"א לית ליה דשמואל ואפילו שוי שיעור וזי לא אצדו מעותיו אלא לרב יוסף כי נמי מוקי פלוגתיהו דשמואל לא קאי ר' אליעזר כוותיה לפי מה שדממה עתה במסכתא מלוה על המשכון לשומר אצידה שהוא פטור את המלוה באצידה אלא לא הוי שומר שכן דלמי דלמי יוסף אפי' כר"א ותדע דלא מצינו למימר דרעה לא מטי סבר כר"ע דהא בשמעתין משמע דכולהו סברי דרעה ולר"ע נמי הוי שומר חנם והא דתנן פרק שבעת הדיינין (שעוה דף מד. וס) המלוה על המשכון ואבד המשכון שחייב באצידה מה שהמשכון יתר על החוב אליבא דרעה מצביא לן לאוקמה באצידה בפשיעה דלא הוי ציה אלא שומר חנם דמה שכנגד החוב מפקיד אפילו לא אבד בפשיעה מטעמא דשמואל ואין זה דוחק דה"נ כי צעי גמרא מעיקרא לאוקמה פלוגתא דר"א ור' עקיבא דשמואל או דר' ינאח ולא היה מדמה לשומר אצידה צריך נמי לאוקמה מתני' דשבעת הדיינין ששלם באצידה מה שהמשכון יתר על החוב באצידה בפשיעה דמטעם דשמואל או דר' ינאח כר"א דלמי המלוה באצידה המשכון אלא כמה שכנגד החוב ואדרבה מפי' האומנין (לקמן דף פג. וס) י' להוכיח דהלכה כרעה דא' הלכה כרב יוסף אמאי מוקי גמרא אלא מחזורתא מתניתין דלא כר"א לוקמה צאין מלוה צריך למשכון דהוי שומר שכן אפי' לר"א ופלוגתיהו במלוה צריך למשכון אלא ודאי משום דהלכה כרעה ואין הלכה כרב יוסף ולדידיה לא מטי לאוקמה מתניתין כר"א ועוד ראייה מפרק המפקיד (לקמן דף מג. וס) דרב נחמן סבר נאנסו לא אלאמא ס"ל דנהגא שמומר להשתמש לא הוי אלא שומר שכן והיינו כרעה דלרב יוסף הוי שואל ואין לומר דהכא דהוי שומר אצידה דכלא היתר תשמיש הוי שומר שכן השתא דשרו ליה לאשתמושי צהו הוי שואל אצל הסם דלא מיירי באצידה משום הנאת היתר תשמיש לצד לא הוי אלא שומר שכן כרב נחמן א"כ בשביל שיש לו עוד פרוטה דרב יוסף משום שמירת אצידה אין סביר שיהא לו דין שואל דאטו אס מוסיפין שכן לשומר יהיה לו דין שואל ועוד דק"ל כרעה דר' משדה ענין ומחלה וליכא למימר דוקא צמיל דבצא בתרא כדמפרש בתשבות דרב נחמן דהא אמר פרק מי שאלחו (גיטין דף עד: וס ד"ה ה) והא ק"ל כרעה ולא קאמר צהא דהוי משמע צהא ולא צמיל אחריתא דקאמר על רשב"ג ובפרק מי שהולאחו (עירובין דף נג:) בשמעתין דהחזיק בדרך מתישבת ההלכה יותר צמה שהלכה כרעה לגבי דרב יוסף דפי' שם רש"י ובסדר תנאים ואמוראים פוסק דרעה ורב יוסף הלכה כרעה דר' משדה ענין ומחלה וכל רבואינו שוין דבשאר דברים סתמא הלכה כרעה אי ליכא הוכחה כרב יוסף: *לפיכך דרבי טרפון למה לי. צלמא דרבי טרפון למה לי נמי גס לפיכך דר"ע אחי למידק נמי דדוקא משום דמותא להשתמש חייב אצל אסור להשתמש פטור לאפוקי דרב יוסף אצל לרב יוסף מאי לפיכך וקשה דמאי צעי מאי לפיכך הלא חרש גדול השמיענו דמעיקרא אמרין דצמה שמומר להשתמש לא הוי אלא שומר שכן ולא כשואל דהא אצדו קמני דמשמע סתם אצידה צלא אונס והשתא צמעי לן למימר דמתנת היתר תשמיש הוי כשואל ואצדו היינו שטעב ספינתו צים אצל דבפרק המפקיד (לקמן דף מג. וס) אלטריך מתני' לאשתמועינן היתר תשמיש הוי שומר שכן לרב נחמן דלמר נאנסו לא גבי מפקיד מעות אלא י' חונוני דקמני כרורים לא ישתמש בהן לפיכך אס אצדו אינו חייב והא מלתא דפשיטא היא דאין חייב באצידה כיון דשומר חנם הוא אלא ספסא אינצטריכא ליה לאשתמועינן דמותין להשתמש בהן לפיכך אס אצדו חייב באחריותן והוי שומר שכן לרב נחמן דלמר נאנסו לא וכוין דלפילו למימיה שומר שכן מחמת היתר תשמיש אלטריך לאשתמועינן כ"ש הכא דלמר דהוי שואל דלאו מלתא דפשיטא היא דאזכרין שפיר לאשתמועינן אלא י"ל דלאו קושיא הוא אלא פירושא בעלמא הוא:

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

כמ.

ורחי' שואל ע"ייהו. תימה דהוה ליה למימר והוה ליה עלייהו ואס נאמר דאס צלו בעלים קודם שהוליא חייב להחזיר אותם מעות עצמם ולא אחרים הוה א"ש דקרי ליה שואל אך אי אפשר לומר כן דבפרק המפקיד (לקמן דף מג.) פריך אי נאנסו חייב מאי אריא הוליא כי לא הוליא נמי

והשתא אי חייב להחזיר הן עצמן כשיתצב הגזר אס כן לא קנאס השולמי בשלא הוליאם ולא מעל כדאמר פרק השואל (לקמן דף נט.) לא צקע צו לא מעל כיון שהמשאל יכול לחזור צו וא"כ מאי פריך כי לא הוליא נמי דלאי אפילו אס

אותן המעות עדיין צעין אין צריך להחזיר הן עצמן וי"ל דנקט שואל משום דנקט אונסין דמציב צקרא גבי שואל וגס לפי שמומר שומר חנם ושומר שכן. ר"ח ור"ג פסקו דהלכה כרב יוסף מההיא דאין צין המודר (מדרס דף לג:) דקאמר ומחזיר לו אצידתו מד אמר דוקא מדיר למודר אצל מודר למדיר לא משום דקא מתני פרוטה דרב יוסף ומד קמר פרוטה דרב יוסף לא שכיחא ש"מ דכולהו אית להו דרב יוסף ואין זו ראייה דגס רבא מודה דשפעה שמתעסק באצידה שפטור מלמיתב רפתא לעניס אלא דס"ל דלא שכיחא

צבית ואינו מתעסק בה פשיטא דלך לרב יוסף אינו פטור מלמיתב רפתא לעני שהרי אדם שלבוש צינור או שיש לו תפילין בראשו וכו' יפטר מכל המזות והא דלקמן (דף לג.) מוקי רבא קרא (א) דהשג תשיבס לגינתו המשמרת וקמ"ל דלא צעין דעת בעלים כדמוקי רב יוסף בפרק הכונס (ב"ק דף נ. וס) דרעה מוקי לה בשאינה משמרת שמירה מעולה כמו צבית ומימי ראייה מינה דשומר אצידה כשומר חנם הוי אין ראייה דהלכה כרב יוסף דרעה גופיה הדר ציה כשחיתן לו רב יוסף דקמ"ל דלא צעין דעת בעלים ומוקי לה בגינתו המשמרת דהא קרא שור ושה כמיז ומודה רבא בצעלי חיים דהוי עלייהו שומר שכן דלמקטניהו גברי צריחא וכשרוצה להציא ראייה לדבריו ולא ידע שינוא דרב יוסף היה צריך לדחוק ולהעמיד בפניהם ועוד דוחק אחר דהוי מוקי קרא לגינתו שאינה משמרת ואשמועינן קרא דהוי שומר חנם ולרעה אית ליה מסבירא דהוי שומר חנם דלא מטי הנאה לידו ועוד וי"ל דלקמן ה"פ היכי דמי אי דלא מיטנרא למר כדאית ליה מפשיעה ולמר כדאית ליה מגניבה ואצידה אמאי פטור ואי דמיטנרא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכו' ושלחי האומנין (לקמן דף פא: וס) דלמר ר"א ישבע שאבד המשכון ויטול מעותיו ר"ע אומר אצד המשכון אצדו מעותיו ומוקי מתני' דהללוהו על המשכון שומר שכן דלא כר"א ומסקי דפליגי בשומר אצידה וקאמר למה דרב יוסף מנאי היא ופרש"י דרעה ודאי תנאי היא דלא מטי סבר כר"ע אס כן משמע דאין הלכה כרעה דהוי כר"א דשמותי הוא וגם דמתניתין לא אמיא כוותיה וי"ל דרעה ודאי לאו תנאי היא ואפילו לר"ע משום מלוה לא הוי שומר שכן וטעמא דר"ע דלמר אצדו מעותיו כדשמואל דלפילו דלא שוי שיעור וזי אצדו כל מעותיו דהוי כאלו פי' שאם יאבד המשכון שאבדו מעותיו ור"א לית ליה דשמואל ואפילו שוי שיעור וזי לא אצדו מעותיו אלא לרב יוסף כי נמי מוקי פלוגתיהו דשמואל לא קאי ר' אליעזר כוותיה לפי מה שדממה עתה במסכתא מלוה על המשכון לשומר אצידה שהוא פטור את המלוה באצידה אלא לא הוי שומר שכן דלמי דלמי יוסף אפי' כר"א ותדע דלא מצינו למימר דרעה לא מטי סבר כר"ע דהא בשמעתין משמע דכולהו סברי דרעה ולר"ע נמי הוי שומר חנם והא דתנן פרק שבעת הדיינין (שעוה דף מד. וס) המלוה על המשכון ואבד המשכון שחייב באצידה מה שהמשכון יתר על החוב אליבא דרעה מצביא לן לאוקמה באצידה בפשיעה דלא הוי ציה אלא שומר חנם דמה שכנגד החוב מפקיד אפילו לא אבד בפשיעה מטעמא דשמואל ואין זה דוחק דה"נ כי צעי גמרא מעיקרא לאוקמה פלוגתא דר"א ור' עקיבא דשמואל או דר' ינאח ולא היה מדמה לשומר אצידה צריך נמי לאוקמה מתני' דשבעת הדיינין ששלם באצידה מה שהמשכון יתר על החוב באצידה בפשיעה דמטעם דשמואל או דר' ינאח כר"א דלמי המלוה באצידה המשכון אלא כמה שכנגד החוב ואדרבה מפי' האומנין (לקמן דף פג. וס) י' להוכיח דהלכה כרעה דא' הלכה כרב יוסף אמאי מוקי גמרא אלא מחזורתא מתניתין דלא כר"א לוקמה צאין מלוה צריך למשכון דהוי שומר שכן אפי' לר"א ופלוגתיהו במלוה צריך למשכון אלא ודאי משום דהלכה כרעה ואין הלכה כרב יוסף ולדידיה לא מטי לאוקמה מתניתין כר"א ועוד ראייה מפרק המפקיד (לקמן דף מג. וס) דרב נחמן סבר נאנסו לא אלאמא ס"ל דנהגא שמומר להשתמש לא הוי אלא שומר שכן והיינו כרעה דלרב יוסף הוי שואל ואין לומר דהכא דהוי שומר אצידה דכלא היתר תשמיש הוי שומר שכן השתא דשרו ליה לאשתמושי צהו הוי שואל אצל הסם דלא מיירי באצידה משום הנאת היתר תשמיש לצד לא הוי אלא שומר שכן כרב נחמן א"כ בשביל שיש לו עוד פרוטה דרב יוסף משום שמירת אצידה אין סביר שיהא לו דין שואל דאטו אס מוסיפין שכן לשומר יהיה לו דין שואל ועוד דק"ל כרעה דר' משדה ענין ומחלה וליכא למימר דוקא צמיל דבצא בתרא כדמפרש בתשבות דרב נחמן דהא אמר פרק מי שאלחו (גיטין דף עד: וס ד"ה ה) והא ק"ל כרעה ולא קאמר צהא דהוי משמע צהא ולא צמיל אחריתא דקאמר על רשב"ג ובפרק מי שהולאחו (עירובין דף נג:) בשמעתין דהחזיק בדרך מתישבת ההלכה יותר צמה שהלכה כרעה לגבי דרב יוסף דפי' שם רש"י ובסדר תנאים ואמוראים פוסק דרעה ורב יוסף הלכה כרעה דר' משדה ענין ומחלה וכל רבואינו שוין דבשאר דברים סתמא הלכה כרעה אי ליכא הוכחה כרב יוסף: *לפיכך דרבי טרפון למה לי. צלמא דרבי טרפון למה לי נמי גס לפיכך דר"ע אחי למידק נמי דדוקא משום דמותא להשתמש חייב אצל אסור להשתמש פטור לאפוקי דרב יוסף אצל לרב יוסף מאי לפיכך וקשה דמאי צעי מאי לפיכך הלא חרש גדול השמיענו דמעיקרא אמרין דצמה שמומר להשתמש לא הוי אלא שומר שכן ולא כשואל דהא אצדו קמני דמשמע סתם אצידה צלא אונס והשתא צמעי לן למימר דמתנת היתר תשמיש הוי כשואל ואצדו היינו שטעב ספינתו צים אצל דבפרק המפקיד (לקמן דף מג. וס) אלטריך מתני' לאשתמועינן היתר תשמיש הוי שומר שכן לרב נחמן דלמר נאנסו לא גבי מפקיד מעות אלא י' חונוני דקמני כרורים לא ישתמש בהן לפיכך אס אצדו אינו חייב והא מלתא דפשיטא היא דאין חייב באצידה כיון דשומר חנם הוא אלא ספסא אינצטריכא ליה לאשתמועינן דמותין להשתמש בהן לפיכך אס אצדו חייב באחריותן והוי שומר שכן לרב נחמן דלמר נאנסו לא וכוין דלפילו למימיה שומר שכן מחמת היתר תשמיש אלטריך לאשתמועינן כ"ש הכא דלמר דהוי שואל דלאו מלתא דפשיטא היא דאזכרין שפיר לאשתמועינן אלא י"ל דלאו קושיא הוא אלא פירושא בעלמא הוא:

קבב א מ"י פ"י
מלכות גולה
אצידה הלכתי סתם שוין
עד טו"ע ח"מ פ"י דסו
ספיק טו:
קבב ב ג מ"י שם הל' ח
סמג שם טו"ע
ח"מ שם ספיק טו:

רבינו חננאל
ותאכלי לנשואים דקא
מיכילא אלא מכור הכל:
מה יהיה בדמי' ר' טרפון
אומר ישתמש בהן לפיכך
אם אבדו חייב באחריותן
ורבי עקיבא אומר לא
ישתמש בהן וכו' ר' כהן
לא פליגי אלא בשתמש
בהן אבל אם לא נשתמש
בהן דברי הכל פטור. לימא
תהוי תיובתא דרב יוסף
דאיתמר בפי' הכונס צאן
לדיר שומר אבדה רבה
כשומר חנם ונשבע
על הכל. רב יוסף אומר
כשומר שכן שנשבע על
האונסין והגביה
ואבדה. ודחי רב יוסף
בגניבה כולי
עלמא לא פליגי דחייב
כשומר שכר כי פליגי
באונסין ר' טרפון סבר
אפי' דבאבדה עצמה
היה ל' שומר שכר כיון
דשרי ליה לאשתמושי
בדמיה נשבע עליה כשואל
וחייב גם על האונסין.
ו' עקיבא סבר לא שרו
ליה רבנן לאשתמושי
בדמי אבדה הלכך לא
הוי עלייהו אלא שומר
שכן. ואקשי' עליה אי
הכי למא ליה ל' עקיבא
למיתנא לפיכך אי אמרת
בגניבה ואבדה פליגי ר'
טרפון סבר כיון דשרו
ליה לאשתמושי בהו הוי
ליה כשומר שכר עלייהו
וחייב בגניבה ואבדה.
ו' עקיבא סבר לא שרו
ליה רבנן לאשתמושי בהו
וכשומר חנם הוא עלייהו
שאם אבדו פטור וכל
שכן נאנסו שפטור אלא
אי אמרת בגניבה ואבדה
דברי הכל חייב כי פליגי
באונסין תנאי רבי עקיבא
אומר לא ישתמש בהן
וממילא ידענא דכיון דלא
שרי לאשתמושי בהו לא
הוי עלייהו אלא כשומר
שכן אבל שואל לא הוי
עלייהו לפיכך דקתני מאי
אתא לאשתמועינן ופרקי'
ודאי ר' עקיבא לא הוי
צריך למיתנא לפיכך מיהו
אידי דתנא ר' טרפון
לפיכך תנא איהו נמי
לפיכך ומקשי' תוב לפיכך
דר' טרפון נמי למא ל'
ופריך רב יוסף צריכא
והכי קתני דשרו
ליה רבנן לאשתמושי בהו
הוא ליה עלייהו כשואל
לפיכך אפי' שלא נשתמש
בהן חייב עליהן כשואל.
ומקשי' עליה אי הכי לא
הוא תני לפיכך אם אבדו
חייב בהן דמשמע שומר
שכן הוא חשוב באבדה
אלא הוי ליה למיתנא
לפיכך אם נאנסו חייב
בהן דמשמע דשואל הוי
עליהן. ופרקי' ר' יוסף האי
אבדו דקתני נאנסו הוא.
ומקשי' ומי קרי לאבדו
נאנסו (הוי) [אין כדנרע]
דאמר בפי' הוזהב הלכה
שומר חנם אין נשבע וכו'
נגבז בלטיט מוחין אבדו
שטבעה ספינתו בים:

(א) והוא בתוספתא דמכילתין ברפ"ג. (ב) נראה דדיבור וכן המפקיד ס"ת וקאי אהמפקיד ס"ת ודו"ק. (ג) נראה דל"ל [מצא כסות].

٧

עין משפט
נר מצוה

שנפתחין צלי וכו' וכלי
ומוכית לא יצע בהו
שבדו איתורו ברוך שמו
באביהו כן אמרו בפיקרון
שהלכו בעליו למירית
והלכו מצו שו' ארופה
שאין דרכו ליטול הרי הו'
לא יטול אלא אם רצה
לעשות פנים מפורת
הדיון כר' שמעאל.
תפכת דאפיו חבילה
חיות לא דקל. י' וקא
מיתבץ פני דעניה משאו
לארץ כדי ליפוש. לא
חובב יורשלום לא מפני
השטן ועומדו בלתי אצל
שבדו אבל כהן והוא בבית
קדשים יהיו לאלהיהם לא
את אעשה דחתי לא

עין משפט גר מצור

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) ב"ב פה, (ט) פה פ"ו
[מ"א עמוד פ"ד מ"ג],
(ג) [לעיל כ: ו"ג], (ד) ב"ב
[ט:], (ה) [מסכת אביר
מיומר], (ו) [מדרש לט:
ע"ש], (ז) [למקמן פ"ה,
(ח) [ע"י מוס' לקמן לא:
ד"ה אס, (ט) [ע"י מוס'
לעיל כה, ד"ה וכו', (י) פ"י
או כחשכמל, רש"ל,
(כ) [שמות כג], (ל) [מדרש
כג], (מ) [והגהל דף ק,
פ"ד] פ"ד תלמוד מורה ע"ש
פ"י, (ס) ס"א שזה אומר כו,
רש"ל, (ז) [למקמן לא:
(ט) [ז"ל דעשה דמזער
דוחה עשה שילוח הן כי
לאו כו, ועין רש"ל,

תורה אור השלם

1 והוהיה אהבה את
החוקים ואת התורות
והודיעת את שני הדרך
ילכו בה ואת המעשה
אשר יעשו:

שמות יח כ
2 לא תראה את שור
אחורי או שני הדרגים
והתעלמות מהם השב
תשיבם לאחור:

דברים כב א

הגהות הב"ח

(א) גמ' במשנה שברי
כפועל "ב"ב ע"ל דף
ס"ח: (ב) וכו' ד"ה י"ב
ב"ב וכו' ורש"י י"ב
ובג"ק דף ק' פ"ד שזה
מ"מ ו"ע:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דיני צעיר
ע"כ מנסתח הגיטא כ"ח
דיני דמניסחא ופי' דעין
בנסות:

הגהות הגר"א

[א] [ב] גמ' אשכח רש"י
ע"ל למקום:

לעזי רש"י

מ"ר א"א [מוס' א], רב
אדמו.

מוסף רש"י

לא יתהיה בן אביון. הוה
מן עניות [למקן דג]. הוה
בעלמך שלח מלך לדי עניות
(מנהגין דסו), זה בית
חייבה. תלמוד מורה (ב"ב
ק), לכן גילו. חבור מנמו
או זקן לכן (מדרש לט:).

לא יהיה בן אביון. לא תביא עמך לדי עניות: **הכסף**. זה
שאינו לפי כבודו אם הכסף הכסף אחת להשיב נתיב זה
להדורה האיל והתחיל: **קלא**. מר"א בלע"ז: **דרכו להחזיר**
צדה. שאין שם רואים כל כך ואינו צו: **ואין דרכו צעיר**. שהוא
צו משכניו והוא מלך צדה: **מהו**.

שיתחייב להשיב: לא מתייב
להתחיל צהצמה צדה: ויזון
דאחיב. שהיה ממקומה חייב אף
צעיר: **פורק וטוען**. פורק משא מן
החמור וטוען עליו דמניסחא עוזב
מעוזב: **הקס תקיט**: **פכחא דאופי**.
משאוי של ענין: **וקא מוספת**.
עומד לפוש: **דלי לי**. הטענה: **הדר**
וכה צו. חזר האיש ההוא והחזיק
בהן מן ההפך: **הפקר לעניים** הוי
הפקר. אע"ג שלא הפקירו אלא
לעניים הוי הפקר למפטר מן המעשר:

זה צו חייב. **ללמוד להם חומות**
להתפרנס צו. חוקות (ט) ומורות
כמיני צריכה דקרא: **דיני דמניסחא**
לידינו. צממה. למגזתא גוזא
הדין ציורים וצמחה ומצור צבצב
קמא (דף קד). **לדיני צמחה**:
מתני' איזו היא אבידה. צמחה
מפרש: **איזו זו אבידה**. ואינו חייב
להחזיר שמדעת הניחיה שם: **רלא**
צין הכרמים. דמסתקבא: **לא יאמר**
לו סן לי פלג. שצטלמי ממלכתי

ישימאר לו אם עשית מלמכתך היית
מזכה טורח עכשיו לפי מה שטרחת
טול: **כפועל**. צמחה (ט) מפרש: **אם**
יש שם צין דין. אם נוח לו לטרוח
יותר כדי להצות שכר ואינו חפץ
ליצטל ממלכתו מה יעשה אם יש
שם שלשה צין אדם יתנה צמחה

ויאמר ראו שאני משתכר כך וכך ואני
אפשי ליצטל לטרוח שכר מועט אני
אשיב אם תאמרו שטול שכר משלם:
גמ' כלל. סמס אבידה שמוכרת
שהיא שם שלא מדעת בעלים:
ולעולם. צממה. וכי אף אם ימלאנה
שם לעולם לאמר מדעת היא וכי
דרך שלא להכניס: **נקדמוסא**. לפני
עלות השחר: **חשכא**. חשכה ערבית:

אסרטיא
מבעי ליה למיזל לגביה בה זו קבורה היינו גמילות חסדים לא נצרכה
אלא לזון ואינו לפי כבודו אשר יעשו זו לפנים משורת הדין דאמר
ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה אלא דיני
דמניסחא לדינו אלא אימא "שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו
לפנים משורת הדין: **מתני' אי** זו היא אבידה "מצא חמור או פרה
רועין בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים
הרי זו אבידה "החזירה וברחה החזירה וברחה אפי' ארבעה וחמשה
פעמים חייב להחזירה שנאמר "השב תשיבם" היה בטל מסלע לא יאמר

לו תן לי סלע אלא גותן לו (ט) שכרו כפועל (ט) אם יש שם בית דין מתנה
בפני ב"ד "אם אין שם ב"ד בפני מי יתנה שלו קודם: **גמ' אטו כל הני**
דאמרינן לאו אבידה הוו אמר רב יהודה הכי קאמר אי זו היא כלל
אבידה שהוא חייב בה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה ולא
מיחייב בה חמור וכליו הפוכים פרה ורצה בין הכרמים הרי זו אבידה
ומיחייב בה (ט) ולעולם אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים היכי דמי

אי בלילות אפי' חדא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא "צרכא דהוה חזי לה בקדמתא" ובחשכתא
תלתא יומי אמרינן איתרמוי וראי אבידה היא תניא נמי הכי מצא טלית וקרדום
באסרטיא

ה"מ לא תעשה ועשה השוה בכל אצל האי דליתו שוה בכל דמי
כדמוכח פרק שני מירין (מיר דף נח): **דלתי עשה דמזער** ודמי
לאו ועשה דכהנים וכן ק' לקמן (ג). יכול אמר לו אציו הטמא כו'
ופריך תיפוק ליה דלית עשה דוחה לא תעשה ועשה הא גבי כהנים

שאני שוה בכל דמי וי"ל דעשה
דמזער שאני דחמיר משום גדול
השלוס כדאמר צ"פ שילוח הן (חולין
דף קמא). **ט** דעשה דמזער הוי דמי
לאו ועשה דשילוח הן אי לאו ימורא
דשילח תשלח אצל עשה דעלמא לא
דמי לאו ועשה אפילו אינו שוה בכל
זה המירון לא יתיישב למאן דשרי

מזער צימי חלוטו צמחש המטה
פ"ק דמזער קטן (דף י: ו) ולדידיה
יש לומר דהכא סמך על ומו מי
דחין אסורא מקמי ממונא ולקמן
נמי עדיפא משני דהוה דמי אפילו
לאו ועשה אי לאו קרא אפי' אי
בעלמא לא דמי דמי וצ"פ דדימיות (דף
קמא). דלמר גבי פלוגתא דר' יוחנן

ור"א צביאט כ"ג צאלמנה מן
הניסוחין כ"ע לא פליגי דלא פטרה
דלית עשה דוחה לא תעשה ועשה
וי"ל דחשיב שוה בכל כיון שהאלמנה
עשתה אסור כמו הכהן דלקרי ציה
לא יקח לא יקחו אפי' דלית שוה
בכל אלא צהנים אצל ההיא דגילות
זקן שאני שוה צנשים דמי מקמי
עשה דמזער:

א"א לזון ואינו צ"פ כבודו. וא"מ
תיפוק ליה מלמכתו דכבוד
הצניות דוחה מילת צנו ושמיטת
פסחו וי"ל כבוד הצניות דמת מלוה
חמיר טפי שמוטל צציון פן יקריח
או יאכלוהו כלבים אע"ג דצ"פ מי
שמוט (צרכות דף כ. ושם ד"ה שצ)
מוכח דלית הוה כלבים שצ ואל תעשה
היה נדחה מפני כבוד הצניות היינו
משום דערוס הוי גנות וציון גדול
כדאמר (ויצמות דף סג): **אין לך**
משוקן יותר מאלוהי שהוא מהלך
ערוס ומתכא לא ידעי' דלית אלא
ממונא אצל אסורא כמו פסח ומילה
וגם כרת לא: **ווע' מוס' שצעות** ל:

ד"ה אצל: **אפקרה**. שלא
יכשלו צני אדם צלל תגזול וא"מ
הא אמר צ"פ אין צין המזער (מדרש
דף מה). **אין הפקר אלא צפני שלשה**
וי"ל דהכא נמי הוה שלשה אי נמי
דאורייתא צלל שלשה נמי הוי הפקר
והא דלמר שלשה פ"ק דשבת (דף
יח: ושם ד"ה דמפקלה) גיגית נר
וקדיה אפקורי מפקר להו אע"ג
דליכא שלשה תס אן סהדי דמפקר
להו צללו שלא עשה אסור שציתא
כלים: לא חרבה בו. ואם תאמר
דצימא (דף ט). אמר מפני שגאח
חנס וי"ל דהא וזה גרמא:

איווהי אבידה. שצין שאין
הנעלים יודעין ויענין שיהא שם:
קורדוס

רבינו חננאל
שלו מרובה משל חבריו
שנאמר אפס כי לא יהיה
בן אביון שלך קודם
לשל כל אדם. אמר רבא
כל שבשלו מחזיר בשל
חבריו נמי מחזיר כל
שבשלו פורק וטוען בשל
חבריו נמי פורק וטוען.

אביי שקל קלא חתק
בבני עזי דהוה קיימ.
אמר ליה רבא איחייבת
בהו קום אהדרניהו. וכן
אמר רב הנישה נתייב
בה. דרכו להנהיג בחמור וכו'
או למשוק בגמל בשדה
ואין דרכו בעיר ועתה

בתיקו: **מתני' איווה**
אבידה מצא חמור וכו'
אוקמה רב יהודה למתני'
הכי קאמר איווה היא כלל
אבידה שחייב להחזירה
מצא חמור וכליו הפוכין
פרה ורצה בין הכרמים
הרי זו אבידה וחייב
להחזירה. תניא נמי הכי:

דרך בלשון יין נקרא

אי בלילות אפי' חדא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא
תלתא יומי אמרינן איתרמוי וראי אבידה היא תניא נמי הכי מצא טלית וקרדום
באסרטיא

המשך הנספח בעמוד הבא.

נח:

ענין משפט
גר מצוה

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) ולא חס אי כלי' לנ',
(ב) ופסחים קיב: ע"ש,
(ג) נקדשין לג: (ד) פי' לא
מכר ליה.

תורה אור השלם
1 וגר לא תונה ולא
תלחצנו כי גרים ייחיים
בארץ מצרים:

שמות כב כ
2 ולא תונה איש את
עמיתו ויראת מאלהיו
כי אין יי אלהים:

ויקרא כה יז
3 וכי תמכרו ממכר
לעמיתך או קנה מיד
עמיתך אל תונה איש את
אחיו:
4 הלא יראתך בסלקך
ותקוהך ותם דרביך: וכן
כא מי דוא נקי אבד
ואיפה ישרים נבחרה:
איוב ד ו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הלא
וכי דל"ל שטן לאכריסה
הלא: (ב) ד"ה חון
וכי מדוען לעולם כגון
המלכין: (ג) בא"ד כדנחן
אע"פ שיש כדור:

מוסף רש"י

אף לא יתלה עינו על
המקח בשעה שאין לו
דמים. לקנות המקח ומלאה
מספרו חס שאל יקחנה
אחר מאחר שאלה מספר
(פסחים קיב:).

איפכא מסתברא. כל הדברים נראין הפך דשאינו חייב באחריות
דה' יניחו טפי משחיב באחריות ואם זאת לחייבו בשל גבוה
ולפוטרו בשל הדיוט כן היה לו לומר קדשים שחיב באחריות
פטור שאני קורא בהן צד' וכחש ועוד

שאינו קורא בהן צד' וכחש טפי דהא
דהדיוט הוה ליה לחיוב טפי דהא
שומרי הקדשות פטורין מן השבועה
ומכל הצד על ידה: איסמיה. אסרי
משנה זו מניחיה: הכי קאמר נח.
האי שאני קורא בהן צד' וכחש לא
משמע צד' וכחש ולא צעמימו
ולחיוביה משום שכן של הקדש אלא
הכי קאמר קדשים שחיב באחריות
חייב קרבן שבועה לפי שכן של
עמימו ואם זאת לפוטרו לפי שכן
של הקדש להכי אמת צד' וכחש
לכדיניהו אף אם יש בהן צד גבוה: לפי
ושאין חייב באחריות פטור. לפי
שאני קורא בהן צד' למעטן צעמימו
וכחש והכא ליכא עמימו ואימעט
מצעמימו וכחש: לזווג. מי שיש לו
שור יפה לחרישה מחזר על אחר
שכמותו לזמדו עמו בעול שהמלמד
שור חלש עם הצריא מקלקל את
הצריא וכן מרגלית נאה (עם חזיריה)
למלאות עם חזיריה צורב מן
היחידים: חשיבי ליה. וחזבי לו יזווג:

ועד כמה. לא הו' אונאה: כדי
דמיסה. כפליים: חטיוס. מן:
נמלמסה. בתוך המלמסה: שהרי דבר
המסור לנח. ולפיכך נאמר בו ויראת
מאלהיו. האי שהרי ליתן טעם למה
נאמר בו ויראת נקט ליה והכי קאמר
שהרי כל הדברים הללו אין טעמן
ורעתן מסורה להכיר אלא לנח של
עושה הוא יודע אם לעקל אם
לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשימי
כי אם לטובה הייתי סבור שיש לך
תבואה למכור או הייתי חפץ לקנות
מקם זה: וכל דבר המסור לנח. של
אדם נאמר בו הו' ירא מן היודע
מחשבות אדם לטובה אם לאונאה: ככל
ס"ד. וכי הכל יורדין: ה"ג כל היורדין
לגיהנם עולין: דדש"ג. כד הורגל כד
שמכנים אותו כן ואין פניו מתלככות
ומכל מקום זה להכלימו מתכוין:
ובללשי

נקי אבד האם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם
לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם ר"י
אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי
הדבר מסור ללכ וכל דבר המסור ללכ נאמר בו ויראת מאלהיו א"ר יוחנן
משום ר"ש בן יוחאי יגדלו אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו
ויראת מאלהיו וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיו ור' אלעזר אומר וזה
בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר וזה ניתן להישבון וזה
לא ניתן להישבון תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק ככל המלכין פני
חבירו ברבים כאילו שופך דמים א"ל שפיר קא אמרת דחוינא ליה דאזיל
סומקא ואתי חיורא אמר ליה אביי לרב דימי במערבא במאי זיהירי א"ל
באחוורי אפי' דאמר רבי חנינא הכל יורדין לגיהנם חוץ משלשה ואין עולין ואלו הן
אלא אימא כל היורדין לגיהנם עולים חוץ משלשה שוירדין ואין עולין ואלו הן
הבא על אשת איש והמלכין פני חבירו ברבים והמכנה שם רע לחבירו מכנה
היינו מלכין א"ע"ג דדש"ג ביה בשמיה אמר רבא בר בר חנה אמר רבי יוחנן
נח

אין עולים (א) כדמיתא א"ע"פ שיש צדו תורה ומעשים טובים אצל הצד על הכותית בשביל עצירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צדו עצירות
אחרות שראוי שצבילם לירד לגיהנם אלא שעצירה זו גורמת לו דאין אכריסה אצלו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש ויכולה בשלל
עשה תשובה דתשובה מועלת לכל דבר ואיכא למאן דאמר (ברכות ד' לד') דבעלי תשובה גדולים מאותן שהיו דקיקים לעולם:

נח

הא מה אני מקיים לא תונו באונאת דברים. כל היכא דאיכא
למדרש דרשין ולא מוקמין בלאוי ימירי: אם הוא בן
גרים בו. היינו זו אף זו דלפלו מעשה אנומי אין לו להזכיר:

הלא יראתך בסלקך. פירוש לשון טעון כמו שמי זה כסלי
(אזכר) וכו' וכמו אשר יקוט כסלו
וגו' (שם ח) כלומר היה לך לירא
מהקצ"ה וזה היה בטעון ומוס
דרכין היא תקומך וכן נא מי הוא
נקי ואזכר אם היית נקי לא היית
אזכר וסוף פרק הנחניקין (סנהדרין
ד' פט:) יש לפרש כמו כן לשון
בטעון ולא לשון סכלות דל"ל (א)
לאכריסה הלא יראתך כסלקך כלומר
מה שאתה ירא מהקצ"ה היה לך
להיות בטעון והרי אתה מפסיד
בדבר שאתה שומע נח:

זה בגופו וזה בממונו. והא דאמר
פרק הגזל בתרא (ב"ק ד' קט.)
הגזל לחבירו שוה פרוטה כאילו גזל
נשמתו היינו משום דפעמים רעב
כד ואין לו צמא לקנות אכל יש
הרבה בני אדם שאינם חסרים כל כך:
דאזיל סומקא ואתי חיורא.
ומה שמאדים בתחילה לפי
שהדמים מתאספין לצרוח:

חזין מנ' שוירדין ואין עולין. אין
לפרש דאין עולין לעולם דהא
אמרין בסמוך הצד על אשת איש
יש לו חלק לעולם הצד אלא הי"פ
כל היורדין עולין מיד ואין אור של
גיהנם שולט בהן כדאמרין בפרק
עושין פסין (עירובין ד' יט.) ק"ו
ממוצח הזהב ובפרק בתרא דחגיגה
(ד' מ.) עבד ק"ו מסלמנדרא חוץ
מנ' דאין עולין מיד אכל יש מהם
נדונין לעולם (א) המלכין פני חבירו
בדבים דאמר בסמוך אין לו חלק
לעולם הצד יש שעולין לאחר י"ב
חדש כגון הצד על אשת איש דמשפט
רשעי ישראל בגיהנם י"ב חדש אי
נמי מלכין נמי נהי דאין לו חלק
לעולם הצד אינם נדונין יותר מי"ב
חדש אלא לאחר י"ב חדש לא חיינ
ולא נדונין ושריטם צלל טובה ובלא
רעה ויחלא השתא דלא חשיב מיניס
ואפיקורסים שאותם נדונין לדורי
דורות כדאמר בפי' דר"ה (ד' מ.
ו) דר"ה (ב) דגיהנם כלה והם אינם
כלים ומיהו תימה דלא חשיב פושעי
ישראל בגופם כגון קרקפתא דלא
מנח תפילין דאמרין ב"ה (שם)
שוירדין ונדונין זה י"ב חדש ואח"כ
גופן ונשמתן נשרפת ונעשים אפר
תחת כפות רגליהם של דקיקים ונראה
דלא ראה למנות אותם שנגייס
בצרייתא דלא היה משמיענו שום
חדש והא דחשיב מלכין א"ע"ג דתנא
ליה במס' אבות (פ"ג מ"ה) אבז מכנה
נקיט ליה ומכנה אלתרין לאשמועינן
א"ע"ג דדש"ג ביה בשמיה והא דלא
חשיב הצד על הכותית דאמר בעושין
פסין (עירובין ד' יט. ו) דר"ה (ב) דלא
מסיק ליה אכריסה אצלו דממשכה
עורלתיה ולא דמשקל ליה דלא חשיב
אלא הו' דשציל עצירה זו לצדה

אין עולים (א) כדמיתא א"ע"פ שיש צדו תורה ומעשים טובים אצל הצד על הכותית בשביל עצירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צדו עצירות
אחרות שראוי שצבילם לירד לגיהנם אלא שעצירה זו גורמת לו דאין אכריסה אצלו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש ויכולה בשלל
עשה תשובה דתשובה מועלת לכל דבר ואיכא למאן דאמר (ברכות ד' לד') דבעלי תשובה גדולים מאותן שהיו דקיקים לעולם:

22

נמ:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
גר מצוה

קפח א מיי פייט מהל'
יטויה המורה הל'
6:
קפח ב ג ד מיי פייט
ממיה הל'
טו טז סמג לאוין קפח
טויע' ח"מ פ' רמח סעיף
3:
קצ ה מיי שס פייט
הלכה ה סמג לאוין
קע קט טויע' שס סעיף
י:

תורה אור השלם

1 לא בשמים הוא לאמר
מי תעלה לנו השממה
הקטנה לנו וישמענו אתה
ונעשנה: דברים ל יב
2 לא תהיה אחרי רבים
לרעת ולא תענה על רב
לנצח: אחרי רבים
להסת: שמות כב ב
3 וגר לא תונה ולא
תלחצנו כי גרים הייתם
בארץ מצרים:

שמות כב כ
4 ובי יגור אהרן גר
בארצכם לא תונה אותו:
ויקרא יט לג
5 ולא תונה איש את
עמיתו ויראת מאלמדיק
כי אני יי אלהיכם:
ויקרא כה יז
6 וגר לא תלחץ ואחם
ידעתם את נפש הגר כי
גרים הייתם בארץ
מצרים: שמות כב ט
7 אם קפח תלחץ את
עמי את העני עמך לא
תהיה לו בנשה לא
תשימן עליו נשך:
שמות כב כד

זה תנור של עכנאי. יש דגס חכנאי וכן צירושלמי וכן זה נמשך ושמא צעל התנור שהיה עושה שמו כן:

לא בשמים היא. והא דלמך צ"ק דינמות (ד' יד. וס' ד"ה רבי) להלכה ככ"ה משום דלאה בת קול שאני הכא שזא

לחלוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם אדרבה צ"ה רובא אי לא דהוה מספקא לן אי אלוין בתר רובא משום דצ"ש הוה חריפי טובא ועוד דכאן לא ילאה בת קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמך התם רבי יהושע היא דלמך אין משגיחין צבת קול ולא שמעיין ליה לר' יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא כבר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דשום מקום אין משגיחין: קהי"ך ואמר נצחוני בני. והא דלמך צריש ע"ז (ד' ג.) מיום שחרב צהמ"ק אין שמוק לפני הקצ"ה היינו קצוה והכא מילתא דדינמותא צעלמא הוא דלמך: וק"ר בגדיו וחליץ מנע"יו. אין להוכיח מכלל הא דמצע"א ליה צמועד קטן (ד' טו: וס' ד"ה ל) אס מנודה צריך קריעת בגדים וחלוצ מנעל דלמלא הכא לצע"א צעלמא הוא דעצד הכי):

מבית אבי אבא. פי' צקונטרס מצית דוד אבי אבי משפחה שבת נשיאס היתה והס מצית דוד: חו"ן משערי אונאה. לפי שזע"ר הלז היא וקריב דמוריד דמעות משמע משום דנפקא לעיל מקרא דמהלס דשערי דמעה לא ננעלו וצחנס דחק כן דהא דריש לעיל רב חסדא דהדיא מדכתיב הנה ה' נצב על חומת אנך ושמא מצית רבן גמליאל היתה מקובלת שהיה אבי המשפחה וללו אדור קאמר דלשכחן נמי (ר"ה ד' כה). דלמך רבן גמליאל מקובלני מצית אבי אבא שפעמים צא בצרכה כו':

ואמרי' דה במ"ז. יש מפרש משום דחשיב כי גרים הייתם וכיוצא בזה: ואין

עכנאי. נחש דרכו לעשות צעגולה להכניס ונצו אלל פיו: כל עכנאי שטיסר ר"א. ע"י מעשה שאירע נשאלה הלכה זו צצית המדרש שפלה עומאה לאויר תנור זה וחזרו ועשו על גביו טהרות וטיהרס ר"א והציאוס ושרפוס לפניו: נצב שחורים. ענין צער ואצל: אף הוא קרע בגדיו.

שהמנודה חייב בקריעה: וחלץ מנעליו. שהמנודה אסור צנעילת הסנדל צמו"ק (ד' טו:): ונשמע. מן הכסא: טפת. מתקלקל: אף גדול. מכה גדולה: ר"ג נשיא היה ועל פיו נעשה: שלא ירצו מתקופות. שלא ירגיל היחיד לחלוק על המרדני:

אימא שלום. כך שמה: בין מלא לחסר. סבורה היתה שיהא החדש חסר וקצוה ציוס ל' ולא יפול ציוס החדש על פניו והיה מלא ולא נקבע עד יוס שלשים ואחד ולא מהרה צו ציוס ל' ונפל על פניו: מצית אבי אבא. מצית אבי המשפחה שבת נשיאס היתה והס מצית דוד: חו"ן משערי אונאה. לפי שזע"ר הלז היא וקריב דמוריד דמעות: המאנה אס הגר. אונאת צברים: הלוחל. דוחקו: א לא סהיס לו ננושא. לחן הוא שדוחקו למצוה חוצו: ה"ג מאי שגא מאנה דכתיב ציוס סלמא וגר לא סוניה לא סונו אסונו ולא סונו איש אס עמיסו וגר צלל עמיסו הוא: לוחלו נמי סלמא כתיב ציוס. וגר לא תלחץ ולא תלחצנו ולא תהיה לו כנושה: מוס שזך אל סאמר לחצ"ר. כיון דגרים הייתם נגלי' הוא לכס לחצ"ר שס גירות: מאן דאית ליה זקיפא דזיוספסיה לא נימא לחצ"ר זקיפא צינוסא. מי שיש לו תלוי צמספחמו לא יאמר לעצדו או לכן ציתו תלה לי דג זה שכל שס תלליה נגלי' הוא לו: מתני' אין מעריצין פירות צפירות. צעל הציט שאומר פירות שדה פלני אמי מוכר לך כך וכן סאין לא יערצנו צפירות שדה אחרת: ואין

אמות אמר לו ר"א עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבירים בדילים ממך אף הוא קרע בגדיו וחליץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע ולגו עיניו דמעות לקה העולם שלישי בזיתים ושלישי בחטים ושלישי בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה (6) טפח תנא (7) אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מזעפו אימא שלום דכיתיה דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתייה דנפל על אפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדחכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן (2) המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוחצו עובר בשנים מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין (3) וגר לא תונה (4) וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונה אותו (5) ולא תונה איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי (3) ולא תלחצנו (6) וגר לא תלחץ (7) ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא (2) אחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה (7) הזהירה תורה בל"ו מקומות ואמרי' לה במ"ו מקומות בנר (8) מפני (7) שסורו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (9) (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בריותקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף צינוסא: מתני' אין מעריצין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

(6) נכריות נכ. עירובין י. פסחים קיד. יבמות יד. חולין מד. א. ברכות יט. א ס"א אף. ד) נפ"י על זה ממלא בהריות יג. רש"י ד"ה חיל מפני שסורין. (8) נמלא ככ"ל. (1) ופי' מר"ק טו טויע' א. (1) וד"ה לא אמר ד"ה לוחצו ממך. (1) נפ"י טוס' מר"ק טו: ד"ה לא אשאלה ונתתי. דמיה ז: ד"ה הקשה. (ט) גי' מהר"ם וס"ה דר"ה.

הגהות הב"ח

(6) נכ' נכ' נכ' שבידי אשה תפח ככ"ל וכן ככ"ל:

גליון הש"ס

גב' הוזהרה תורה בל"ו מקומות. עין קדושין דף ט ע"ב מוספות ד"ה קשים דנקטו ככ"ד מקומות: שם מפני שסורו. עין ברכ"ה הוזהרה דף יג ע"ב ד"ה אמר לחו:

מוסף רש"י

כעכבא זו. כמש"ז שס"ק עמנו צעגולה (ברכות יט.). אחר היום הביאוי כל טהרות. שנסעו צמור זה או שנסעו צמור זה ויהי ר' אליעזר מטהרין והס שרפוס (טו.). ונמנו עליו. שלא קצוה הלכה ממות (פסחים יט.). וברכיהו. לפי שהיה מלא לחלוק דכד זה (ברכות יט.). שסורו. מנהגו כמו (ויצוה צ כה) סורי הבנן (רש"י בתי"א אה, יד הרע, שער שו"ע הוא (המפרש הוריות יג.).

מסורת הש"ס

[א] נשבת לב: ע"ש, ט ב"ב כ"א; [ב] נשבת, ד' וד"ה גרסין אחר ד"ה לא יורה; [ג] נ"ל תמא, ו' ונ"ע תוס' סנהדרין יד: ד"ה אל תסגר ונב"ב ז: ד"ה כלל,

הגהות הב"ח

[א] גמ' וזי ממהל מל אכל טמן;

הגהות הגר"א

[א] גמ' תירי א"ל כו'. ג"כ גרסת הר"ף ליהיך ור"ל דלא יערב לו שנים בחדשים ועל רש"א דמתי (ועמ"ש רבנו בח"מ ס' רכ"ח); [ב] רש"י ד"ה מפני. ודוקא כו'. ג"כ אכל הלא"ש לא כתב כן; [ג] שם וכן כו'. ג"כ אכל הר"ף חולק ע"ז ולכן אמרה המתי דוקא על עין וכן פ' ה"ה"ש;

מוסף רש"י

השופה. מ"ס (שבת קכט. ג"סין סח. סנהדרין קט. חולין טו.) שופר (ב"ק קסו) מעשה צנח ממל אל כל (חולין קי"ב). שהוא מרגיל לבא אצלו. ששמויהם שולחין אותן אל המניות לקנות מן החנונים (ב"ב כא.). שישקי. שקדים (שם).

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

ס.

עין משפט
נר מצוה

קצב א מ"י פ"ח מהל' ממירה הל' ה סמג לאזין קע טוש"ע ח"מ ס' רכח סעיף י"א: קצב ב מ"י שם הל' ח טוש"ע שם סעיף טו: קצב ג מ"י שם הל' ו טוש"ע שם סעיף י"ב: קצב ד מ"י שם טוש"ע שם סעיף י"ג: קצב ה מ"י שם הל' ז טוש"ע שם סעיף טז: קצו ו ז מ"י שם הל' ה טוש"ע שם סעיף י"ד: קצו ח מ"י שם הל' ח טוש"ע שם סעיף טז: קצב ט ע"י מ"מ שם הל' ו טוש"ע שם סעיף י"ד: קצב י טוש"ע שם סעיף י"ז: [כ] מ"י שם הלכה ו: ר' ל מ מ"י שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף יח: ר"א ז מ"י שם טוש"ע שם סעיף י"ז: רב ע מ"י שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ט:

לעני רש"י

פרו"ק ש"ש. שופים.

ואין צ"ל חרשים בישנים. משום דאמר בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף ק"א:) דכל מיני עתיקי מעלו דר מתמרי שיכרס יורסנא: [מ"א] (אבל) נותן לו שמריו דקמורע ליה. דס"ד דאפ"ה אסור שלא ירמה זו אחרים: **רבא** אייתו ליה חמרא.

רבא גרסין דאשכחן שהיתה מוגמת משונה כדאמרין צנדרים (דף נה.) ובכ"ל מעצין (עיוצין דף נה.) דמיא האל מוגא למוגא דרבא ברביה דרב יוסף בר י' (ח"א) והשתא ניחא הא דאמר רבא בפרק המוילא יין (שבת דף עו. ושם ד"ה דאמר) כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא וצפרק אחד דייני ממונות (פסאדין לו.) אמרין אל יחסר המוג שאם הוצרכו מהם ללאת אס יש שם כ"ג כנגד סנהדרי קטנה יולאים ואס לאו אין יולאים משמע דמויגה על חד תרי דקרא [א"ר] צנזיגת סתם צני אדם ומיהו קשה דמשמע סתם דלא לרבא דעיקר מוגה כן דינה דמוק' מתני' צנזיגת צ' חלקים מים ואחד יין ציין השריו דוקא דרפי וגרסה דרבא מוקי מוגה דקרא דאל יחסר המוג ציין השריו והרב מנחם מיוני פירש דאל יחסר המוג שלא יחסרו ג' מסנהדרי גדולה דמוג צנימ' ג' אכל אס יחסר מ"ט ישארו כ"ב ואין צ"ד שקול מוסיפין עליהם אחד הרי כ"ג ו' ומיהו צירושלמי משמע דאיידי צנזיגת יין ממש:

הדרן עלך הזהב

סיפא לא ימכרנו בחנות אלא א"כ מודיעו ולא לתגר אע"פ שמודיעו מכלל דרישא אע"פ דלא מודע ליה אמר רב יהודה ה"ה ק אין מערבין שמרים של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש אבל נותן לו את שמריו תניא נמי הכי רבי יהודה אומר השופה יין לחבירו ה"ז לא יערב של אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש אבל מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל יום: מי שנתערב מים ביינו ה"ז לא ימכרנו בחנות אלא א"כ מודיעו וכו': רבא אייתו ליה חמרא מחנותא מוגיה טעמיה לא הוה בסיס שדריה לחנותא א"ל אביי והא אנן תנן ולא לתגר אע"פ שמודיעו א"ל מוגא דדידי מידע ידיע וכי תימא דטפי ומחיליה ומזבין ליה א"כ אין לדבר סוף: מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו וכו': תנא למחצה לשליש ולרביע אמר רב צ"בין הגיות שנו: **מתני'** רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לחינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו וחכמים מתירין ולא יפחות את השער וחב"א צ"ב לטוב לא יבור את הגריסין דברי אבא שאול וחכמים מתירין ומודיע שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את העין אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבחמה ולא את הכלים: **גמ'** מאי טעמייהו דרבנן דאמר ליה אנא מפליגנא אמוגזי ואת פליג שייסקי: ולא יפחות את השער וחב"א זכור לטוב וכו': מאי טעמא דרבנן משום

ואין צ"ל חרשים בישנים. פסק למכור לו ישנים לא יערב זהו חרשים שהינים ישינן ועושין קמח יותר מן החרשים: מפני שמשניחו. קשה משניה את הכך לפיכך פסק עמו רך מערב זו קשה. [ב] ודוקא קמח קשה כך ולא כן בקשה פסק עמו קשה לא יערב זו את הכך. [ג] וכן אין לר"ך

לומר חרשים בישנים דוקא אכל ישנים בחדשים שפיר דמי: אין מערבין שמרי יין ציין. צנמרא מפרש לה: ימכרנו בחנות. פרוטה פרוטה: אלא א"כ הודיעו. לכל אחד ואחד מהן שמים מעורבין זו: ולא להגרי. ימכרנו ציחד וקף על פי שמודיעו: לפי שאינו לוקח אלא לרמות. ולמכרו בחנות: מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו. דכיון שנהגו אין כאן טעות שכל היינו בחנות כן: הסגר נוטל מחמת גרנות וכו'. שהכל יודיעין זו שלא גדלו צדמותיו ומצינו אדם הרבה לוקח וצחוקת כן לוקחין: מגורה. אולר שאוגרין זו תבואה. גורן הוא שדשין חורין זו את התבואה ודכן הסגר לקנות מצעלי צמים בשעת הגורן ולהכניס למגורה שלו: שלא יסכין לערב. ולהוציא קול לקנות הרוב ממקום משונה לערב זו ממקום אחר ושכניו סבורין שכל הפירות מאותו מקום: **גמ'** פ"ר אין לר"ך לומר חדשים מארבע. סאין כסלע: וישנו משלש. סאין כסלע: דאין מערבין. חדשות בישנות דהואיל וצחוקת ישנות מוכרין נמלא מאנהו ומוכר לו זולתו צחוקת יקרות: אלא אפי' חדשות משלש וישנו מארבע אין מערבין. ואע"פ שהחדשות יקרות מהן: מפני שאדם רואה לישן. מפני שעילוי דמיהן של חדשות אין מפני שהן טובות כישנות אלא שאדם רואה לישן. וזה שפסק עמו על הישנות אינו רואה לישן לפיכך אסור לערב זהו חדשות ואפי' מעלות צדמים: ע"ד אמרה. זאת אומרת. כל עדא כמו הדא: צאמא הלכה. מדיה טעם למילתיה מפני שמשניחו ואין לגמגם בדבר ונקט זה למתניתין צאמא ש"מ כל היכא דמני צאמא הלכה ואין לחסם ולגמגם בדבר: וצין הגיסוס שנו. דמשניחו שמוסקין זה עם זה ונעשים טעם אחד. אכל לאחר הגיתות שכבר קלט כל אחד ריחו וטעמו אין משניחו אלא פוגמו: ידיע. הכל יודעים שהוחקו לערב: צדרי הנטעם. שאדם טועם קודם שלקחו ויכול להבחין שנתערב זו: והא מדרקני סיפא. ומפליג צין

הודיעו ללא הודיעו מכלל דרישא דקמח יותר מן החרשים: מפני שמשניחו. קשה משניה את הכך לפיכך פסק עמו רך מערב זו קשה. [ב] ודוקא קמח קשה כך ולא כן בקשה פסק עמו קשה לא יערב זו את הכך. [ג] וכן אין לר"ך לומר חרשים בישנים דוקא אכל ישנים בחדשים שפיר דמי: אין מערבין שמרי יין ציין. צנמרא מפרש לה: ימכרנו בחנות. פרוטה פרוטה: אלא א"כ הודיעו. לכל אחד ואחד מהן שמים מעורבין זו: ולא להגרי. ימכרנו ציחד וקף על פי שמודיעו: לפי שאינו לוקח אלא לרמות. ולמכרו בחנות: מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו וכו': תנא למחצה לשליש ולרביע אמר רב צ"בין הגיות שנו: **מתני'** רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לחינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו וחכמים מתירין ולא יפחות את השער וחב"א צ"ב לטוב לא יבור את הגריסין דברי אבא שאול וחכמים מתירין ומודיע שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא כגונב את העין אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבחמה ולא את הכלים: **גמ'** מאי טעמייהו דרבנן דאמר ליה אנא מפליגנא אמוגזי ואת פליג שייסקי: ולא יפחות את השער וחב"א זכור לטוב וכו': מאי טעמא דרבנן משום

ס:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) נעוהוין פג. וס"ג,
(ב) נאזות פ"א מ"ה,
(ג) נקרא מבי רשע תחמי
ועין בעין יעקב,
(ד) נכסה"ש ור"ף וס"ג
ל"ג אסור, (ה) נ"ע תוס'
לקמן ס: ד"ה לקמן, (ו) פ"י
מגדלת שמי' עבס,
(ז) נקדושוין ס"ג, (ח) לקמן
ס: ג, (ט) ויקרא כה,
(י) ד"ה ולבסוף אחר ד"ה
בנקה, (יא) קדושוין יב, יג.

הגהות הב"ח
(א) בבשנה וין אין
לו אסור: (ב) רש"י
ד"ה נאזות דלאורייתא
דאורייתא דק:

הגהות הגר"א
[א] ג' הי' דמי ס',
נ"ב ע' הג"א אכל
השג"א פסק דנשניין
במר מעיקרא חליטין ועי'
רש"י פ"ב א' ד"ה ובידנו
כ"ו וס"ה כאן נפיק
וכמס"ל מ"ה א' וס"ה
הלוואה כ"ו וס"ה נחשט
דנפיקא הוא אכל רבית
וא"כ נכסא ע"כ רבית
קולא הוא וי"מ כאן
דלולין במר הכסף דקאמר
דל"ל רוחא דנפקא אחפיה
כ"ו (ועמ"ש רבינו ביו"ד
ס' ק"מ פ"ק נ"ב ג:).

לעו רש"י
אשט"ל
[איטריילי"ר]. לסקר עס
מסוק.
פרנז"ש [פרינז"ש].
ציצית.
אנפיש"ר [אנפיש"ר].
לעמל.
אנפיש"ר. בדים מוקדשים
בדומאות צבעוניות.

משום דמרווח תרעא. ואזרי פירות יראו שהחלו ומכרו בזול: מסי' דנדר הנראה. הלא יכול הלוקח לראות ולהצין מה דמי הפסולת הנכר מאלו שיטנו באלהים וטוב לו להעלות בדמיהן של אלו יתר על כן מפני הטורח: משרבטין. לשון שרביט כדמפרש לקמיה שזוקף שער הבהמה כשרבט שמה: ואין נופחין קרביים. בני מעיים הנמכרים צניח הטבח שיראו רחבים וגדולים: ואין שורין נשר נמים. שמלצין והכחש נראה שמן: מיא דחיוורא. משקין אותה מי סובין והם נופחין מעיה ושערה נזקף: מוקפשא. קירלורא אשט"ל"ר בלע"ז: למירמא טומי לפרנא. פרנז"ש. לייפוטו עושין לו תלמי מחוטי משי קצי: לכסוס. אנפיש"ר בלע"ז בני סובין: קרמי. גגדים המצויים אצור"ן בלע"ז: למידק לרדי. להקד גגדי קנבוס במקצות עץ שיראה חוטן דק: ללומי גירי. לזיר חיים: דיקולי. סלים: נחדי. מותר שאינו אלא ליפות והרואה להוסיף על דמיהם בשביל יופיים מוחל הוא: בעטיק. אסור שגונז את העין שנראים כחדשים: נכעיה. שהיה וקנו לזן ונכעו שחור ונראה כחמור: וצנן. קנה אומי לעבד. וכנעני היה דעבד עבדי אסור לאחר חורבן ושאין היובל נוהג: ויטוי עניים בני ציפק. משה היה (אבות פ"א מ"ה). טוב לי לפרנס עניי ישראל ושמעשיו: דיקניה. וקנו: לדיק מלר נחלן. זה רבא:

הדרן עלך הזהב
איזהו נשך. שהוא נושך. דשקל מנייה מאי דלא יהי' ליה: המרצה בפירות. המרצה שכן לעצמו בפירות. ובגמרא מפרש דהלוואת כסף או פירות נמי היו תרצית שהרי מתרצה ממנו. והכא רביצית דרבנן קמפרש דרך מקח וממכר: דינר וכו' כ"ה דינר כסף: וכן השערי. כך היו נמכרין צעיר והומר לו לתת מעות עכשיו על מנת ליתן לו זה חטין כל ימות השנה בדמים הללו כשיעור מעותיו. ואע"פ שעכשיו אין לו חטין דמנן צפירקין (דף עב:). ילא השער פוסקין ואע"פ שאין ליה יש ליה ויכול המוכר הלו לקנותם עתה במעות הללו: עמדו חטין. לאחר זמן בל' דינרין: אמר לו סן לי חטין. וזו מותרת היא אם נתן לו חטין. אבל פסוק היין שפוסק לו לתת בזה אסור הואיל ואין לו שמה יוקיר היין ואע"פ שפוסק עמו כשער היין של עכשיו וכבר ילא השער. ובגמ"ש מפרש טעמא: גב' לרבים דאורייתא. (ט) דרך הלוואה משמע כדכתיב (משלי כח) מרצה הונו בנשך ובתריצית: והכתיב נשך כסף ורבים אונס את כסף לא תתן לו בנשך ובתריצית לא תתן אכלך ומדחלקו לז' לאוין תרמי יניחו: מי איכא נשך. שנושך את

משום דקא מרווח לתרעא: ולא יבור את הגריסין דברי אבא שאול וחכמים מתירין וכו': (ב) מאן חכמים רבי אחא דתניא רבי אחא מתיר בדבר הנראה: אין מפרכסין לא את האדם וכו' ולא את הכלים: ת"ר אין משרבטין את הבהמה ואין נופחין בקרביים ואין שורין את הבשר במים מאי אין משרבטין הכא תרגמו מיא דחיוורא ועירי אמר רב כהנא מוקפשא שמואל שרא למרמא תומי לסרבלא רב יהודה שרא לכסכוס קרמי רבה שרא למידק צרדי רבא שרא לצלומי גירי רב פפא בר שמואל שרא לצלומי דיקולי והא אנן תנן אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים ילא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי פירכוס דאדם מאי היא יכי הא דההוא עבדא סבא דאול צבעיה לרישיה ולדיקניה אתא לקמיה דרבא אמר ליה יובנא אמר ליה דיהיו עניים בני ביתך אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל ובניה יומא חד א"ל אשקין מיא אול הווריה לרישיה ולדיקניה א"ל חזי דאנא קשיש מאבוק קרי אנפשיה יצדיק מצרה נחלץ ויבא אחר תחתיו:

הדרן עלך הזהב

איזהו נשך ואיזהו תרביית איזהו נשך והמלוה סלע בה' דינרין סאתים חטין בשלש אסור מפני שהוא נושך ואיזהו תרביית המרבה בפירות כיצד ילקח הימנו חטין בדינר זהב הכור וכן השער עמדו חטין בל' דינרין אמר לו תן לי חטין שאני רוצה למוכרו ולקח בהן יין אמר לו הרי חטין עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בהן יין ויין אין לו (ב): גב' מדרשביק לריבית דאורייתא וקא מפרש דרבנן מכלל דאורייתא דנשך ותריצית דרא מלאת היא והא קראי כתיבי נשך כסף וריבית אובל ותיסברא דאיכא נשך בלא תרביית ותריצית בלא נשך בלא תרביית ואו היכי דמי אי דאזופיה מאה במאה ועשרים מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף קיימי מאה ועשרים בדנקא נשך איכא דקא נכית ליה דקא שקיל מיניה מידי דלא יהיב ותריצית ליכא דלית ליה רווחא דדנקא אופיה ודנקא קא שקיל מיניה סוף סוף אי בתר מעיקרא אולת הרי נשך והרי תרביית אי בתר בסוף אולת לא נשך איכא ולא תרביית איכא ותו תרביית בלא נשך היכי דמי אי דאזופיה מאה במאה מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף מאה בחומשא אי בתר מעיקרא אולת לא נשך איכא ולא תרביית איכא אי בתר סוף אולת הרי נשך והרי תרביית אלא אמר רבא אי אתה מוצא לא נשך בלא תרביית ולא תרביית בלא נשך ולא חלקן הכתוב אלא ילעבור עליו בשני לאוין ת"ר את כסף לא תתן לו בנשך ובתרביית לא תתן אכלך אין לי אלא נשך בכסף וריבית באוכל נשך באוכל מנן ת"ל נשך אובל ריבית בכסף מנן תלמוד לומר נשך כסף אם

חצירו ואין ממנו מתרצה: ומי איכא תרביית. שהיא מלוה נשכר ולא יהא ליה נשך: נשך בלא תרביית. היכי מדמינן ליה: כגון דלויף. הלווה: מאה. פרוטות נמאה ועשרים: מעיקרא. כשהלווה: ולבסוף. כשמשלם: דנקא. צמעה כסף שהוא שמות לדינר: נכית. נשך ומחסרו: אי נשך מעיקרא אולת. אי חשבת להני פרוטות השתא כדמעיקרא הרי נשך והרי תרביית שהוא יכול לקח בהם מעה נמאה ונשכר עשרים: לא נשך איכא. שהלוה יכול לקנותם צמעה וזה שיהיה לו שיהיה עובר אלא על לאו של נשך בכסף ועל לאו של ריבית באוכל מנן שיהיה עובר על הלוואת פירות אף משום לאו דנשך: פ"ל לא תשך לאחריך נשך אוכל. ומקרא זה בזה נאמר מדלא כתיב לא תשך לאחריך והראשון נאמר במלוה דכתיב לעיל מיניה אל תקח מאתו וגו'. ומיהו שמעת מינה מיהא דשיך לשון נשך באוכל:

הדרן עלך הזהב

איזהו נשך ואיזהו תרביית איזהו נשך והמלוה סלע בה' דינרין סאתים חטין בשלש אסור מפני שהוא נושך ואיזהו תרביית המרבה בפירות כיצד ילקח הימנו חטין בדינר זהב הכור וכן השער עמדו חטין בל' דינרין אמר לו תן לי חטין שאני רוצה למוכרו ולקח בהן יין אמר לו הרי חטין עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בהן יין ויין אין לו (ב): גב' מדרשביק לריבית דאורייתא וקא מפרש דרבנן מכלל דאורייתא דנשך ותריצית דרא מלאת היא והא קראי כתיבי נשך כסף וריבית אובל ותיסברא דאיכא נשך בלא תרביית ותריצית בלא נשך בלא תרביית ואו היכי דמי אי דאזופיה מאה במאה ועשרים מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף קיימי מאה ועשרים בדנקא נשך איכא דקא נכית ליה דקא שקיל מיניה מידי דלא יהיב ותריצית ליכא דלית ליה רווחא דדנקא אופיה ודנקא קא שקיל מיניה סוף סוף אי בתר מעיקרא אולת הרי נשך והרי תרביית אי בתר בסוף אולת לא נשך איכא ולא תרביית איכא ותו תרביית בלא נשך היכי דמי אי דאזופיה מאה במאה מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולבסוף מאה בחומשא אי בתר מעיקרא אולת לא נשך איכא ולא תרביית איכא אי בתר סוף אולת הרי נשך והרי תרביית אלא אמר רבא אי אתה מוצא לא נשך בלא תרביית ולא תרביית בלא נשך ולא חלקן הכתוב אלא ילעבור עליו בשני לאוין ת"ר את כסף לא תתן לו בנשך ובתרביית לא תתן אכלך אין לי אלא נשך בכסף וריבית באוכל נשך באוכל מנן ת"ל נשך אובל ריבית בכסף מנן תלמוד לומר נשך כסף אם

חצירו ואין ממנו מתרצה: ומי איכא תרביית. שהיא מלוה נשכר ולא יהא ליה נשך: נשך בלא תרביית. היכי מדמינן ליה: כגון דלויף. הלווה: מאה. פרוטות נמאה ועשרים: מעיקרא. כשהלווה: ולבסוף. כשמשלם: דנקא. צמעה כסף שהוא שמות לדינר: נכית. נשך ומחסרו: אי נשך מעיקרא אולת. אי חשבת להני פרוטות השתא כדמעיקרא הרי נשך והרי תרביית שהוא יכול לקח בהם מעה נמאה ונשכר עשרים: לא נשך איכא. שהלוה יכול לקנותם צמעה וזה שיהיה לו שיהיה עובר אלא על לאו של נשך בכסף ועל לאו של ריבית באוכל מנן שיהיה עובר על הלוואת פירות אף משום לאו דנשך: פ"ל לא תשך לאחריך נשך אוכל. ומקרא זה בזה נאמר מדלא כתיב לא תשך לאחריך והראשון נאמר במלוה דכתיב לעיל מיניה אל תקח מאתו וגו'. ומיהו שמעת מינה מיהא דשיך לשון נשך באוכל:

הדרן עלך הזהב

תורה אור השלם
1 צדיק מצרה נחלץ
ורבא רשע תחתי:
משלי יא ח
2 את כסףך לא תתן לו
בנשך ובמקריב לא תתן
אכלך:
3 לא תשך לאחריך נשך
כסף נשך אכלך נשך כל
דבר אשר ישך:
דברים כג כ
מוסף רש"י
יהיו עניים בני ביתך.
לומר אל תרצה עניים
ושמחת לשמך אלא הבא
עניים ממקומם וישרתוך
ותקבל עליהם שכר (אבות
פ"א מ"ח).
הדרן עלך הזהב